

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Bezpečnost města jako premisa jeho rozvoje

Bc. Denisa Mišková

**Diplomová práce
2015**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Denisa Mišková**
Osobní číslo: **E13562**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Regionální rozvoj: Urbanismus**
Název tématu: **Bezpečnost města jako premisa jeho rozvoje**
Zadávající katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Obce v ČR mají zákonnou povinnost vytvářet podmínky pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Významným předpokladem rozvoje je přitom zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku. Cílem práce je zhodnotit jednak mezinárodní spolupráci v této oblasti, jednak aplikované přístupy k řešení bezpečnosti v českých městech včetně analýzy jejich dopadů.

Osnova:

- Specifika bezpečnosti měst a regionů.
- Bezpečnost měst v mezinárodním kontextu.
- Prevence bezpečnosti jako základ pro kvalitu života budoucích generací.
- Zhodnocení aplikovaných přístupů k řešení bezpečnosti a analýza jejich dopadů na rozvoj měst.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BALABÁN, M. Kapitoly o bezpečnosti. Univerzita Karlova v Praze, Praha, 2007. 428 s. ISBN 978-80-246-1440-3.

BUZAN, B., WAEVER, O. Regions and Powers - The Structure of International Security. Cambridge: University Press, 2003. 267 s. ISBN 0 521 89111 6.

COLLINS, A. Contemporary Security Studies. Gosport: Oxford University Press, 2013. ISBN 978-0-19-969477-8.

EICHLER, J. Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století. Praha:

Ministerstvo obrany České Republiky, 2006. 303 s. ISBN 80-7278-326-2.

JANOŠEC, J. a kol. Bezpečnost a obrana České republiky 2015-2025. Praha: MO AVIS, 2005. ISBN 80-7278-303-3.

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.

Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Datum zadání diplomové práce: 1. října 2014

Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2015

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. října 2014

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 9. 8. 2015

Bc. Denisa Mišková

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí práce doc. Ing. Ivaně Kraftové, CSc. za odborné vedení, cenné rady, trpělivost a ochotu, které mi v průběhu zpracování diplomové práce věnovala. Rovněž děkuji panu Bc. Petru Filipovi za poskytnuté informace, které mi pomohly při zpracování analytické části. V neposlední řadě děkuji své rodině, která mi byla po dobu celého studia velkou oporou.

ANOTACE

Práce je zaměřena na zhodnocení stávající situace kriminality a její prevence v České republice s cílem komparace vybraných měst z pohledu bezpečnosti. Diplomová práce je rozdělena do tří kapitol, kde je postupně analyzována problematika bezpečnosti. V první části jsou definovány pojmy bezpečnosti (definice, hierarchie, jednotlivé sektory) a instituce, zabývající se bezpečností měst. Druhá kapitola je věnována analýze bezpečnosti v mezinárodním kontextu, resp. kriminalitou na území Evropské unie. Poslední část se zabývá prevencí kriminality a zhodnocením vnitřní bezpečnosti České republiky. Je zde provedena komparace dvou vybraných měst – Chrudimi a České Lípy, kde jsou města porovnána z hlediska demografie a také z pohledu vývoje bezpečnostní situace.

KLÍČOVÁ SLOVA

bezpečnost, kriminalita, bezpečnost města, prevence kriminality, udržitelný rozvoj

TITLE

Safety of the City as a Premise its Development

ANNOTATION

This diploma thesis is focused on the evaluation of the current situation of a criminality and its preventions in the Czech Republic in order to compare selected cities in terms of safety. The diploma thesis is divided into three chapters, which analyze the security issues. The first part defines the concepts of safety (definition, hierarchy, individual sectors) and institutions dealing with the safety of cities. The second chapter is about analysis of safety in the European Union. The last part is about prevention of crime and evaluation of internal security of the Czech Republic. Comparison is on of two selected cities - Chrudim Czech Lipa. This cities are compared in terms of demographics and also from the perspective of the security situation.

KEYWORDS

Security, criminality, safety of the city, criminality prevention, sustainable development

OBSAH

ÚVOD.....	11
1 SPECIFIKA BEZPEČNOSTI MĚST A REGIONŮ	13
1.1 DEFINICE BEZPEČNOSTI	13
1.2 HIERARCHIE BEZPEČNOSTI.....	14
1.3 SEKTORY BEZPEČNOSTI	15
1.3.1 <i>Vojenský sektor</i>	15
1.3.2 <i>Politický sektor</i>	16
1.3.3 <i>Ekonomický sektor</i>	17
1.3.4 <i>Environmentální sektor</i>	17
1.3.5 <i>Společenský sektor</i>	18
1.3.6 <i>Další sektory</i>	18
1.4 STÍRÁNÍ HRANIC VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ BEZPEČNOSTI	19
1.5 LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU V ČR	20
1.6 BEZPEČNOST MĚST A RELEVANTNÍ INSTITUCE V ČR	21
1.7 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM A JEHO SLOŽKY	23
1.8 VZTAH OCHRANY OBYVATELSTVA A KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ	29
1.9 ZAJIŠTĚNÍ OCHRANY BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO POŘÁDKU NA MÍSTNÍ ÚROVNI.....	31
2 BEZPEČNOST MĚST V MEZINÁRODNÍM KONTEXTU	34
2.1 MEZINÁRODNÍ BEZPEČNOSTNÍ SPOLUPRÁCE V OBLASTI PREVENCE KRIMINALITY	34
2.1.1 <i>Celosvětová úroveň</i>	34
2.1.2 <i>Evropská úroveň</i>	36
2.1.3 <i>Mezinárodní policejní spolupráce</i>	37
2.2 VÝVOJ KRIMINALITY V EVROPSKÉ UNII	38
2.2.1 <i>Komparace vývoje trestné činnosti států EU</i>	42
2.3 BEZPEČNOST MĚST VE VYBRANÝCH STÁTECH EVROPSKÉ UNIE	51
3 ANALÝZA PREVENCE BEZPEČNOSTI JAKO ZÁKLAD PRO KVALITU ŽIVOTA VE MĚSTECH ČR.....	54
3.1 DOPAD BEZPEČNOSTI NA UDRŽITELNÝ ROZVOJ MĚST.....	54
3.2 PREVENCE KRIMINALITY V OBCÍCH ČR.....	56
3.3 VÝVOJ KRIMINALITY NA ÚZEMÍ ČR	59
3.4 KOMPARACE MĚST CHRUDIM A ČESKÁ LÍPA Z POHLEDU BEZPEČNOSTI.....	64
3.4.1 <i>Analýza města Chrudim</i>	64
3.4.2 <i>Bezpečnostní situace v městě Chrudimi</i>	68
3.4.3 <i>Analýza města Česká Lípa</i>	74
3.4.4 <i>Bezpečnostní situace ve městě Česká Lípa</i>	78
3.5 ANALÝZA ZÁVISLOSTI VYBRANÝCH DRUHŮ TRESTNÉ ČINNOSTI.....	83
ZÁVĚR	88
POUŽITÁ LITERATURA.....	92
SEZNAM PŘÍLOH	98

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Přírůstek počtu spáchaných trestných činů v EU v letech 2001 - 2009	39
Tabulka 2: Přírůstek počtu obyvatel EU v letech 2001 - 2009.....	40
Tabulka 3: Počet TČ připadajících na 1 obyvatele EU v letech 2000 - 2009.....	40
Tabulka 4: Hodnoty bazických indexů počtu trestných činů připadajících na 1 obyvatele EU	40
Tabulka 5: Celkový počet projektů a výše dotace na projekty Programů prevence kriminality	59
Tabulka 6: Vývoj kriminality v ČR a výše dotací na projekty Programu prevence kriminality za období 2005 - 2014	61
Tabulka 7: Vývoj indexu atraktivity Chrudimi (2006 - 2014)	67
Tabulka 8: Celkový počet trestných činů v Chrudimi (2005 - 2013).....	72
Tabulka 9: Vývoj indexu kriminality Chrudimi (2005 - 2013).....	72
Tabulka 10: Vývoj indexu atraktivity České Lípy (2006 - 2014)	77
Tabulka 11: Celkový počet trestných činů v České Lípě (2005 - 2013).....	81
Tabulka 12: Vývoj indexu kriminality České Lípy (2005 - 2013).....	81
Tabulka 13: Počet obyvatel a počet spáchaných trestných činů v Chrudimi a České Lípě v letech 2005 - 2013	84
Tabulka 14: Počet cizinců a počet spáchaných násilných trestných činů v Chrudimi a České Lípě v letech 2009 - 2013	84
Tabulka 15: Počet spáchaných trestných činů obecné kriminality a míra nezaměstnanosti v Chrudimi a v České Lípě v letech 2005 - 2013	85
Tabulka 16: Index kriminality a index atraktivity Chrudimi a České Lípy v letech 2005 - 2013	86

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Hierarchie bezpečnosti.....	14
Obrázek 2: Základní a ostatní složky IZS ČR	24
Obrázek 3: Vývoj celkového počtu trestných činů v EU v letech 2000 - 2009	39
Obrázek 4: Relativní přírůstek počtu spáchaných TČ v EU v letech 2001 - 2009 (v %).....	39
Obrázek 5: Pořadí členských států EU dle objemu zjištěných trestných činů (2010-2012).....	42
Obrázek 6: Pořadí členských států EU dle objemu trestných činů na 1000 obyvatel (2010-2012).....	43
Obrázek 7: Pořadí členských států EU dle objemu trestných činů na 1 policistu (2010-2012).....	44
Obrázek 8: Celkový počet násilných trestných činů a loupeží na 1000 obyvatel (2002 - 2012)	45
Obrázek 9: Celkový počet zaznamenaných vražd v členských státech EU (2002 - 2012)	47
Obrázek 10: Celkový počet vloupání v členských státech EU (2002 - 2012).....	48
Obrázek 11: Celkový počet odcizených motorových vozidel v členských státech EU (2002 - 2012).....	48
Obrázek 12: Index kriminality členských států EU (2012)	50
Obrázek 13: Celkový počet trestných činů v ČR (2005 - 2014)	60
Obrázek 14: Porovnání jednotlivých forem trestných činů (2005, 2014)	62
Obrázek 15: Intenzita indexu kriminality územních obvodů PČR v roce 2014.....	63
Obrázek 16: Katastrální členění města Chrudim	64
Obrázek 17: Vývoj počtu obyvatel v Chrudimi (2005 - 2013).....	65
Obrázek 18: Podíl cizích státních příslušníků v Chrudimi (2013)	66
Obrázek 19: Vývoj počtu přistěhovalých a vystěhovalých v Chrudimi (2006 - 2014).....	67
Obrázek 20: Vzdělanostní struktura obyvatelstva Chrudimi (2011)	68
Obrázek 21: Vývoj počtu trestných činů v Chrudimi (2005 - 2013).....	71
Obrázek 22: Katastrální členění území České Lípy	74
Obrázek 23: Vývoj počtu obyvatel v České Lípě (2005 - 2014).....	75
Obrázek 24: Podíl cizích státních příslušníků v Chrudimi (2013)	76
Obrázek 25: Vývoj počtu přistěhovalých a vystěhovalých v České Lípě (2005 - 2014).....	76
Obrázek 26: Vzdělanostní struktura obyvatelstva České Lípy (2011)	77
Obrázek 27: Vývoj počtu trestných činů v České Lípě (2005 - 2013)	80

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

CEPOL	Evropská policejní akademie
CLRAE	Kongres evropských místních a regionálních samospráv
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
EUCPN	Evropská síť prevence kriminality
EUROPOL	Evropský policejní úřad
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
INTERPOL	International Criminal Police Organization
IZS	Integrovaný záchranný systém
MPČL	Městská policie Česká Lípa
MPCH	Městská policie Chrudim
MV	Ministerstvo vnitra
NATO	Severoatlantická aliance
obyv.	obyvatel
ORP	obec s rozšířenou působností
OSN	Organizace spojených národů
PČR	Policie České republiky
SBS	Soukromé bezpečnostní služby
SIRENE	Supplementary Information Request at National Entry
TČ	trestný čin
ZZS	Zdravotnická záchranná služba

ÚVOD

Bezpečnost patří mezi nejzávažnější problémy lidské společnosti. K tomu, aby mohl být zajištěn další rozvoj měst, je zapotřebí zajistit zvyšování jejich bezpečnosti. Faktorů, které ovlivňují bezpečnostní situaci ve městech, je mnoho, ať už se jedná o přírodní živly, dopravní situaci nebo kriminalitu. Z hlediska rozsáhlosti daného tématu však bude tato práce věnována především kriminalitě a její prevenci.

Problematika kriminality tíží obyvatelstvo již řadu let. Aby se podařilo efektivně regulovat počet spáchaných trestných činů a přestupků, je zapotřebí definovat soubor komplexních opatření, která dokážou preventivně minimalizovat příležitosti a podněty k páčání skutků, jež jsou v rozporu se zněním platných právních norem. Tomu, aby mohla být definována opatření, musí předcházet důkladná analýza území a zjištění, kterým oblastem je nutné věnovat pozornost. Prevence kriminality je součástí aktivit státu, krajů, ale i jednotlivých měst. Díky prevenci je dosahováno snižování kriminality, omezení příležitostí k páčání trestných činů, ke zvýšení povědomí občanů o možnostech ochrany před trestnou činností, zkrátka k celkovému zajištění bezpečnosti města.

Záměrem práce je především zhodnocení stávající situace kriminality a její prevence v České republice a na vybraných městech provést analýzu, týkající se bezpečnosti a vlivu kriminality na další rozvoj měst. Vláda České republiky sestavila systém prevence kriminality v České republice, aby přesunula kompetence v oblasti prevence na nižší úroveň. Města mají možnost čerpat finanční prostředky z kapitoly Ministerstva vnitra na projekty prevence kriminality. Tyto programy jsou zaměřeny na koncepční řešení bezpečnostní situace a problémů spojených s trestnou činností a přestupků. Města tím dostávají možnost zlepšit bezpečnostní podmínky na svém území a podílet se na zvyšování kvality života občanů.

V diplomové práci budou prověřeny následující hypotézy:

Hypotéza A: Rozšiřování Evropské unie (dále jen EU) po roce 2000 vedlo ke snížení kriminality (měřeno počtem trestných činů na obyvatele stávajících členských zemí EU).

Verifikace hypotézy bude provedena za pomoci bazických indexů pro tři sledovaná období. Jako indikátor poslouží počet spáchaných trestných činů na 1 obyvatele EU. Hypotéza A bude přijata, bude-li za pomoci základních indexů prokázáno snížení kriminality na území EU ve sledovaném období.

Hypotéza B: Snížení míry kriminality je závislé na výši dotací ze státního rozpočtu na výdaje spojené s realizací projektů Programu prevence kriminality v ČR.

Pro verifikaci hypotézy B bude využita analýza lineární regrese. Výše dotace na 1 obyvatele ČR bude závislou proměnnou na nezávislé, kterou představuje počet trestných činů připadajících na 1 obyvatele ČR. Hypotéza bude přijata, bude-li prokázána souvislost mezi snížením kriminality a výší poskytnuté dotace.

Hypotéza C: Město Chrudim je „vhodnější“ pro kvalitní a bezpečný život než město Česká Lípa. Ověření tohoto tvrzení napomůže hledání odpovědi na dílčí výzkumné otázky:

- Existuje přímá závislost spáchaných trestných činů a vývoje počtu obyvatel?
- Existuje přímá závislost násilné kriminality a počtu cizinců?
- Existuje přímá závislost míry nezaměstnanosti a počtu spáchaných trestných činů?
- Existuje přímá závislost indexu kriminality na indexu atraktivity tohoto města?

K prověření této hypotézy bude provedena regresní analýza, kde bude druh kriminality závisle proměnnou na nezávislé – tedy na kriminogenním faktoru. Hypotéza bude přijata, pokud odpověďmi na dílčí výzkumné otázky bude dokázáno, že bezpečnostní situace ve městě Chrudim lepší, než ve městě Česká Lípa.

Pro zpracování celé práce bylo využito především důvěryhodných internetových zdrojů a odborné literatury. Pro vypracování druhé části práce je použito množství evropských právních předpisů a jiných zdrojů, bez kterých by nebylo možné analýzu provést. Poslední část práce byla vypracována s využitím dat Policie České republiky (dále jen PČR), městských policií obou analyzovaných měst a dalších zdrojů, týkajících se prevence kriminality. Pro prezentaci výsledků analýzy jsou využity kartogramy a grafická znázornění.

1 SPECIFIKA BEZPEČNOSTI MĚST A REGIONŮ

Otázky bezpečnosti bezesporu patří mezi nejzávažnější problémy lidské společnosti. Neustále dochází k prohlubování rozdílů mezi představou či přáním občanů, národů, i států a skutečností v této oblasti. S bezpečností lidstva souvisí i fyziologické potřeby jedince. Pro člověka je nutné zajištění základních lidských potřeb (příjem potravy, potřeba tělesné integrity, fyzické aktivity atd.). Na dalším stupni se pak nachází potřeba ochrany jedince před násilím a agresí a potřeba ochrany jeho práv a povinností, které zabezpečuje právní řád. Bezpečnost sama o sobě představuje velmi široký pojem, jemuž bývá v různých oblastech lidské činnosti připisován různý význam.

1.1 Definice bezpečnosti

Bezpečnost je charakterizována jako pojem, který nemá žádný vlastní pozitivní obsah. Její negativní vymezení spočívá v nepřítomnosti či v potlačení hrozeb, nebezpečí a rizik. Na základě tohoto vymezení je bezpečnost opakem stavu ohrožení. Stav ohrožení vyplývá z existence a vzájemné interakce aktérů, kteří mají protichůdné preference a kteří jsou odhodláni dosáhnout těchto preferencí i s využitím síly, ať už politické, hospodářské či vojenské síly. [15]

Bezpečnost lze chápat objektivně – hrozby reálně neexistují vůči nabytým hodnotám a zájmům, ale i subjektivně – jako absenci z ohrožení svých hodnot, zájmů či sebe sama. Mezi těmito dvěma stavy může, ale také nemusí existovat propojení. [1]

Problém bezpečnosti bývá bezprostředně spojen s problémem hrozby a rizika. Pojem hrozba je definován jako objekt, který může nebo chce poškodit určitou konkrétní hodnotu. Riziko v oblasti bezpečnosti pak představuje pravděpodobnost, že dojde k určité nenadálé a škodlivé události, která postihne danou hodnotu. Riziko lze chápat i jako možnost, že vznikne událost, lišící se od toho, co si ve skutečnosti přejeme. [49]

Riziko závisí jednak na velikosti ohrožení pro daný subjekt a jednak na zranitelnosti subjektu vůči konkrétní pohromě. Rizika neustále přibývají a úkolem lidské společnosti je najít vhodné zdroje, síly a prostředky, aby mohla daná rizika cíleně řídit. Aby řízení bylo úspěšné, je zapotřebí se zaměřit na prioritní rizika a jejich aspekty. Řízení rizika vychází ze současných možností lidské společnosti a spočívá v rozdělení rizik do jednotlivých kategorií, ve kterých se příslušná část rizika zajistí tak, že se sníží, zmírní, pojistí, připraví rezervy na odezvu a obnovu a zálohy pro zajištění přežití obyvatel či kontinuitu provozu organizace,

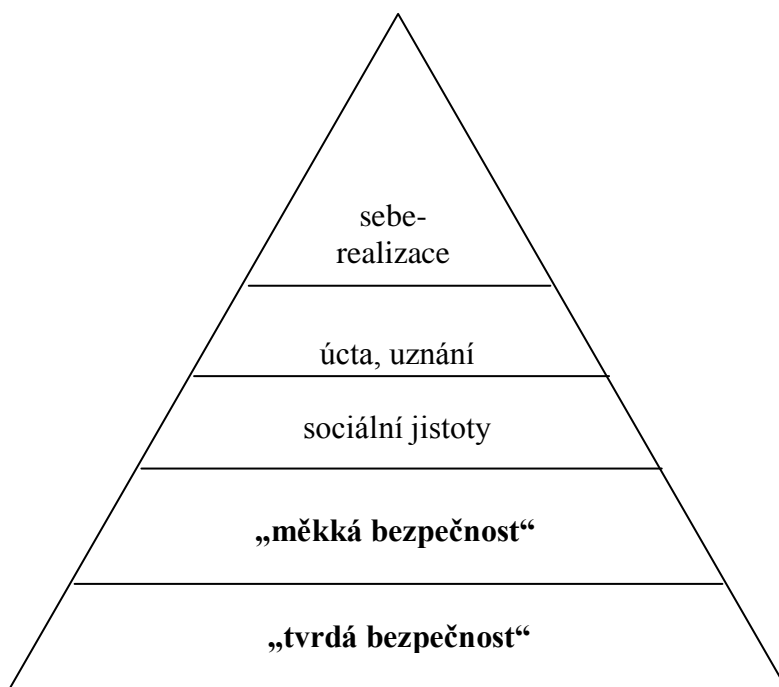
nebo připraví plán pro odezvu na nepředvídatelné situace v případě rizik příliš nákladných na eliminaci či málo častých. [45]

Bezpečnost byla v minulosti chápána především ve vojenské dimenzi, s čímž souvisel názor, že pouze zbraně mohou zajistit bezpečnost státu. V současné době je již tato problematika řešena na úrovni mezinárodních dohod, namísto hrozeb či použití síly. Bezpečnost je vymezována jako nejvyšší cíl každého státu či společenství, sdružujícího více států. Díky tomu je zajištěna nepřítomnost a neexistence ohrožení nejvyšších hodnot státu či společenství. [27]

1.2 Hierarchie bezpečnosti

Z hlediska existence člověka a jeho potřeb je bezpečnost druhou nejvíce pocíťovanou potřebou. Pro stanovení objektivní oblasti výzkumu bezpečnosti lze využít podobný koncept hierarchie společenských potřeb, který definoval Abraham Harold Maslow. Maslowova klasifikace společenských potřeb je graficky znázorňována jako stupňovitá pyramida. Jednotlivé kategorie lidských potřeb jsou členěny na potřeby základní a potřeby vyšší. Všeobecně platí, že vyšší potřeby jako motivy činnosti vystupují pouze tehdy, pokud jsou alespoň částečně uspokojeny potřeby nižší. [49]

V bezpečnostních studiích je toto pyramidové zobrazení analogické. Spodní patro pyramidy představuje tzv. „tvrdá bezpečnost“, tedy bezpečnost týkající se ohrožení lidských životů, vážného poškození zdraví a vážných škod na veřejném i soukromém majetku. Jedná se tedy o ohrožení, která se všeobecně pokládají za nejdůležitější. Stát by měl proto proti takovému ohrožení bojovat, avšak ne pouze vojensky. Následuje tzv. „měkká bezpečnost“, která představuje například dopravní situace, sjízdnost silnic,

Obrázek 1: Hierarchie bezpečnosti

Zdroj: [49]

eliminace lokálních infekčních onemocnění. Dalším stupněm pyramidy jsou sociální jistoty, tedy potřeby sounáležitosti, lásky a přijetí společností. Dále následuje potřeba uznání, ocenění druhých, sebedůvěra a sebeúcta. Nejvyšší bod pyramidy představuje seberealizace. I v tomto případě musí být splněna podmínka návaznosti jednotlivých potřeb. Pokud nebudou, alespoň částečně, naplněny potřeby nižšího řádu, nelze pokračovat v uspokojování potřeb vyššího stupně. [49][51]

Při analýze hrozeb by měl být přikládán velký význam zejména hrozbám v oblasti tzv. „tvrdé bezpečnosti“ a vybraným hrozbám v oblasti tzv. „měkké bezpečnosti“, a to především těm, které způsobují závažné následky státu či důležitým sociálním skupinám anebo těm hrozbám, jež mají potenciál k tomu, aby do takové dimenze přerostly. [49]

1.3 Sektory bezpečnosti

Sektory bezpečnosti představují oblasti, ve kterých vznikají bezpečnostní problémy. Tradiční oblasti vojenská a politická jsou doplněny také oblastí ekonomickou, environmentální a společenskou. Kromě pěti základních sektorů se akademické i politické diskuse zabývají i dalšími dimenzemi bezpečnosti, s ohledem na aktuální dění ve světě. Jedná se o oblasti energetické, technologické a kulturní bezpečnosti. [1]

1.3.1 Vojenský sektor

Vojenská bezpečnost bývá ústředním předmětem tradičních bezpečnostních studií. V současné době země udržují početné a vysoce profesionální zdatné ozbrojené síly, které často využívají spíše z důvodů politických a ekonomických. Ústřední funkcí vládnoucí elity státu (vlády) na vnitrostátním poli bezpečnosti je udržování občanského pořádku, mírového stavu, vysoce profesionální a kvalitní veřejné správy, vydávání zákonů včetně kontroly jejich plnění, zachování teritoriální soudružnosti, apod. Agenda vojenské bezpečnosti se v praxi soustřeďuje především na schopnost vlád odvrátit vnitřní a vnější hrozby jejich existence. Taktéž do vojenské bezpečnosti může být zahrnováno užití síly k obraně státu proti nevojenským hrozbám, jako jsou imigranti, či průnik politického islámu apod. [27]

Co se týče bezpečnosti, pro Českou republiku v současnosti nevznikají žádné reálné vojenské hrozby. Členstvím v NATO, EU a rozložením vojenské síly ve světě se Česká republika postavila do pozice, kdy sice ozbrojené síly využívá, avšak spíše z důvodu hájení běžných politických a ekonomických zájmů. Nicméně i přesto se v budoucnu může tato situace změnit. Může dojít například k napadení našich spojenců. Stejně tak může nastat situace, která bude vyžadovat nasazení vojenské síly, protože budou ohroženy zájmy České

republiky v zahraničí (únosy českých občanů, únosy letadel, útoky na státní činitele apod.). Bohužel nelze v budoucnosti vyloučit hrozbu státní moci a politickému zřízení, vycházející z domácího prostředí, ať už se bude jednat o teroristické, extremistické či jinak k násilí etnicky a sociálně mobilizované skupiny. Současná vojenská politika České republiky je velmi podobná zemím střední velikosti. Armády těchto zemí nemají schopnost ubránit celou zemi, ale budují schopnost válečného nasazení v koalici. [1]

V oblasti národní bezpečnosti bylo vždy přisuzováno vojenským hrozbám přednostní postavení. Platí tak, že aktér hrozby má vůli a schopnost vyřešit politické, ekonomické a společenské problémy hrubou silou. Státy, které jsou pak válkou zasaženy, dávají v sázku životy a blahobyt svých občanů, ale také politické, ekonomické a společenské výdobytky. [27]

1.3.2 Politický sektor

Politická bezpečnost je založena na organizační stabilitě státu. Bezpečnost individuálních lidských bytostí se dostává do popředí bezpečnostní agendy. Předmětem politické bezpečnosti je ochrana legitimacy základních vztahů, zejména mezi politickými institucemi, jejich strukturami, systémy a subsystémy. [27]

V politickém sektoru je za referenční objekt považován stát, či subjekty národní a nadnárodní povahy, například EU. Hrozby, které by mohly narušovat státní bezpečnost, směřují proti suverenitě státu, jeho politickému uspořádání a ideologickým základům. Dochází tak k vyvíjení tlaku na vládu, rozdmýchávání separatistických nálad, porušování politické struktury státu, oslabování státu před následným vojenským útokem, apod. Hrozby narušující bezpečnost subjektů národní a nadnárodní povahy pak směřují proti jejich soudružnosti a fungování, jejich normám, pravidlům a institucím. Nelze opomenout ani vztah na úrovni vnitrostátní, tedy vztah mezi občanem a státem. Politika státu založená na totalitním režimu a diktatuře se stává nejhorší hrozbou pro své občany. Stejně vážné jsou dnes i problémy slabých a rozvrácených států, kde naopak autorita a moc chybí. Ozbrojené násilí, zločin a občanské války uvnitř těchto států mají za následek mnohem vyšší počty obětí, než klasické války mezi jednotlivými státy. V současné době se příkládá velký význam demokracii. Demokratické státy a jejich uskupení představují významný mírotvorný prvek. Z tohoto důvodu Česká republika ani v této oblasti nečelí vážnému ohrožení bezpečnosti. Vyjma éry rozdělování federace v letech 1992 a 1993 nezaznamenala Česká republika žádnou hrozbu, která by narušovala podstatu státu, způsobenou vládní či ústavní krizí. Někteří političtí aktéři se však nebrání pokusům o narušení prohlubování evropské integrace. Avšak

takováto tvrzení nedokazují rozpor evropské integrace se zájmy České republiky, takže se nejedná o narušení národních zájmů. [1]

1.3.3 Ekonomický sektor

Ekonomická bezpečnost má vazbu především na zajištění ekonomických podmínek obrany státu a jeho schopnost budovat a mobilizovat kapacity potřebné k zajištění bezpečnosti proti vnějším či vnitřním hrozbám. Z tohoto důvodu bývá mnohdy ekonomický sektor rozšířen o zajištění surovinové a energetické bezpečnosti. Hlavním problémem v oblasti ekonomické bezpečnosti je nalezení rovnováhy mezi čerpáním ekonomických zdrojů pro potřeby obrany a potřebami ekonomiky. Druhým možným pojetím ekonomické bezpečnosti je odolnost referenčního objektu vůči ekonomickým hrozbám. Kromě přežití obyvatelstva a státu jsou tedy chráněny i ekonomické zájmy. Dalším, zásadně širším pojetím, je ekonomická bezpečnost z pohledu fungování ekonomického řádu. Hrozbu pak představují strukturální poruchy a dysfunkce tržního hospodářství, které mohou být spouštěcím mechanismem klasických vojensko-politických bezpečnostních problémů. Za hlavní atributy ekonomické bezpečnosti je považován přístup ke zdrojům a surovinám, měnová a finanční stabilita, konkurenceschopnost a výkonnost nutná k zajištění bezpečnostních kapacit a sociální soudružnosti. [1]

1.3.4 Environmentální sektor

Environmentální bezpečnost definuje hrozby pro životní prostředí. Ochrana životního prostředí představuje pro mnohé státy velmi důležitou formu bezpečnosti. Do environmentální oblasti lze zařadit hrozby pro lidskou populaci, jež vznikly působením přírodních jevů a nebyly tak zapříčiněny člověkem, dále hrozby, které byly zapříčiněny působením lidských sil a postihují životní prostředí. Mezi environmentální hrozby pak lze zařadit [4]:

- narušení ekosystémů (eroze, změna klimatu, znečištění ovzduší);
- energetické problémy (nedostatek přírodních zdrojů);
- populační problémy (vysoký nárůst populace, nadměrná spotřeba, migrace obyvatelstva, šíření epidemií);
- problémy související s chudobou a hladomorem (nevhodná kvalita zdrojů pitné vody, nevyhovující hygienické a zdravotní podmínky);
- občanské spory (devastace životního prostředí v důsledku válečných konfliktů).

Z pohledu environmentální bezpečnosti je nutné zajistit, aby lidstvo svými aktivitami nenarušilo únosnou kapacitu planety Země. Proto by měly být prováděny kontroly klimatických změn a emisí skleníkových plynů, dbát na ochranu ozonové vrstvy a uchování biodiverzity i ochranu výjimečných regionů (Antarktida, Amazonie apod.). [4]

1.3.5 Společenský sektor

Společenskou bezpečnost lze chápat jako doplněk k národní bezpečnosti. Například v EU jsou předmětem společenské bezpečnosti sociální, ekonomické, kulturní, právní a politické hodnoty, zájmy a způsob života. [1]

Na společenskou bezpečnost je nahlíženo především z globálního hlediska. Je charakterizována zejména procesy chudoby, migrace, střetu civilizací, kulturní homogenizace, uspořádávání národních a etnických menšin, narůstání důležitosti pocitu společenské nejistoty, společenského nebezpečí na globální úrovni. [27]

V zemích západní Evropy se společenská bezpečnost váže především na soužití s etnickými a náboženskými menšinami, v současné době především s muslimskou populací. V České republice je širokou veřejností jako hrozba vnímán problém soužití s romským etnikem. Mezi hrozby vůči občanům v naší zemi lze zařadit kriminalitu, korupci a rasovou nesnášenlivost. [1]

1.3.6 Další sektory

Kromě pěti základních oblastí bezpečnosti jsou definovány i další dimenze bezpečnosti, jimž je věnována pozornost především s ohledem na aktuální dění ve světě [1]:

- *Energetická bezpečnost* představuje raketově rostoucí agendu, spojenou především s nadměrným čerpáním fosilních surovin, s politickou a bezpečnostní nestabilitou v regionech, kde se tyto suroviny těží a kudy se transportují. Kromě paliv je stále častěji zmiňovaným problémem ohrožení zdrojů pitné vody.
- *Technologická a infrastrukturní oblast bezpečnosti* je v EU intenzivně sledována především v souvislosti s hrozbou přírodních katastrof a teroristických útoků. Nejčastěji se týká tzv. kritické infrastruktury¹, zvláště pak informačních technologií.

¹**Kritická infrastruktura** – „výrobní a nevýrobní systémy a služby, jejichž nefunkčnost by měla závažný dopad na bezpečnost státu, ekonomiku, veřejnou správu a zabezpečení základních životných potřeb obyvatelstva“ [42]

- *Kulturní bezpečnost* bývá narušována hrozbami, plynoucími ze společného soužití různých populačních kultur. Napětí dané rozdílnou identitou je potenciálním zdrojem konfliktů různé úrovně a intenzity.

1.4 Stírání hranic vnitřní a vnější bezpečnosti

Každý stát by měl dbát na naplnění funkcí, které souvisí s jeho existencí. Funkce státu jsou běžně rozdělovány na dvě základní skupiny, a to podle rozsahu, jak s územím daného státu souvisí. Pokud jsou funkce nutné pro naplnění cílů na území státu, pak jde o funkce vnitřní. Jedná-li se o naplnění cílů mimo stát, jedná se o funkce vnější. Vnější funkcí je především funkce hospodářská a funkce týkající se obrany státu. Mezi vnitřní funkce státu lze zařadit funkci ekonomickou, sociální, zákonodárnou, bezpečnostní, ochranu životního prostředí, apod. Hlavním účelem bezpečnostní funkce je zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku na úrovni státu. Nenaplněním bezpečnostní funkce by nebylo možné plnit ani ostatní, výše zmiňované, funkce státu. Vnitřní i vnější bezpečnost lze považovat za základní předpoklad fungování společnosti, resp. celého státu. [3]

Rovněž v návaznosti na platné právní předpisy České republiky a působnost státních orgánů státní správy lze konstatovat, že bezpečnost státu lze vymezovat jako vnější a vnitřní.

Vnější bezpečnost představuje stav, kdy je co nejvíce eliminováno ohrožení státu z vnějšku. Vnější hrozbu pro stát představují jiné státy. Působením ochranných prvků společenského života lze působit vůči objektům, jež negativně ovlivňují bezpečnost teritoria, obyvatelstva a politické volnosti k jednání. [1]

V minulosti byla vnější bezpečnost vnímána ve vazbě na vojenskou bezpečnost. Postupem času v rámci vnější bezpečnosti nabyly na významu oblasti ekonomické a ekologické bezpečnosti. [27]

Vnitřní bezpečnost je založena na interpretaci vlastního stavu subjektu a schopnosti snižovat rizika, která jej mohou ohrozit. Představuje míru eliminace vnitřních hrozeb, od ohrožení ústavního pořádku, přes veškerou trestnou činnost, až po přírodní katastrofy. [1]

Objektem vnitřní bezpečnosti je zpravidla národní stát. V poslední době je tento pojem vázán i na celé mezinárodní a supranacionální organizace. Vnitřní bezpečnost je výsledkem politiky, která zabezpečuje bezproblémové soužití občanů ve státě. Slouží k vytváření důstojného a svobodného života občanů. [27]

V současné době není hranice mezi vnější a vnitřní bezpečností zcela jasná. Dopady jednotlivých bezpečnostních opatření se navzájem prolínají. Proto nelze jednoznačně konstatovat, že se konkrétní ohrožení vztahují pouze k jednomu z rozměrů bezpečnosti. [50]

1.5 Legislativní úprava v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku v ČR

Zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku patří k základním funkcím každého státu. Důležitost této funkce pro Českou republiku nachází své zakotvení v ústavním pořádku České republiky. Základními právními předpisy, ze kterých vychází vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek, jsou ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod a ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. [53][56]

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky vychází z komplexního pojetí bezpečnosti ČR, jež v sobě obsahuje zahraniční politiku, vojenskou obranu, bezpečnost a vnitřní pořádek. Jejím cílem je všestranně pečovat o obyvatelstvo, o jeho život, o dodržování lidských práv a svobod, o ochranu majetku a životních jistot a o zachování funkcí státu jako instituce, která zajišťuje bezpečnost. Účelem přijetí ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky bylo jednak stanovit základní povinnosti příslušných subjektů v zájmu zajišťování bezpečnosti, jednak zaplnit mezery v ústavním pořádku. [1]

Působnost v oblasti bezpečnosti, resp. vnitřní bezpečnosti upravují zejména následující právní předpisy:

- Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích
- Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii
- Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
- Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze
- Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky
- Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému
- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a změně některých zákonů (krizový zákon)

- Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

1.6 Bezpečnost měst a relevantní instituce v ČR

Bezpečnost měst představuje specifickou složku bezpečnostní politiky. Jedná se o zajištění bezpečnosti všech občanů, kteří trvale žijí na daném území, ale také zajištění bezpečnosti návštěvníků města. Každé město podléhá jiným hrozbám a rizikům. Vše je závislé například na poloze města a vzdálenosti od vodních toků, či na průmyslové struktuře měst a velikosti ohrožení týkajícího se technologických a průmyslových havárií. Veškeré faktory, které bezpečnost měst ohrožují, lze rozdělit do tří základních částí: dopravní situace, negativní vliv životního prostředí a kriminalita.

Vymezení pojmu město

Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), § 1 je obec definována jako: „základní územní samosprávné společenství občanů; tvoří celek, který je vymezen hranicí území obce.“ [54] Dále je pak v § 3 tohoto zákona vymezen pojem město jako: „obec, která má alespoň 3000 obyvatel, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády.“ [54]

Město je tedy považováno za sociální organismus, který je geograficky vymezený a relativně stabilní. Je charakterizováno souborem dynamických znaků, pomocí kterých lze města odlišit od jiných sídelních forem. Města mají za úkol zajišťovat administrativní, ekonomické, sociální, kulturní, vzdělávací a jiné služby. [28]

Relevantní instituce, zajišťující bezpečnost měst

Složky bezpečnostního systému České republiky vytváří hierarchickou strukturu, jsou centrálně řízeny a koordinovány, popřípadě na jednotlivých úrovních působí samostatně. Jsou to činitelé, kteří mají a vykonávají vliv na stav bezpečnosti České republiky a kterým zákonné předpisy dávají práva k uskutečňování tohoto vlivu a ukládají určité povinnosti. Bezpečnostní systém lze rozdělit na ústřední úroveň (prezident republiky, Parlament ČR, vláda, Bezpečnostní rada státu a její pracovní orgány, ústřední správní úřady) a územní prvky (hejtman kraje, starosta obce, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a ostatních obcí a jejich pracovní orgány krizového řízení). [1]

Bezpečnostní systém České republiky lze jinak rozdělit do následujících složek [50]:

- **složky institucionální ústřední** (prezident, Parlament ČR, vláda, ministerstva a jiné ústřední správní úřady);
- **složky institucionální územní** (orgány krajů, obcí s rozšířenou působností a obcí);
- **složky výkonné** (ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, zpravodajské služby, záchranné sbory, záchranné a havarijní služby).

Pro zajištění vnitřní bezpečnosti plní úkoly spojené s ochranou zákonitostí zejména Ministerstvo vnitra (dále jen MV), Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo zahraničních věcí, ale i řada dalších subjektů. Ministerstva a další ústřední orgány státní správy mají v bezpečnostním systému České republiky nezastupitelné místo. Předkládají vládě návrhy právních předpisů a dalších materiálů (vyhlášky k upřesnění postupů a realizaci opatření). Svou výkonnou působnost zabezpečují jednak činností vlastních úřadů a jednak výkonnými složkami (Policie ČR, Hasičský záchranný sbor ČR, Armáda ČR, Celní správa ČR, Vězeňská služba ČR apod.). Jejich odborná pracoviště a výkonné složky zajišťují bezpečnost na celostátní úrovni a bezpečnost na vymezeném teritoriu. [50]

Subjekty prevence kriminality

V České republice je prevence kriminality organizována ve třech úrovních [43]:

- *meziresortní úroveň* – vytváření preventivní politiky vlády a koordinační činnosti jednotlivých resortů Republikového výboru pro prevenci kriminality, zajišťování situační prevence kriminality se věnuje Poradní sbor pro situační prevenci kriminality;
- *resortní úroveň* – programy prevence kriminality vycházejí z věcné působnosti jednotlivých ministerstev;
- *na místní úrovni* – do této oblasti jsou zapojeny orgány veřejné správy, policie, nevládní organizace a další instituce působící v obcích. Systém prevence kriminality zde spočívá v optimálním rozložení v oblastech sociální a situační prevence s ohledem na místní situaci, potřeby a možnosti. Programy na této úrovni jsou nejefektivnější, představují systém metodické, koncepční a finanční podpory ze strany ústředních orgánů státní správy a samosprávy, a podpory vzniku programů prevence kriminality v krajích, ve městech a obcích zatížených vysokou mírou kriminality a dalšími kriminálně rizikovými jevy.

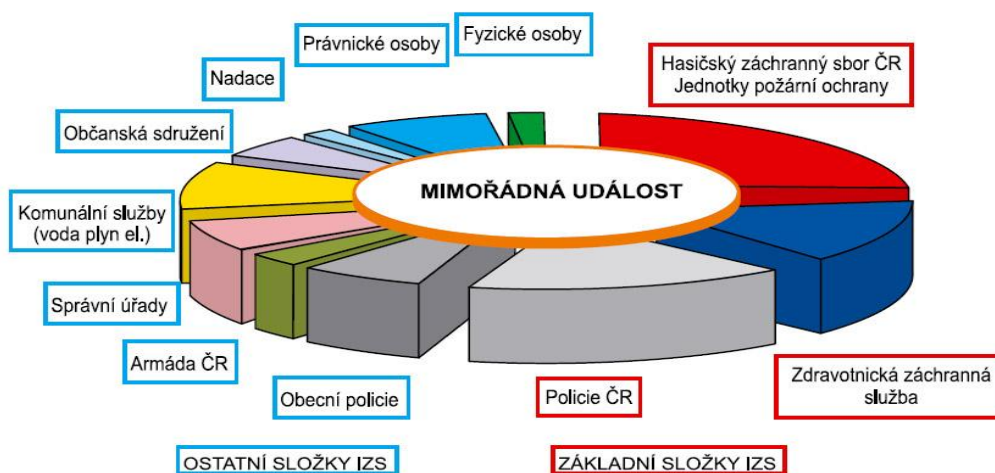
1.7 Integrovaný záchranný systém a jeho složky

Specifickou strukturou pro zajištění koordinace společné činnosti Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen HZS ČR), zdravotnické záchranné služby (dále jen ZZS), PČR a dalších složek je integrovaný záchranný systém (dále jen IZS), jehož posláním je v rámci ochrany obyvatelstva koordinovat záchranné a likvidační práce při vzniku mimořádných událostí (přírodní katastrofa, průmyslová havárie či teroristický útok) v oblasti varování, evakuace, ukrytí a nouzového přežití obyvatelstva a dalších opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku. [50]

IZS v současné podobě je právně vymezený, otevřený systém koordinace a spolupráce zákonem stanovených základních a ostatních složek, předurčený k likvidaci každodenních mimořádných událostí či krizových situací. Je součástí systému vnitřní bezpečnosti státu a podílí se na naplňování ústavního práva občanů na poskytnutí pomoci se strany státu v případě ohrožení zdraví, života či majetku. [1]

Základními složkami jsou HZS ČR a jednotky požární ochrany, PČR a ZZS. Tyto složky jsou schopny a povinny rychle a nepřetržitě zasahovat s celoplošnou působností na území státu. V případě, že v obci existuje jednotka sboru dobrovolných hasičů, která je začleněna do plošného pokrytí území, je taktéž základní složkou IZS. [1]

Ostatními složkami IZS jsou dle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému: *„vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím. Ostatní složky integrovaného záchranného systému poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání.“* [58]

Obrázek 2: Základní a ostatní složky IZS ČR

Zdroj: [24]

Hasičský záchranný sbor ČR

Základním úkolem HZS ČR je chránit životy obyvatel, jejich zdraví a majetek před požáry a poskytovat účinnou pomoc při živelních pohromách, průmyslových haváriích či teroristických útocích. HZS ČR je tvořen generálním ředitelstvím, které je součástí Ministerstva vnitra, hasičskými záchrannými sbory krajů, záchranným útvarem a vzdělávacími institucemi (Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku - Místku). [57]

Hasičské záchranné sbory krajů jsou organizačními složkami státu a účetními jednotkami, jejichž příjmy a výdaje jsou součástí rozpočtové kapitoly MV, řídí svá vzdělávací, technická a účelová zařízení. Působnost jednotlivých územních odborů zahrnuje území jednotlivých okresů. HZS ČR při plnění svých úkolů spolupracuje s ostatními složkami IZS, se správními úřady a ostatními státními orgány, orgány samosprávy i právníckými a fyzickými osobami, neziskovými organizacemi a sdruženími občanů. [1]

Policie České republiky

Důležitým subjektem v problematice vnitřní bezpečnosti je PČR. Jejím hlavním úkolem je systematickým preventivním a represivním působením spoluzajišťovat udržování veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti státu. Chrání tedy bezpečnost osob a majetku, předchází trestné činnosti, apod. Její činnost je striktně vymezena zákonným rámcem s přesně stanovenými úkoly, který respektuje základní ideje právního státu. Stav, struktura a dynamika vývoje trestné činnosti je významným určujícím faktorem pro ozbrojené bezpečnostní sbory každého státu, ale také pro pocit bezpečí každého z nás. [1]

Úkolem PČR je [2]:

- **Chránit bezpečnost osob a majetku.** Vzhledem k reálným kapacitám, prostředkům a nákladů však nelze očekávat absolutní a nepřetržitou ochranu všech subjektů a objektů. Proto existují i různé formy zajišťování bezpečnosti, které provádí policie, přičemž ale povinnosti často přecházejí na podniky, organizace a instituce a jejich oblasti. Jedná se zejména o oblast prevence negativních jevů a procesů, které by mohly ohrozit bezpečnost občanů, jejich zdraví, života a majetku. Každý občan je povinen oznámit, zakročit či poskytnout pomoc při ohrožení zdraví, života a majetku a teprve v případech, kdy není možné nebezpečí odvrátit vlastními silami, je třeba povolat orgány PČR.
- **Spolupůsobnost při zajišťování veřejného pořádku.** Byl-li veřejný pořádek porušen, činí PČR opatření k jeho obnovení. Veškeré instituce by se měly na PČR obracet a vyžadovat pomoc v případech, kdy narušení veřejného pořádku nelze zvládnout vlastními silami, nebo v případech, kdy narušení veřejného pořádku v okolí těchto institucí může narušovat jejich fungování, bezpečnost, či ohrožovat zdraví, životy a majetek.
- **Odhalovat trestné činy a zajišťovat pachatele.** Obyvatelstvo může být hromadnými sdělovacími prostředky informováno o realizovaných trestných činech a policií požádáno o předložení veškerých informací, napomáhajících řešení trestného činu či dopadení pachatele.
- **Dohlížet na bezpečnost silničního provozu a jeho plynulost a spolupůsobit při jeho řízení.** Jedná se především o stanovení a dodržování jasně stanovených podmínek pro provoz dopravních prostředků, jejich označení a případné povolení výjimek, kontrolu technického stavu vozidla, identifikace osob, vozidel a nákladů.
- **Odhalovat a projednávat přestupky.** Přestupky vyjmenované, resp. méně nebezpečné, zpravidla řeší správní orgány (obecní policie, městská policie, obecní úřady apod.). PČR se tedy zabývá řešením vážnějších přestupků.

Za základní druhy policejní činnosti lze považovat kriminalisticko-bezpečnostní činnost a správně-bezpečnostní činnost.

Kriminalisticko-bezpečnostní činnost lze charakterizovat tím, že:

- probíhá v oblasti společenský vztahů, jež chrání trestní právo;

- je zaměřena na poznávání jevů, které trestní zákon kvalifikuje jako trestnou činnost;
- směřuje k dosažení účelu trestního řízení.

Lze ji dále rozdělit následovně na: trestně právní činnost, operativně pátrací činnost a kriminalisticko-technickou činnost.

Správně-bezpečnostní činnost lze pak vystihnout především těmito rysy:

- společenské procesy, které jsou touto činností regulovány, chrání normy správního, resp. policejního práva;
- činnost je realizována v oblasti zajišťování klidu a pořádku na veřejných místech, nerušeného chodu státních organizací, bezpečností osob a majetku apod.

Tuto činnost lze rozdělit na: činnost na úseku veřejného pořádku, dopravně bezpečnostní činnost, správní činnost. [1]

PČR působí na celém území státu a je ze zákona tvořena útvary, jimiž jsou Policejní prezidium ČR v čele s prezidentem, útvary policie s celostátní působností (jsou zřizovány Ministerstvem vnitra na návrh policejního prezidenta), krajská ředitelství PČR a útvary zřízené v rámci krajského ředitelství (jsou zřizovány policejním prezidentem na návrh ředitele krajského ředitelství). Organizačně lze PČR dělit podle jednotlivých služeb, které poskytuje (služba pořádkové policie, služba dopravní policie, služba pro zbraně a bezpečnostní materiál, služba kriminální policie a vyšetřování, kriminalisticko-technická a znalecká služba, ochranná služba, služba cizinecké policie, letecká služba, služba rychlého nasazení, pyrotechnická služba) a podle rozsahu její působnosti (útvary s působností na celém území ČR, útvary s územně vymezenou působností). [50]

Obecní policie

Stav na území každé obce výrazně ovlivňuje spokojenost jejích obyvatel i návštěvníků a má své důsledky pro další rozvoj obce a řadu ekonomických aktivit. Na bezpečnostní situaci a zajišťování bezpečnosti se neustále soustřeďuje pozornost občanů. Pokud obec, resp. město zřídí obecní, resp. městskou policii, kvalifikovaně ji řídí a odpovídajícím způsobem personálně i materiálně vybaví, může získat vlastní účinný nástroj k plnění preventivních úkolů spojených se zabezpečováním místních záležitostí veřejného pořádku v rámci působnosti obce. [60]

Obecní policie zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti obce a plní další úkoly stanovené zákonem. Na základě veřejnoprávní smlouvy může obecní policie vykonávat úkoly i na území jiné obce, nebo obcí, které jsou smluvními stranami této smlouvy. [50]

Činnost obecní policie je koncipována v rozsahu katastrálního území obce, která si ji zřídila, a její úkoly jsou poměrně úzce vymezeny v zákonu o obecní policii. Fungování obecní policie je plně závislé na potřebách dané obce či města a od toho se odvíjí její aktuální stav a problémy. Struktura a řízení obecní policie prošly za dobu jejího působení výraznými změnami vycházející například z těchto hledisek: zvýšená migrace obyvatel do velkých měst, vznik nové bytové výstavby a s tím spojený vzrůstající počet obyvatel, vyšší počet spáchaných přestupků, novely zákonů, rozšiřující pravomoci strážníků. [1]

Obecní policie je tedy orgánem obce, který je zřizován obecním zastupitelstvem. Řídí ji starosta (ve statutárních městech a hlavním městě Praze je to primátor), nebo jiný člen zastupitelstva obce, pověřený zastupitelstvem. Obecní policii tvoří zaměstnanci obce. Základním článkem každé obecní policie je strážník, který je úřední osobou a vykonává své povolání jako zaměstnanec obce. [60]

Obecní policie plní zejména následující úkoly [2]:

- dohlížení na dodržování obecně závazných právních norem a předpisů o ochraně veřejného pořádku;
- přispívání k ochraně bezpečnosti osob a majetku;
- dohlížení na dodržování pravidel občanského soužití;
- odhalování přestupků v rozsahu stanoveném zákonem;
- ukládání pokut za přestupky v blokovém řízení;
- upozorňování fyzických či právnických osob za zjištěné nedostatky, podle konkrétní situace činit opatření k jejich odstranění;
- vybírání pokut za přestupky proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu a stání vozidla na zakázaných místech.

Aktuální problém na jednotlivých úsecích obecní policie představuje především boj s kriminalitou. Problematika v jednotlivých obcích a městech může být odlišná, nebo podobná, stejně tak jsou odlišné, či podobné i způsoby a možnosti řešení těchto problémů. Některá nežádoucí jednání jsou stejná, jiné specifické problémy se v některých obcích téměř

nevyskytují, a proto není nutné je řešit. Negativní jevy ohrožující žádoucí stav místních záležitostí veřejného pořádku ovlivňují zastupitelstva a rady obcí a měst vydáváním obecně závazných vyhlášek a nařízení k dané problematice. Vytváří tak strážníkům jakousi platformu, na jejímž základě při výkonu činnosti eliminují jevy, které jsou právě pro danou obec nežádoucí. Strážníci se podílejí i na programech prevence kriminality na úrovních MV ČR, magistrátů a obecních úřadů. Většina obecních policií si proto vytvořila v rámci své organizační struktury i nová oddělení, která se zabývají programy prevence. Novela zákona o obecní policii č. 311/2002 Sb., k 1. 1. 2003 umožnila obecní policii při plnění úkolů pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy z míst veřejně přístupných. Osazení lokalit kamerovým systémem se tak vedle preventivního opatření ukázal výhodnými z hlediska využití jejich výstupů, díky čemuž může obecní policie monitorovat dopravní situace na komunikacích, směřovat hlídkové činnosti strážníků podle momentální bezpečnostní situace, přeskupovat bezpečnostní síly a prostředky v rámci bezpečnostních opatření při konání sportovních, společenských či kulturních akcí, nebo používat výstupy jako důkazní materiál při projednávání přestupků nebo při oznamování deliktů příslušným správním orgánům. [1]

Obecní (resp. městská) policie má tedy nezastupitelnou úlohu v prevenci kriminality a jiných protispoločenských jevů a procesů. Preventivní činnost pak provádí jako přirozenou součást své činnosti, ale může se také aktivně podílet a pomáhat vzniku občanských aktivit a iniciativ v oblasti prevence, výchovy, rozvíjení pozitivních zájmových činností v oblasti kultury a sportu, práce s mládeží, pomoc ohroženým občanům, ale také se aktivně podílet na řízení obecních, městských preventivních systémů. Tyto aktivity nevylučují možnost součinnosti a spolupráce obecní policie s místními podniky, organizacemi a institucemi, a bezpečnostními službami a záchrannými systémy. [2]

Zdravotnická záchranná služba

Hlavním úkolem ZZS je poskytování odborné neodkladné přednemocniční péče, kdy jsou provedeny maximální možné dostupné lékařské výkony na místě nehody, před hospitalizací. ZZS je zřizována kraji. Je tvořena čtrnácti územními středisky s právní subjektivitou, pokrývajícími území všech krajů a hlavního města Prahy. Jejich součástmi jsou okresní střediska ZZS. Pro účely poskytování pomoci je vytvořena síť zařízení a pracovišť ZZS, jejichž výkonnými prvky jsou výjezdové skupiny (rychlá lékařská pomoc, rychlá zdravotnická pomoc, doprava raněných a nemocných v podmínkách neodkladné péče) dislokované obvykle na svých výjezdových stanovištích. Systém ZZS je organizován tak, aby jeho kterýkoli prvek mohl poskytnout pomoc přímo na místě do 15 minut od přijetí oznámení. ZZS přímo

spolupracuje se zdravotnickými zařízeními (střediska lékařské péče či přímo lůžková zařízení), která poskytují neodkladnou zdravotní péči a zajišťování ochrany veřejného zdraví. [1]

Soukromé bezpečnostní služby

Soukromé bezpečnostní služby (dále jen SBS) jsou soukromé, smluvní, na komerčním základě provozované subjekty prevence kriminality. Jsou to tedy podnikatelské subjekty, které se zabývají specializovanou činností, směřující k uspokojení bezpečnostních potřeb obyvatel na základě smluvního vztahu a za úplatu. Úspěšná práce SBS závisí především na dobré a rychlé spolupráci se státními institucemi a občany. Ochrana a ostraha je prováděna s využitím nepřehledného množství bezpečnostních technologií, jakými jsou např. čipy, čidla, kamerový systém, vstupové systémy, protipožární systémy, poplašná zařízení, záznamová zařízení a mechanické zábrany (oplocení, mříže, bezpečnostní okna a dveře). Díky těmto službám a technologiím je zajišťována bezpečnost veřejného pořádku i v místech, kde státní ochrana chybí. [1]

1.8 Vztah ochrany obyvatelstva a krizového řízení

Potřeby státu v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení vyplývají z hlavních funkcí státu, vycházejících z Ústavy České republiky. Ochranu společnosti lze chápat jako základní úkol státu, který zabezpečuje svými nástroji veškerá možná opatření, protipatření, kontrolní a regulační opatření pro všeobecnou bezpečnost občanů v souvislosti s jejich běžným životem, sociálními jistotami a prací, v souvislosti s územním rozvojem, s ochranou před nebezpečným působením mimořádných událostí², před vnitřními i vnějšími konflikty, v souvislosti s kriminalitou apod. Ochrana společnosti v sobě zahrnuje i ochranu obyvatelstva jako soubor opatření individuální i kolektivní ochrany obyvatel, jejich majetku, ochrany životního prostředí apod. [1]

Ochrana obyvatelstva je samostatně řízenou a koordinovanou činností složek IZS. Za krizových stavů³ provádějí řízení a koordinaci ochrany obyvatelstva orgány krizového řízení zpravidla prostřednictvím krizových štábů. [1]

²**Mimořádná událost** – „událost nebo situace vzniklá v určitém prostředí v důsledku živelní pohromy, havárie, nezákonnou činností, ohrožením kritické infrastruktury, nákazami, ohrožením vnitřní bezpečnosti a ekonomiky, která je řešena obvyklým způsobem orgány a složkami bezpečnostního systému podle zvláštních právních předpisů. Pod tímto pojmem je v současných právních předpisech ČR uváděna řada pojmů, jako jsou např. mimořádná situace, nouzová situace, pohroma, katastrofa, havárie.“ [42]

³**Krizový stav** – „stav, který vyhláší hejtmán kraje nebo primátor hl. m. Prahy (stav nebezpečí), vláda ČR, popř. předseda vlády ČR (nouzový stav) nebo Parlament ČR (stav ohrožení státu a válečný stav) v případě hrozby nebo vzniku krizové situace a v přímé závislosti na jejím charakteru a rozsahu.“ [42]

Krizové řízení je definováno jako „řízení, jehož cílem je zajistit zvládnutí možných krizových situací v rámci působnosti orgánů krizového řízení a plnění opatření a úkolů uložených vyššími orgány krizového řízení, a to včetně zajištění přípravy na zvládnutí možných krizových situací. Krizové řízení je nedílnou součástí řízení státu, organizace či jiné instituce, které mají zájem na svém rozvoji. Krizové řízení je součástí řízení bezpečnosti a využívá se i pro případ zvládnutí kritických situací vyvolaných pohromami. Představuje tedy nástroj pro zajištění udržitelného rozvoje společnosti, organizace, území i státu.“ [45]

Jeho cílem je [45]:

- identifikovat a předcházet vzniku krizových situací;
- zajistit přípravu na zvládnutí možných krizových situací;
- zajistit zvládnutí možných krizových situací v rámci působnosti orgánu krizového řízení a plnění opatření a úkolů uložených vyššími orgány krizového řízení (ke zvládnutí se zpravidla využívá právní opatření, které umožňuje dočasně omezit práva lidí a použít nadstandardní zdroje);
- nastartovat obnovu a další rozvoj.

Na krizové řízení lze pohlížet jako na způsob zvládnutí mimořádných událostí hraničících s krizovými situacemi⁴. Jedná se o řešení krizových situací, při kterých dochází k ohrožení obyvatelstva. Mohou však být vyhlášeny krizové stavy, kdy ochrana obyvatelstva nemusí být řešena přímo (např. dočasný kolaps informačních technologií, kalamita). Opačně mohou nastat mimořádné události bez vyhlášení krizových stavů, kdy jsou prováděna opatření k ochraně obyvatelstva, pokud je průběh velmi rychlý a situace je zvládána jen silami a prostředky IZS. Pokud složky IZS nejsou schopny řešit mimořádnou událost pomocí vlastních prostředků, jsou o účast na koordinaci řešení požádány orgány krizového řízení, v jejichž kompetenci je vyhlášení některého z krizových stavů a zřízení krizového štábu. [45]

Působnost a pravomoc orgánů krizového řízení probíhá mimo ústřední úrovně i na dalších úrovních [59]:

- na úrovni kraje – hejtman, krajský úřad, HZS kraje, krajské ředitelství PČR, bezpečnostní rada kraje, krizový štáb kraje;

⁴**Krizová situace** – „mimořádná událost, v jejímž důsledku se vyhláší stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav. Jsou při ní ohroženy důležité hodnoty, zájmy či statky státu a jeho občanů a hrozící nebezpečí nelze odvrátit a způsobené škody odstranit běžnou činností orgánů veřejné moci, ozbrojených sil a ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních a jiných služeb a právnických a fyzických osob.“ [42]

- *na úrovni obce s rozšířenou působností (dále jen ORP)* – starosta ORP, obecní úřad ORP, bezpečnostní rada ORP, krizový štáb ORP;
- *na úrovni obce* – starosta, obecní úřad, krizový štáb obce.

Na územní úrovni je legislativně zabezpečena spolupráce útvarů PČR s orgány samosprávy prováděcím předpisem ke krizovému zákonu. Příslušník PČR určený policejním prezidentem je obligatorním členem bezpečnostní rady kraje a obligatorním členem bezpečnostní rady určené obce. Zástupce PČR prezentuje na jednáních bezpečnostních rad informace o obecném zajištění bezpečnosti území a specifickou oblast krizového řízení. Orgány krajů a obcí ve spolupráci s věcně příslušnými územně dekoncentrovanými úřady státní správy předkládají požadavky a poskytují podklady PČR k zabezpečení plánování krizových opatření směřujících do oblasti veřejného pořádku, která jsou nezbytná pro řešení krizových situací. Tyto požadavky však nesmí být nad rámec působnosti PČR a musí umožňovat plnění jejich dalších nezbytných úkolů. [50]

1.9 Zajištění ochrany bezpečnosti a veřejného pořádku na místní úrovni

Veřejný pořádek lze charakterizovat jako určité chování lidí na veřejnosti, které není v rozporu s právními předpisy či morálními zásadami, a při němž zároveň nedochází k ničení soukromého či veřejného majetku, nejsou porušována práva žádných osob a nedochází k žádné fyzické či psychické újmě občanů. [35]

Jinými slovy lze veřejný pořádek charakterizovat jako souhrn společenských vztahů, které vznikají, rozvíjejí se a zanikají na veřejných prostranstvích⁵. Tyto vztahy jsou upraveny právními i neprávními normativními systémy, jejichž zachování je významné pro zajištění klidného a bezporuchového chodu společnosti. [1]

Veřejný pořádek je regulován právní úpravou a společenskými normami, které jsou již společností vžité a bývají respektovány zcela automaticky. Ochrana veřejného pořádku je pak prováděna dvěma způsoby. Jednak jde o formu normotvornou a jednak o formu výkonnou [35]:

Normotvorná forma představuje způsob ochrany pomocí úpravy společenských vztahů řešících oblast veřejného pořádku. Jde tedy o zákonodárnou činnost v oblasti trestního, občanského a správního práva, jež je doplněna obecně závaznými vyhláškami obcí.

⁵**Veřejné prostranství** – všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení. Slouží k obecnému užívání a to bez ohledu na vlastnictví tohoto prostoru. [39]

Forma výkonná je zaměřena na fyzické dodržování daných právních norem, ale také na realizaci a dodržování jiných společenských pravidel.

Úsilím každé moderní společnosti je ochrana veřejného pořádku s cílem zajistit základní bezpečnost osob a jejich majetku. Do samostatné působnosti obce patří místní záležitosti veřejného pořádku, tedy jednání, které není trestným činem, přestupkem či jiným správním deliktem a které má místní charakter. Obce se při nedostatku zákonné opory v oblasti veřejného pořádku a snaží vydáváním vlastních právních předpisů stanovit zákazy určitého chování, které považuje za škodlivé a které přitom nejsou regulovány platnými zákony. Obec tedy může stanovit, které činnosti lze vykonávat pouze na místech určených obecně závaznou vyhláškou, stejně tak jako určí činnosti, které by mohly být v rozporu s dobrými mravy, ochranou života, zdraví a majetku. [33]

Obce samotné mají řadu možností, jak lze úroveň zabezpečování veřejného pořádku a bezpečnosti v obci zintenzivnit a zkvalitnit. Jedná se o různé metody, jako například komplexní přístup *community policing*⁶, činnost v rámci komisí a výborů zřizovaných orgány obce, méně formální pravidelné schůzky a vzájemná informovanost představitelů obcí, obecních policií, PČR a dalších zástupců veřejné správy, spolupráce s občanským sektorem a neziskovými organizacemi apod. Úroveň místního zajištění veřejného pořádku závisí na neformální spolupráci jednotlivých aktérů. Přílišná formalizace postupů této spolupráce v praxi často vede k vyprázdnění a přímo popření smyslu samotné spolupráce. Typickým příkladem mohou být koordinační dohody⁷, které jsou uzavírány v zásadě pouze formálně a nijak výrazněji vzájemnou spolupráci v obcích nezlepšují. [50]

PČR může uzavřít s obcí nebo městskou částí ke společnému postupu při zabezpečování místního veřejného pořádku písemnou koordinační dohodu. Koordinační dohoda by měla obsahovat zejména formy a nástroje nepřetržité koordinace obce a útvaru PČR. Jedná se především o úkoly a podíly obce a útvaru PČR v prevenci protiprávního jednání, při porušení veřejného pořádku v obci, také formy a nástroje hodnocení, jak se zmíněné úkoly plní, a odstraňování zjištěných nedostatků. Jednotlivé části dohody musí být zpracované tak, aby obě smluvní strany měly práva a povinnosti, z nich plynoucí, vzájemně vyvážené. Koordinační dohody mohou být uzavřeny i za účelem práce s menšinami nebo při potírání extremistické činnosti. Koordinační dohody mohou být uzavírány s obcemi bez ohledu na skutečnost, zda daná obec zřídila obecní policii či nikoli. Součinnost obce s Policií ČR může spočívat i

⁶**Community policing** – „způsob ochrany místní komunity (obyvatel obce, města, městské čtvrti, apod.), na kterém se aktivně podílejí všichni, kteří v místě žijí, pracují a spravují ho.“ [39]

⁷**Koordinační dohody** – „základní forma úpravy vzájemné spolupráce a vymezení odpovědnosti a úkolů mezi obcemi a Policií ČR.“ [39]

v široké škále aktivit například z oblasti community policing a situační prevence⁸. Tyto aktivity jsou ale bezpodmínečně vázány na existenci obecní policie v daném místě. [50]

Obecní policie představuje v oblasti veřejného pořádku klíčového aktéra. Při plnění svých úkolů spolupracuje s PČR, státními orgány a orgány územních samosprávných celků. V mnoha obcích, ve kterých je obecní policie zřízena, pak významem při zajišťování záležitostí veřejného pořádku na místní úrovni převyšuje obecní policie pořádkovou službu PČR, a to často i přes omezené personální obsazení. Z celkového pohledu je vhodné rozvíjet stávající model obecní policie, coby orgánů obcí k zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku v rámci působnosti obce. Avšak i obce, které obecní policii nezřídily, mají i přesto řadu možností, jak efektivnost zajišťování veřejného pořádku na svém území zvýšit. Jedním ze způsobů je uzavření veřejnoprávní smlouvy s obcí, která vlastní obecní policii zřízenou má. Taková obec pak zapůjčuje své strážníky pro vykonávání úkonů obecní policie. [39]

⁸**Situační prevence** – „snaha omezovat, lokálně korigovat kriminogenní situace a příležitosti k páčání deliktů prostřednictvím určitých režimových, fyzických a technických opatření (např. spolupráce s občany, kamerový systém, spojovací technika).“ [39]

2 BEZPEČNOST MĚST V MEZINÁRODNÍM KONTEXTU

Mezinárodní bezpečnostní prostředí prošlo během posledních dvaceti let zásadním vývojem. Důvodem pro to jsou především neustále se zvyšující počty bezpečnostních hrozeb (mezinárodní terorismus, šíření zbraní hromadného ničení, etnická nesnášenlivost, nárůst kriminality apod.). Proto je nutné klást vysoké nároky na mezinárodní spolupráci a rozvoj nástrojů pro řešení krizových situací. Státy samotné nejsou schopny čelit takovým hrozbám osamoceně, a proto řeší své mezinárodní bezpečnostní zajištění účastí v mezinárodních organizacích a uskupeních.

2.1 Mezinárodní bezpečnostní spolupráce v oblasti prevence kriminality

Mezinárodní aktivity České republiky v oblasti prevence kriminality se soustřeďují především na spolupráci v rámci EU. Ministerstvo vnitra reprezentuje Českou republiku v Evropské síti prevence kriminality (dále jen EUCPN⁹). Strategické priority v oblasti prevence kriminality na celosvětové úrovni jsou pak řešeny v rámci Organizace spojených národů.

2.1.1 Celosvětová úroveň

Organizace spojených národů (dále jen OSN)

OSN je mezinárodní organizace kolektivní bezpečnosti. V rámci své činnosti sleduje především tyto cíle [1]:

- zachování mezinárodního míru a bezpečnosti přijímáním efektivních a kolektivních opatření;
- rozvíjení přátelských vztahů mezi národy založených na respektování zásad rovnoprávnosti a práva na realizaci opatření na posílení mezinárodního míru;
- prosazování mezinárodní spolupráce při řešení mezinárodních problémů hospodářského, sociálního, kulturního nebo humanitárního charakteru;
- posilování a upevňování úcty k lidským právům a základním svobodám pro všechny bez rozdílu rasy, pohlaví, jazyka či náboženství.

⁹ EUCPN – European Crime Prevention Network

OSN se otázkou prevence kriminality zabývá poměrně dlouhou dobu. V oblasti prevence kriminality především formuluje doporučení a standardy, jejichž naplňování poté sleduje. Na základě Charty OSN a Všeobecné deklarace lidských práv byly vypracovány standardy a normy pro oblast prevence kriminality a trestní justice. Při formulaci těchto norem hrají významnou roli kongresy OSN o prevenci kriminality a trestní justice, které se konají pravidelně každých pět let. Co se týče konkrétně prevence kriminality, je nutné zmínit tzv. Rijádskou směrnici a Směrnici pro prevenci kriminality [18]:

- Rijádská směrnice (United Nations Guidelines for the Prevention of Juvenile Delinquency – The Riyadh Guidelines) zahrnuje obecná doporučení a poukazuje na celkovou důležitost prevence kriminality mladistvých. Preventivní programy by měly obsahovat hloubkovou analýzu problému, definovat zodpovědnost jednotlivých subjektů, zabezpečit koordinaci aktivit ze strany vládních a nevládních subjektů, veškeré strategie a jejich prognózy by měly být nepřetržitě sledovány a vyhodnocovány, a projekty by měly obsahovat metody minimalizující příležitosti pro páchání trestné činnosti. Důraz by měl být kladen na preventivní přístupy usnadňující socializaci a integraci dětí a mladých lidí zejména prostřednictvím rodiny, komunity, skupin vrstevníků, škol, pracovního prostředí, apod. Směrnice také obsahuje doporučení pro oblast sociální politiky, legislativy, trestní justice a výzkumu.
- Směrnice pro prevenci kriminality (United Nations Guidelines for the Prevention of Crime) obsahuje obecné standardy pro předcházení trestné činnosti. Jedná se o nejvýznamnější dokument OSN v oblasti prevence kriminality. Je stanoveno, že dobře plánované strategie prevence kriminality zvyšují bezpečnost a přispívají k udržitelnému rozvoji území. Kromě zvýšení kvality života občanů ve městech pomáhá prevence šetřit finanční prostředky, které je nutné vynaložit v souvislosti s trestním řízením a ostatními náklady souvisejícími se zločinem a potrestáním. Ve směrnici je dále zdůrazněno, že pro efektivní prevenci je nevyhnutelné zapojení škály subjektů, od státních orgánů, přes místní samosprávu, podnikatelský sektor až po komunitu a společnost konkrétní oblasti. Prevence kriminality by měla být součástí všech důležitých sociálních a ekonomických programů, včetně těch, které se zabývají otázkami nezaměstnanosti, vzdělávání, zdravotnictví, bydlení, výstavby měst, chudoby a sociálního vyloučení. Směrnice obsahuje řadu konkrétních doporučení, plánování, řízení a obsahu preventivních aktivit, které vycházejí

z teoretických poznatků i praktických zkušeností, ze kterých by měla města vycházet.

Hlavním orgánem OSN, jenž se zabývá problematikou prevence kriminality ve městech, je Komise pro prevenci kriminality a trestní justici. Jejím hlavním úkolem je formulovat a hodnotit mezinárodní strategie a doporučení v oblasti trestněprávních otázek, včetně již zmiňované prevence kriminality. [18]

2.1.2 Evropská úroveň

Rada Evropy

Na evropské úrovni je v první řadě nutné zmínit Radu Evropy. Rada doporučuje vytváření a podporu organizačních jednotek pro prevenci kriminality na národní, regionální i místní úrovni. Hlavním úkolem je sběr a analýza informací, plánování a implementace preventivních programů, koordinace preventivních aktivit s činností policie a dalších subjektů, podpora zapojení veřejnosti do preventivních projektů, zejména poskytováním informací o možnostech preventivních aktivit, vytváření efektivní politiky prevence kriminality. [18]

Kongres evropských místních a regionálních samospráv (dále jen CLRAE¹⁰)

V rámci Rady Evropy působí CLRAE, jehož členy jsou i zástupci českých samosprávních celků. Dává doporučení k prevenci kriminality a bezpečnosti ve městech v Evropě. Vyzývá tak centrální vlády, aby uznaly důležitost role místních samospráv v prevenci kriminality a úměrně k tomu rozšířily jejich pravomoci a zdroje. [14]

Evropská síť prevence kriminality

EUCPN je stálým orgánem, zabývajícím se prevencí kriminality na úrovni EU. Hlavním cílem je přispívat k rozvoji různých aspektů prevence kriminality na úrovni EU a podporovat aktivity prevence kriminality na místní i národní úrovni členských států EU. Velký důraz je kladen především na kriminalitu mladistvých, městskou kriminalitu a kriminalitu spojenou s užíváním a prodejem drog. Každý členský stát je v EUCPN zastoupen jmenovaným reprezentantem, v České republice jím je odbor prevence kriminality MV ČR. Mezi hlavní cíle EUCPN patří zejména [18]:

- vyhledávání osvědčených strategií a zprostředkování zkušeností získaných členskými státy v oblasti prevence kriminality;
- shromažďování a vyhodnocování informací o preventivních aktivitách;

¹⁰ CLRAE – Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe

- zlepšování výměny informací v rámci EUCPN;
- vytváření kontaktů a usnadňování spolupráce mezi členskými státy;
- přispívání k rozvoji strategií na místní úrovni;
- podporování aktivit v oblasti prevence kriminality organizováním seminářů a konferencí.

Pro zvýšení motivace členských zemí EUCPN každoročně uděluje za nejlepší projekt v oblasti prevence kriminality Evropskou cenu za prevenci kriminality. Pro zajištění efektivní výměny informací v oblasti prevence kriminality byly zřízeny webové stránky, kde jsou pravidelně zveřejňovány a aktualizovány zprávy a další užitečné informace, včetně přehledu osvědčených postupů v oblasti prevence kriminality. [18]

2.1.3 Mezinárodní policejní spolupráce

Koordinaci mezinárodní policejní spolupráce PČR se zahraničními partnery vykonává odbor mezinárodních vztahů, jenž je součástí Policejního prezidia ČR. Tento odbor má za úkol zajišťovat spolupráci a koordinaci policie s mezinárodními organizacemi, policejními institucemi a bezpečnostními sbory jiných států, koordinovat vysílání expertů policie a styčných důstojníků, provozovat informační systém k odhalování mezinárodní trestné činnosti apod. [1]

Úřad služby kriminální policie a vyšetřování spolupracuje s následujícími organizacemi:

Mezinárodní organizace kriminální policie (dále jen INTERPOL) – nejvýznamnější mezinárodní organizace pro boj s kriminalitou a organizovaným zločinem. Jeho úkolem je umožnit policii z celého světa, aby spolupracovala a tím vedla svět k bezpečnému místu pro život. Je orientován na trestní záležitosti, proto je často přetížen a další aktivity musí zastávat OSN. Díky Interpolu má policie na celém světě přístup k nástrojům a službám, nezbytným k účinnému vykonávání jejich práce. Zajišťuje také různá školení, odborné schůzky, poskytuje relevantní data a bezpečné komunikační kanály. [25]

Národní centrála SIRENE (dále jen NC SIRENE) – je národním ústředním bodem pro výkonnou spolupráci v schengenském prostoru a především pro pátrání skrze Schengenský informační systém, tedy jakousi pátrací databázi. Podílí se na vyhledávání a sledování osob a věcí důležitých pro trestní řízení, předchází zneužití identity a posiluje výměnu kriminalisticky relevantních informací. [1]

Evropský policejní úřad (dále jen EUROPOL) – má při předcházení trestné činnosti klíčovou úlohu, ve které by mu měla být nápomocna nově zřízená operační jednotka evropských policejních prezidentů. Jeho hlavním cílem je zlepšit účinnost a spolupráci odpovědných orgánů členských států EU při předcházení závažným formám mezinárodní trestné činnosti a v boji proti nim. Jedná se především o podporu probíhajících vyšetřování organizované kriminality. [1]

Evropská policejní akademie (dále jen CEPOL) je nejvýznamnější institucí v oblasti policejního vzdělávání, vědy a výzkumu. Základní myšlenkou této organizace bylo vytvoření sítě národních policejních vzdělávacích a tréninkových institucí členských států. Dalším úkolem CEPOL je zajišťování školení policejních důstojníků v oblasti boje proti kriminalitě, prevence kriminality, zajišťování veřejného pořádku jak ve vnitrozemí, tak i v příhraničních oblastech, je garantem kvality výuky a dalších aktivit, které spadají do její kompetence. [1]

2.2 Vývoj kriminality v Evropské unii

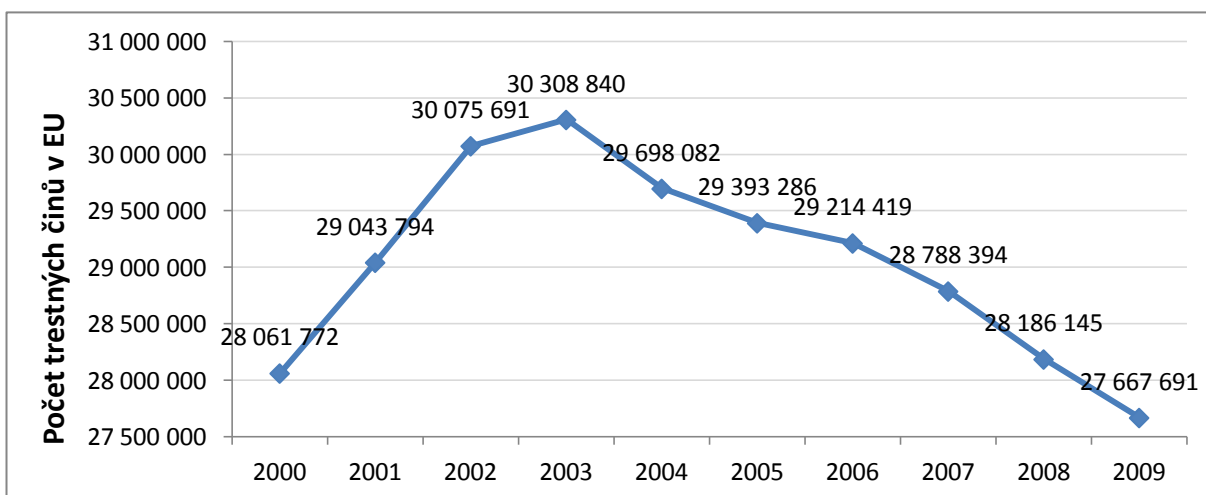
Tato kapitola zachycuje statistiky kriminality, resp. trestných činů, které byly spáchány na území EU v letech 2000 – 2009. Zároveň zde bude testována hypotéza, zda rozšiřování EU vedlo ke snížení kriminality EU.

Počet a rozdělení zaznamenaných trestných činů v EU je závislý na způsobu práce policie a použité metodice. Proto nelze získaná data porovnávat zcela přesně podle druhů kriminality v členských zemích, jelikož systémy členských států pracují s odlišnými definicemi trestných činů, různými metodikami vykazování a zaznamenávání trestných činů. Pro tuto práci byly trestné činy jednotlivých států shrnuty, aby bylo možné s daty dále pracovat. Výjimkou jsou pouze Irsko a Francie, které musely být z následné analýzy vyloučeny, jelikož časové řady těchto států nejsou k dispozici.

Absolutní počet trestných činů zobrazuje obrázek č. 3. Údaje o celkovém počtu trestných činů uvádějí pouze závažné trestné činy, méně závažná kriminalita (přestupky) není v tomto souhrnu zahrnuta. Kriminalita v členských zemích EU od roku 2003 postupně klesá, ačkoli v Belgii, Finsku, Dánsku a Švédsku se kriminalita do roku 2009 spíše zvyšovala.

Snížení počtu trestných činů bylo vyvoláno především snížením počtu obchodů s drogami, loupeží a násilné kriminality.

Největší počet trestných činů zaznamenaly v roce 2009 Německo (6,054 mil.), Spojené království (4,338 mil.), Itálie (2,629 mil.) a Španělsko (2,339 mil.). Naopak nejméně trestných činů bylo v roce 2009 evidováno na ostrovních státech Kypr (7 104) a Malta (11 953).

Obrázek 3: Vývoj celkového počtu trestných činů v EU v letech 2000 - 2009

Zdroj: vlastní zpracování dle [12]

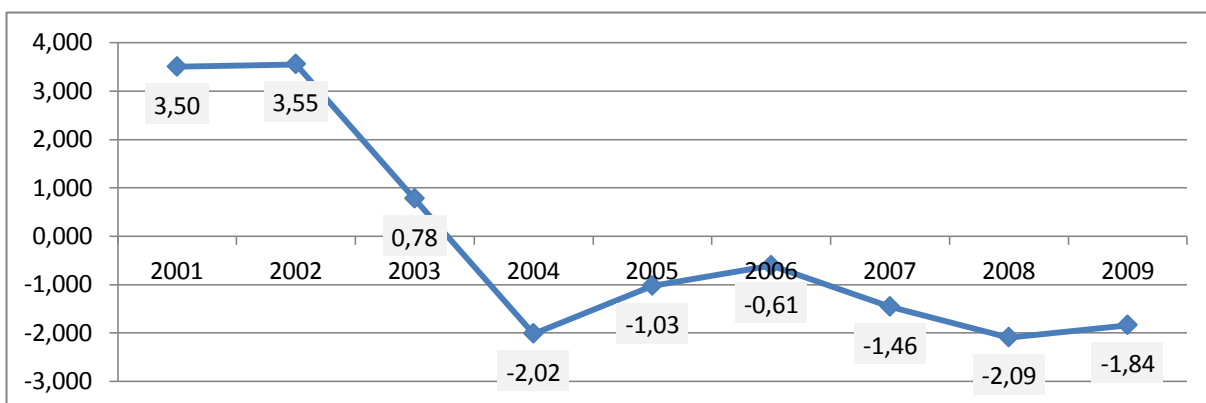
Změna v počtu spáchaných trestných činů se ve sledovaném období nevyvíjela rovnoměrně. Jak je uvedeno v tabulce č. 1, k celkovému nárůstu kriminality došlo na území EU pouze v letech 2001 – 2003, poté už vývoj kriminality zaznamenal úbytek trestných činů.

Tabulka 1: Přírůstek počtu spáchaných trestných činů v EU v letech 2001 - 2009

	2001	2002	2003	2004	2005
Přírůstek počtu TČ v EU	982 022	1 031 897	233 149	-610 758	-304 796
	2006	2007	2008	2009	
Přírůstek počtu TČ v EU	-178 867	-426 025	-602 249	-518 454	

Zdroj: vlastní zpracování dle [12]

Procentuelní přírůstek celkového počtu spáchaných trestných činů na území 25 států EU zobrazuje ilustrace č. 4. Je zřejmé, že k nejvyššímu nárůstu došlo v roce 2002 (o více než 3,5 procentních bodů), naopak největší úbytek byl zaznamenán v roce 2008, kdy počet spáchaných trestných činů na území EU klesl o více než 2 procentní body.

Obrázek 4: Relativní přírůstek počtu spáchaných TČ v EU v letech 2001 - 2009 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování dle [12]

K verifikaci hypotézy A, která předpokládá, že rozšiřování EU po roce 2000 vedlo ke snížení kriminality, jsou využity bazické indexy. Jako indikátor je stanoven počet trestných činů na obyvatele stávajících členských zemí EU. Z této analýzy musely být opět vyloučeny státy Francie a Irsko z důvodu absence dat, a Chorvatsko, které přistoupilo do EU až v roce 2013. Tudíž je zde zahrnuto celkem 25 členských států EU.

Jak znázorňuje tabulka č. 2, je patrné, že počet obyvatel v EU se každoročně zvyšoval. Nejvíce obyvatel přibýlo v letech 2004 a 2007, kdy EU zaznamenala nárůst počtu obyvatel přijetím nových členských států.

Tabulka 2: Přírůstek počtu obyvatel EU v letech 2001 - 2009

	2001	2002	2003	2004	2005
Přírůstek počtu obyvatel EU	1 109 748	1 374 903	1 606 540	75 692 576	1 675 725
	2006	2007	2008	2009	
Přírůstek počtu obyvatel EU	1 471 536	30 202 505	1 531 561	1 363 405	

Zdroj: vlastní zpracování dle [17]

Pro verifikaci hypotézy A budou porovnány indexy podle vývoje počtu spáchaných trestných činů připadajících na obyvatele členských zemí EU. Data vychází z tabulky č. 3.

Tabulka 3: Počet TČ připadajících na 1 obyvatele EU v letech 2000 - 2009

	2000	2001	2002	2003	2004
Počet TČ na 1 obyvatele EU	0,0897	0,0925	0,0953	0,0956	0,0756
	2005	2006	2007	2008	2009
Počet TČ na 1 obyvatele EU	0,0745	0,0738	0,0676	0,0659	0,0645

Zdroj: vlastní zpracování dle [12]

Hodnoty zjištěných bazických indexů pro jednotlivá období, ze kterých vychází hypotéza A, jsou uvedeny v tabulce č. 4.

Tabulka 4: Hodnoty bazických indexů počtu trestných činů připadajících na 1 obyvatele EU

Zkoumané období	Hodnota bazického indexu
Období 2003 / 2000	1,0661
Období 2009 / 2003	0,6747
Období 2009 / 2000	0,7193

Zdroj: vlastní zpracování dle [12]

V roce 2003 došlo na území EU ke zvýšení počtu spáchaných trestných činů připadajících na 1 obyvatele o 6,61 procentních bodů oproti roku 2000.

Porovnáním období, kdy došlo k poklesu celkové kriminality (mezi lety 2003 – 2009), je patrné, že se počet spáchaných trestných činů připadajících na 1 obyvatele EU v roce 2009 snížil o téměř 33 procentních bodů oproti roku 2003.

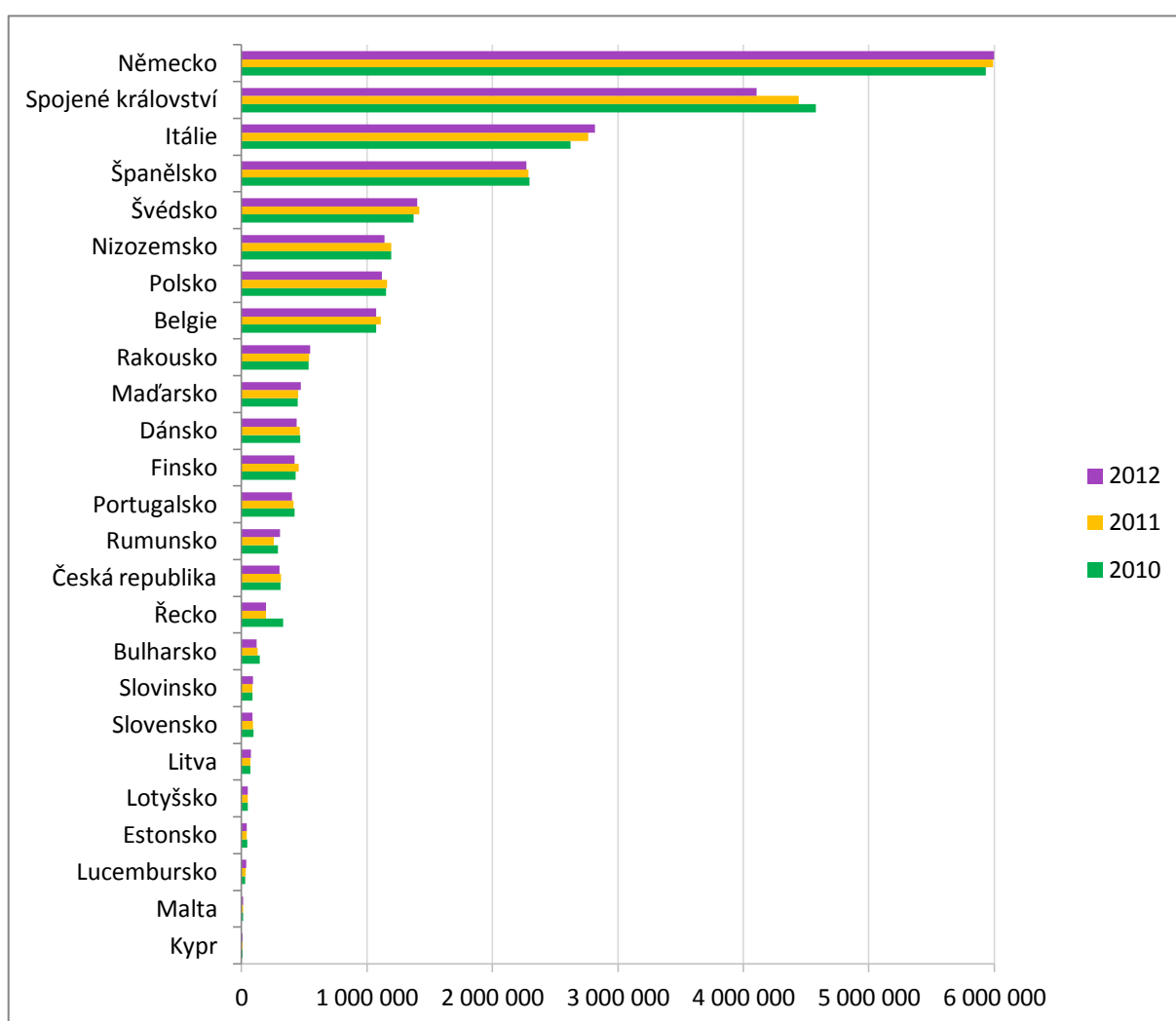
Za celkové sledované období došlo k poklesu počtu spáchaných trestných činů připadajících na obyvatele zemí EU v roce 2009 o 28,07 procentních bodů oproti roku 2000.

Z provedené analýzy lze vyvodit skutečnost, že rozšiřování EU po roce 2000 opravdu vedlo ke snížení kriminality na území EU. Vliv na to může mít i skutečnost, že do EU ve zkoumaném období přistoupily státy s nižší kriminalitou (např. Česká republika, Slovensko, Litva, Lotyšsko, Estonsko, Kypr a Malta). Hypotéza A je tímto přijata.

2.2.1 Komparace vývoje trestné činnosti států EU

V této části práce bude provedena analýza vývoje trestné činnosti států EU v letech 2010 až 2012. Nejprve bude porovnána absolutní úroveň trestné činnosti, následně bude zohledněn počet obyvatel (tj. počet trestných činů na 1 000 obyvatel), aby bylo možné dosáhnout porovnatelných výsledků. Celková analýza trestných činů je doplněna o porovnání jejich vybraných druhů, a to násilnou kriminalitu, trestné činy proti životu a majetkovou kriminalitu. Subkapitolu uzavírá prezentace indexu kriminality v zemích EU.

Vývoj trestné činnosti za období tří let (2010 – 2012) zobrazuje ilustrace č. 5. Je zřejmé, že z pohledu absolutního počtu spáchaných trestných činů má na kriminalitu v EU nejvyšší vliv Německo, Spojené království, Itálie a Španělsko. Česká republika patří mezi jedenáct zemí EU s nejnižším počtem spáchaných trestných činů.

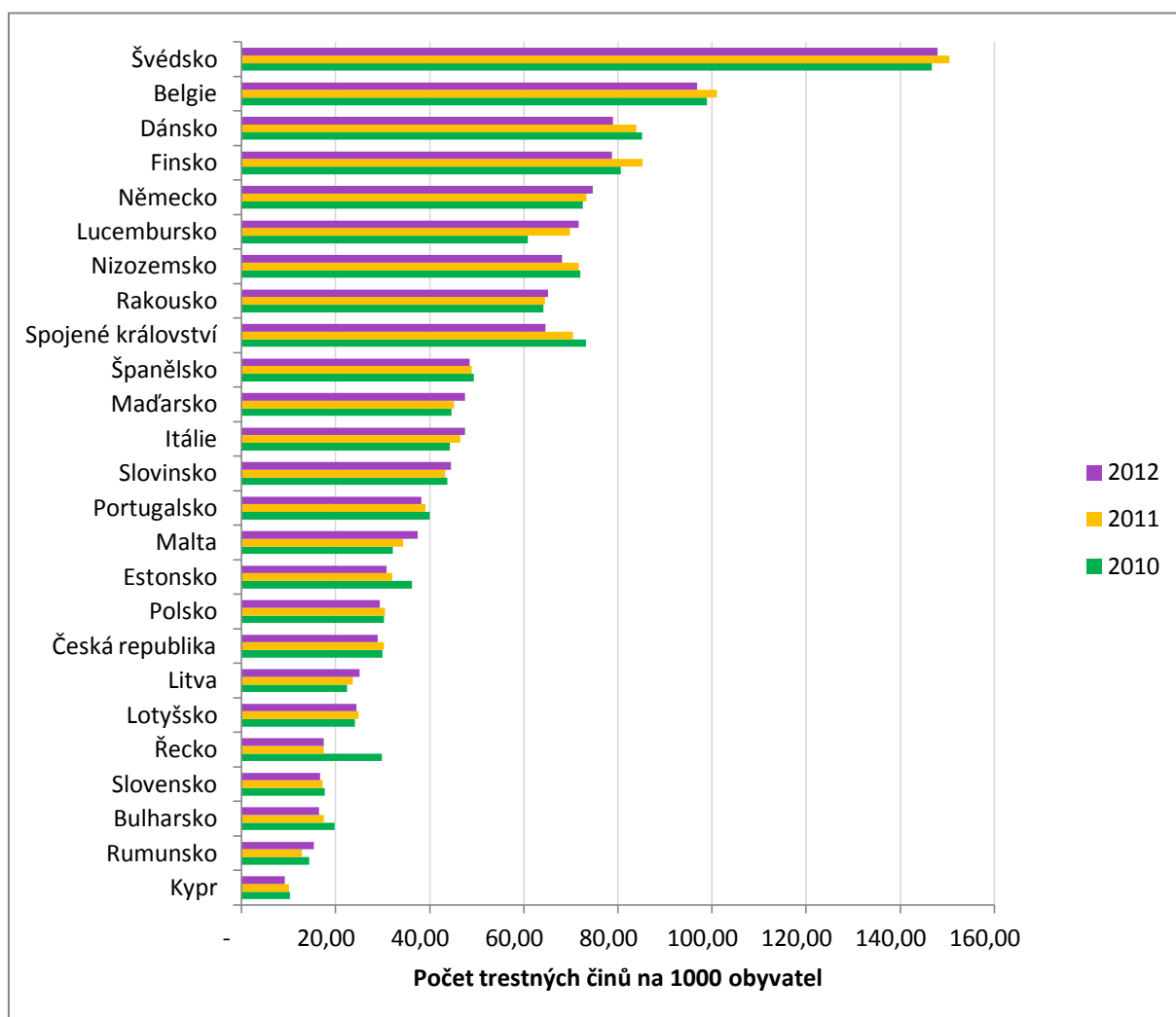
Obrázek 5: Pořadí členských států EU dle objemu zjištěných trestných činů (2010-2012)

Zdroj: vlastní zpracování dle [12]

Irsko a Francie nemohly být do této analýzy zařazeny, jelikož nemají zveřejněna dostupná data. Podle odhadu z minulých let by se však počet trestných činů ve Francii pohyboval v rozmezí 2 až 4 milionů, tudíž by se Francie zařadila mezi členské státy EU s nejvyšší kriminalitou. Irsko mělo v letech 2002 – 2006 podobný trend v počtu spáchaných trestných činů jako Slovensko. Lze tedy předpokládat, že by takový trend pokračoval i v dalších letech. Pak by Irsko patřilo mezi státy s nejnižší kriminalitou v EU.

Ve sledovaných třech letech celková kriminalita EU stále klesá, ačkoli v Německu, Itálii a Maďarsku došlo k mírnému zvýšení.

Ilustrace č. 6 zobrazuje přepočtený počet spáchaných trestných činů v EU v období 2010 – 2012 na 1000 obyvatel každého státu.

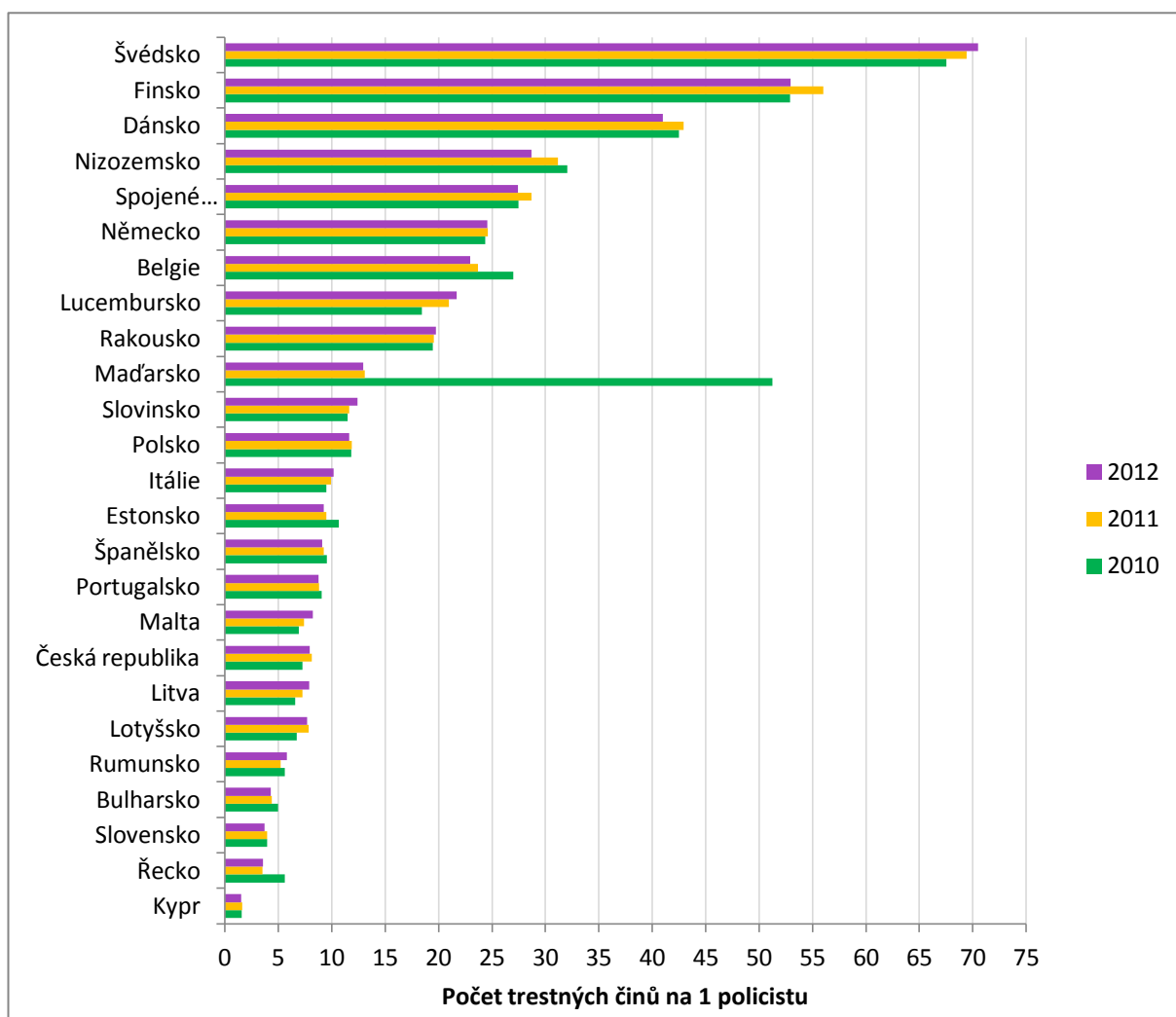

Obrázek 6: Pořadí členských států EU dle objemu trestných činů na 1000 obyvatel (2010-2012)

Zdroj: vlastní zpracování dle [12][17]

Z provedené analýzy vyplývá, že není vhodné vycházet pouze z počtu spáchaných trestných činů, aniž by byla zahrnuta analýza vývoje obyvatelstva v daném státě. Přepočet na 1000 obyvatel je tak relativně spolehlivý způsob, jak lze zjistit pořadí zemí s nejvyšší kriminalitou. Dle obrázku č. 6 lze tedy konstatovat, že nejvyšší kriminalita byla zjištěna ve skandinávských zemích a zemích Beneluxu. Naopak nejlepší situace v oblasti kriminality je na ostrovním státě Kypr, v Rumunsku, Bulharsku a na Slovensku. V České republice připadalo ve sledovaném období průměrně na 1000 obyvatel zhruba 29,7 trestných činů a řadí se tak na osmnácté místo z celkového počtu 25 členských států.

Obrázek č. 7 znázorňuje počet trestných činů, které spadají na jednoho policistu. Tento údaj vychází (podobně jako u předchozí analýzy) z celkového počtu trestných činů jednotlivých států a dále z evidovaného počtu policistů každého členského státu.

Obrázek 7: Pořadí členských států EU dle objemu trestných činů na 1 policistu (2010-2012)

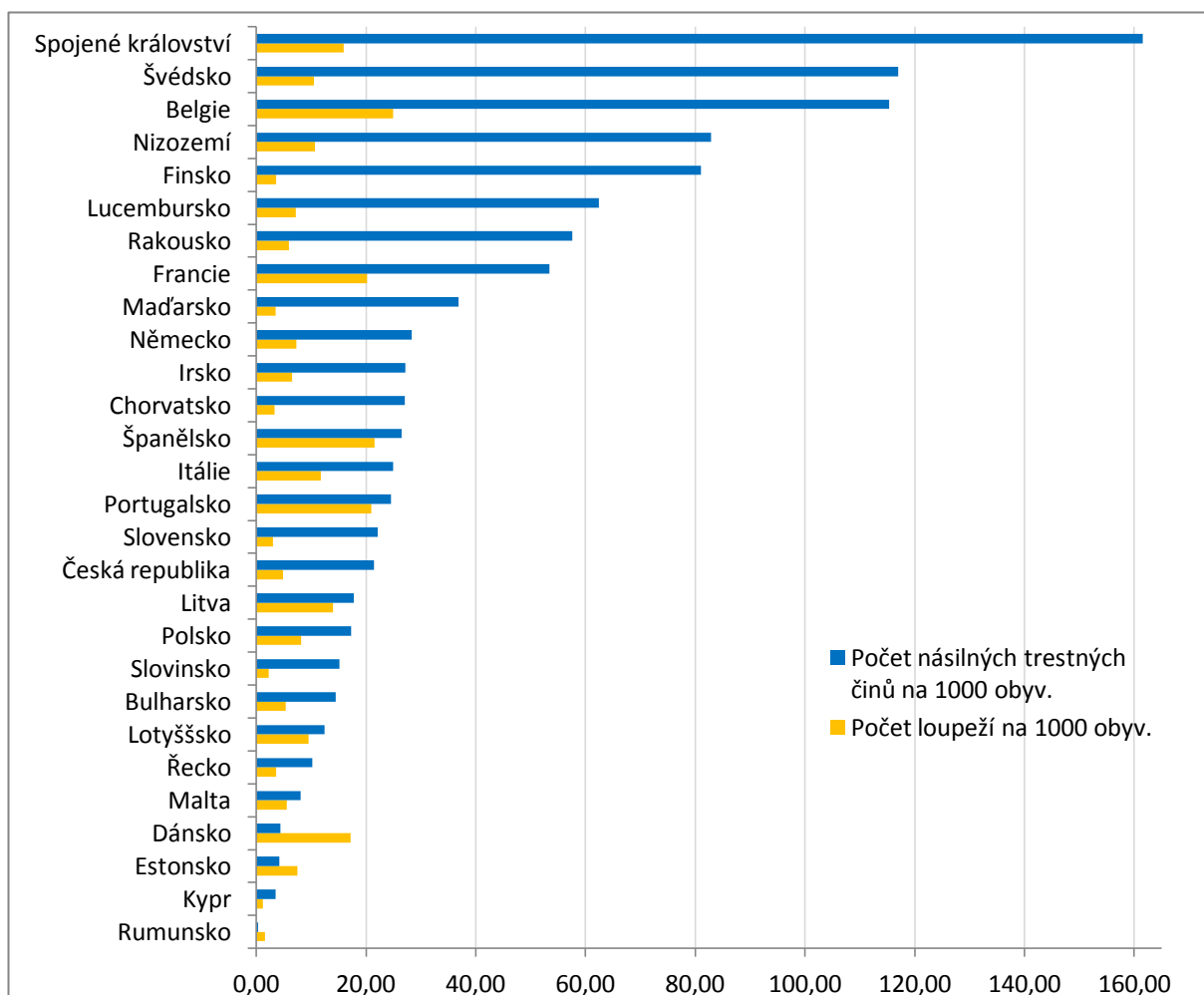
Zdroj: vlastní zpracování dle [12]

Přepočet spáchaných trestných činů na 1 policistu je zde uveden spíše informativně pro představu, kolika trestnými činy se má jeden policejní činitel zabývat.

I v tomto případě patří skandinávským zemím „první příčky“. Znamená to tedy, že na jednoho policejního činitele připadá nejvíce trestných činů právě ve Švédsku, Finsku a Dánsku. Tyto tři země mají v porovnání s počtem trestných činů neúměrný počet policistů. V Maďarsku přibylo v roce 2011 oproti předchozímu roku téměř čtyřikrát více policistů, proto je zde zaznamenán výrazný rozdíl mezi sledovanými lety. Česká republika evidovala ve sledovaném období průměrně přibližně 40 tis. policistů, pak na jednoho policejního činitele připadá průměrně zhruba 8 trestných činů.

Násilná kriminalita

Údaje o násilné kriminalitě zahrnují především násilí vůči druhým osobám (fyzické útoky na osobu), loupeže (krádež s použitím síly či pod pohrůzkou použití síly) a sexuální násilí (znásilnění a sexuální útoky).

Obrázek 8: Celkový počet násilných trestných činů a loupeží na 1000 obyvatel (2002 - 2012)

Zdroj: vlastní zpracování dle [12]

Největší počet násilných trestných činů, jak dokazuje obrázek č. 8, za období 2002 až 2012 byl zaznamenán ve Spojeném království, kde tento počet překročil 10 milionovou hranici. Nejvíce spáchaných násilných činů přitom bylo v Anglii a Walesu. Od roku 2007 ale i Spojené království zaznamenalo výrazný pokles kriminality. Co se týče násilných trestných činů, jejich počet za posledních 6 let poklesl o 26 %. Nejmenší násilnou kriminalitou se mohou pyšnit Rumunsko a Kypr, kde počet spáchaných násilných trestných činů za jediný rok nepřekročil hodnotu 750. Česká republika evidovala ve sledovaném období 225 577 násilných trestných činů.

Za sledované období došlo k nejvyššímu nárůstu násilné kriminality v Lucembursku (215 %), ve Švédsku (43 %), v Itálii (38 %) a v Dánsku a Finsku (oba státy 35 %). Na druhé straně největší pokles násilné kriminality od roku 2002 zaznamenalo Lotyšsko (60 %), Slovensko (52 %) a Litva (50 %).

Loupež je specifický druh násilného trestného činu, kdy dochází ke krádeži za použití síly nebo pod pohrůžkou použití síly. Největší absolutní objem loupeží, k nimž došlo mezi lety 2002 a 2012, byl zaznamenán ve Francii, Spojeném království a Španělsku. V těchto třech státech přesáhl počet loupežných přepadení 1 milion. Naopak nejmenší absolutní počet loupeží zaznamenal Kypr (1 031), Malta (2 315), Lucembursko (3 779) a Slovinsko (4 724). V České republice došlo ve zmiňovaném období celkem k 51 405 loupežným přepadením.

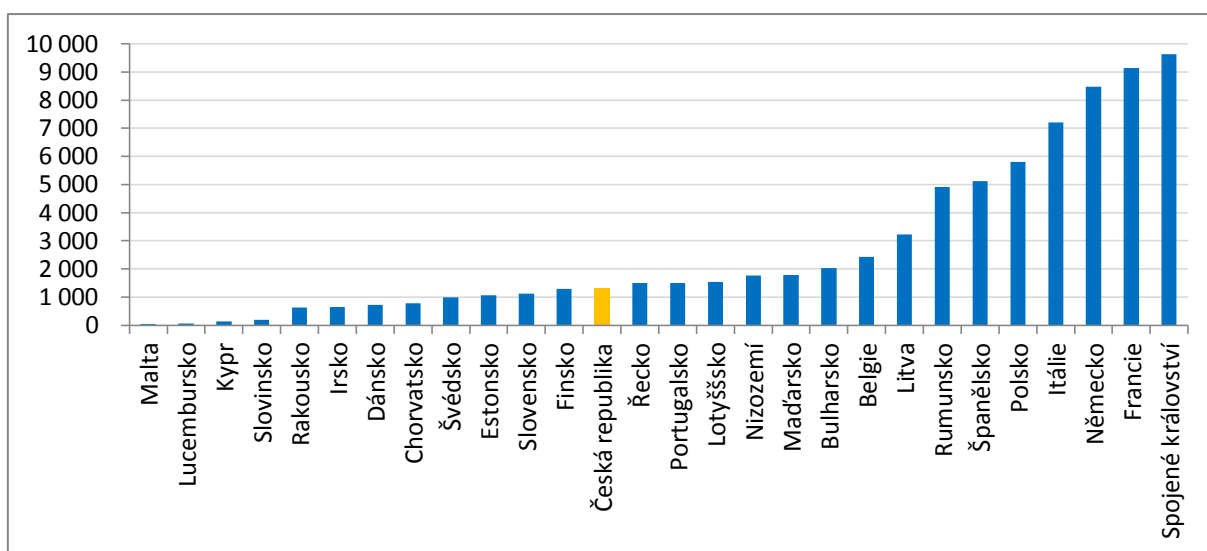
Ačkoli celkově kriminalita v EU zaznamenává pozitivní trend, tj. dochází spíše k poklesu spáchaných trestných činů, avšak v některých členských státech vykazují násilné trestné činy vzestupný trend. Vliv na to mají především mladiství. Nárůst pouličních loupeží a životní styl mladých lidí, konzumující alkohol a drogy, je v mnoha zemích západní Evropy „problémem číslo jedna“. V mnoha velkých městech západní Evropy totiž vznikají etnické třídy nejchudších lidí, kde pak s nárůstem kriminality roste i napětí mezi obyvateli sousedícími s těmito problémovými lokalitami. Policie tamních států musí řešit řadu konfliktů, ke kterým v daných lokalitách dochází. V oblasti prevence násilné kriminality by západoevropské země měly klást hlavní důraz na společenskou a hospodářskou integraci mladých přistěhovalců v problémových lokalitách. [23]

Trestné činy proti životu

Trestné činy proti životu zahrnují úmyslné usmrcení člověka (vražda), včetně usmrcení novorozence. Obrázek č. 9 zobrazuje celkový počet vražd, ke kterým došlo na území

členských států¹¹ EU v období 2002 až 2012. Celkový počet usmrcených osob v EU má klesající tendenci. Největší počet vražd byl zaznamenán v roce 2002 (8 498 usmrcených osob) a postupně se tento počet snižuje. V posledním sledovaném roce byl tento počet roven 5 211 zavražděných osob.

Nejvíce usmrcených osob bylo v období let 2002 až 2012 ve Spojeném království (9 623), ve Francii (9 146) a také v Německu (8 474). Nejméně opět na Maltě (46), v Lucembursku (56), na Kypru (130) a ve Slovinsku (199). Česká republika se nachází na 13. příčce v počtu usmrcených osob za sledované období. Došlo zde k úmrtí celkem 1 313 osob.

Obrázek 9: Celkový počet zaznamenaných vražd v členských státech EU (2002 - 2012)

Zdroj: vlastní zpracování dle [12]

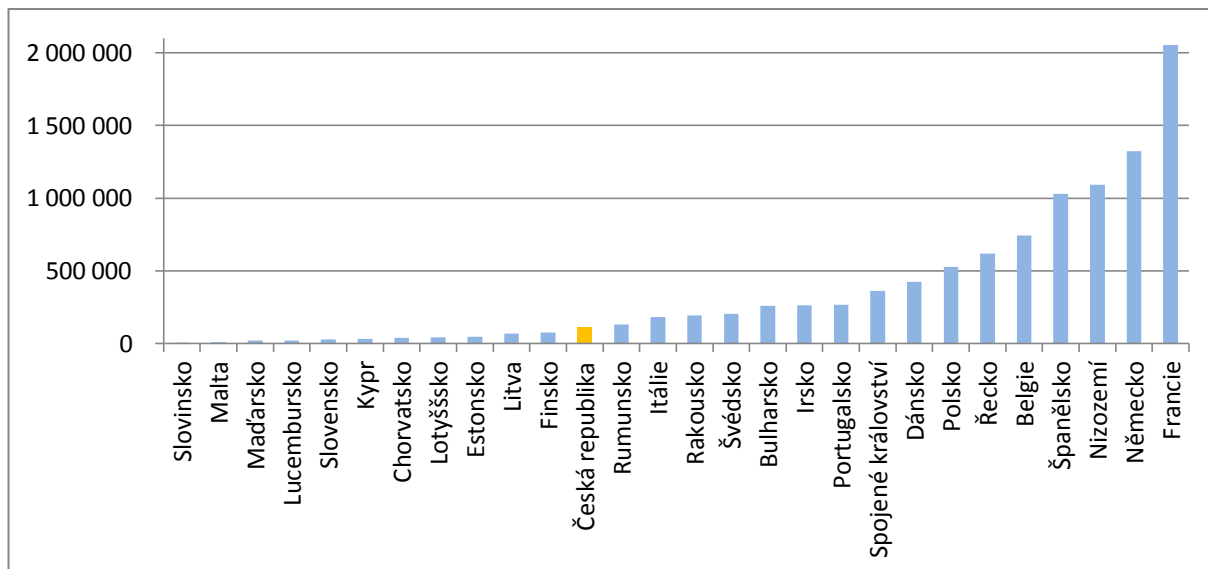
Majetková kriminalita

Majetkovou kriminalitou se rozumí krádeže a poškození majetku. Vloupání, ať už do rodinného domu nebo bytu, představuje obstarání si přístupu do obydlí silou za účelem krádeže majetku. V členských státech EU bylo za období 2002 až 2012 zaznamenáno více než 10 mil. vloupání do obydlí. K nejvyššímu počtu došlo v roce 2002. Následoval pokles a od roku 2007 se počet vloupání začal opět zvyšovat. V roce 2012 bylo evidováno zhruba 1,5 mil. vloupání.

K největšímu počtu vloupání se do obydlí došlo ve Francii, kde se tyto hodnoty průměrně pohybuje kolem 187 tis. za rok. Nejmenší počet evidovaných vloupání byl ve Slovinsku (2 699) a na Maltě (8 434). Situace je znázorněna na obrázku č. 10.

¹¹ Lotyšsko zahrnuje do své statistiky také pokusy o vraždu. Ostatní členské státy vykazují v této statistice i úmrtí, která nelze bezprostředně připsat jiné příčině. Z tohoto důvodu dochází k nadměrnému vykazování těchto položek.

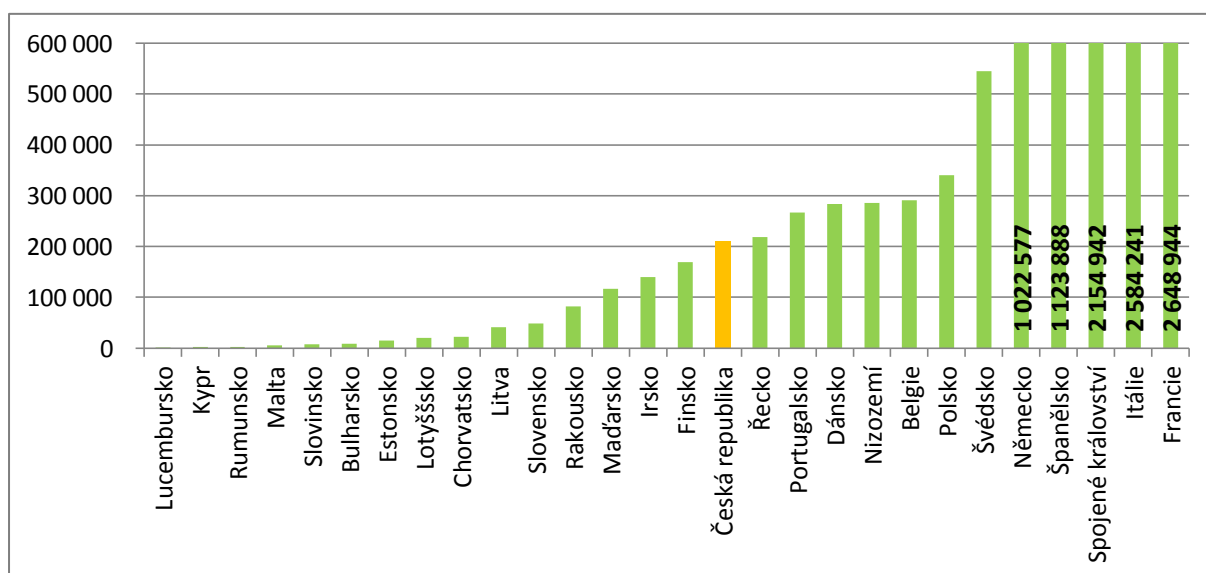
V členských státech EU došlo za 11leté období k nárůstu počtu zaznamenaných případů vloupání do rodinných domů a bytů nejvíce v Řecku (176 %), na Kypru (140 %) a v Irsku (80 %). Naopak nejvýraznější pokles za dané období byl v Estonsku (63 %), v Litvě (50 %), ve Spojeném království (48 %) a v Bulharsku (47 %). Česká republika zaznamenala pokles o téměř 19 %.

Obrázek 10: Celkový počet vloupání v členských státech EU (2002 - 2012)

Zdroj: vlastní zpracování dle [12]

Krádež motorového vozidla představuje krádež automobilu, motocyklu, autobusu, nákladního vozidla nebo stavebního či zemědělského vozidla. Počet krádeží motorových vozidel v uplynulých letech postupně klesal. Důvodem může být především technické vylepšení zabezpečení vozidel proti krádeži.

Obrázek 11: Celkový počet odcizených motorových vozidel v členských státech EU (2002 - 2012)

Zdroj: vlastní zpracování dle [12]

K největšímu poklesu došlo mezi lety 2011 a 2012, kdy pokles dosáhl 14 %. Za 11leté období bylo v členských státech EU odcizeno více než 12,5 mil. motorových vozidel.

Jak dokazuje obrázek č. 11, nejvíce motorových vozidel bylo odcizeno ve Francii (2,65 mil.), v Itálii (2,58 mil.) a ve Spojeném království (2,15 mil.), Španělsku (1,12 mil.) a Německu (1,02 mil.). Jelikož zmiňovaných pět států vykazuje mnohanásobně vyšší počet odcizených motorových vozidel, než ostatní státy, je velikost sloupce upřesněna číselnou hodnotou.

Absolutně nejméně odcizených motorových prostředků bylo zaznamenáno v Lucembursku, kde došlo za období 2002 až 2012 ke krádeži pouhých 473 vozidel.

Situace v oblasti kriminality členských států EU se v posledních letech vyvíjí veskrze pozitivně. A to i přesto, že v zemích, které spoléhají při své dopravě na motorová vozidla, dochází ke značnému počtu krádeží samotných vozidel, nebo krádeží věcí, nacházejících se v nich. Také země, kde lidé žijí v samostatných domech, často bojují s vysokým počtem vloupání do obydlí. I tak ale v posledních letech dochází k poklesu majetkové kriminality. Je to způsobeno i skutečností, že moderní doba si žádá zvýšenou ochranu proti krádežím a vloupání. Na trhu se objevuje stále větší množství zabezpečovacích zařízení, díky kterým jsou lidé schopni svůj majetek lépe střežit.

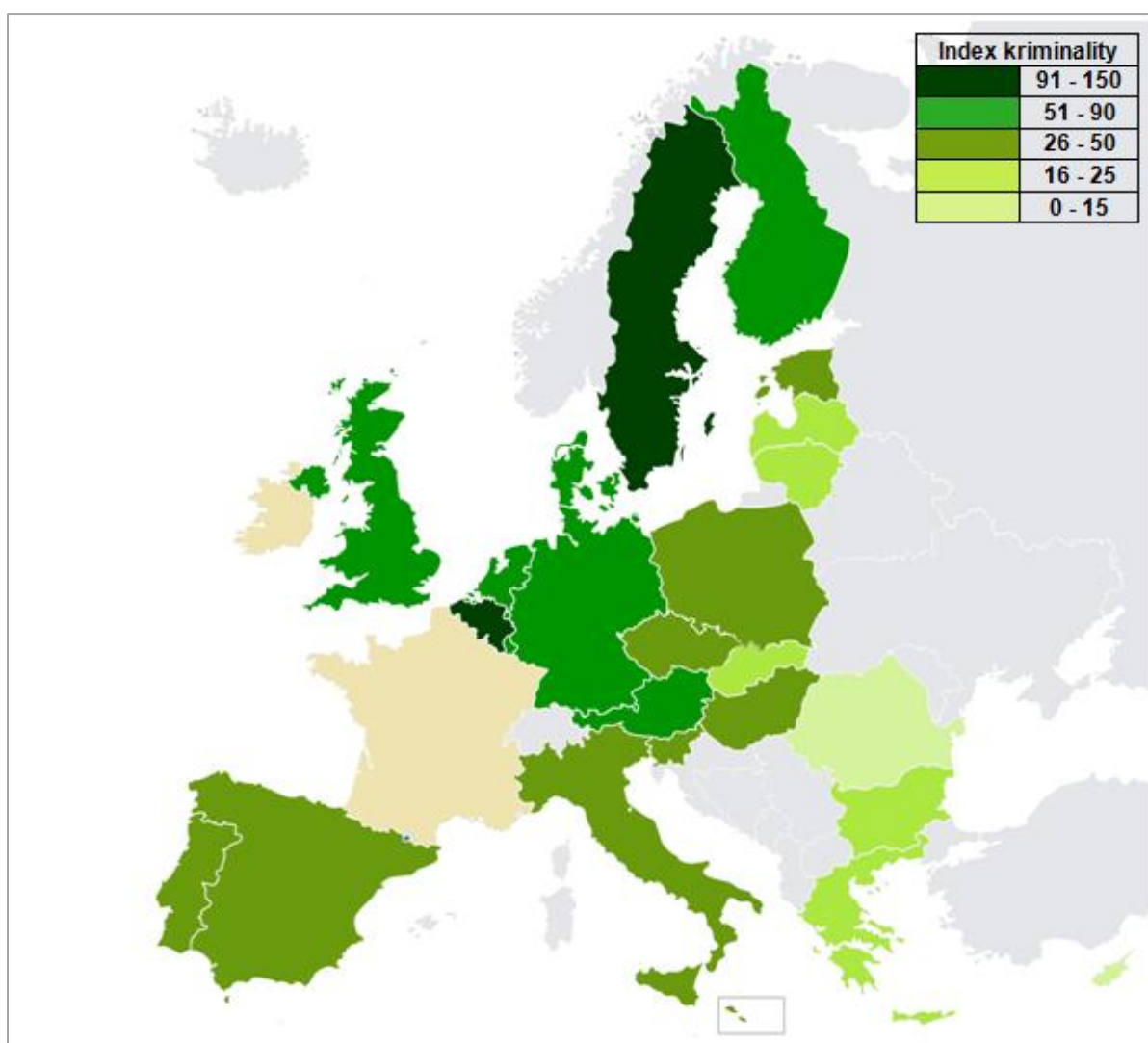
Index kriminality zemí EU v roce 2012

Index kriminality velmi úzce souvisí s celkovou kriminalitou zkoumaného území. Vyjadřuje úroveň (intenzitu) kriminality. Udává „*poměr mezi stavem kriminality a početností obyvatel (nejčastěji na 10 000 obyvatel, resp. 1 000)*“. Vyjadřuje se v tzv. koeficientu, který se vypočítá jako podíl počtu trestných činů a počtu obyvatel.“ [61] Pro účely analýzy indexu kriminality zemí EU v roce 2012 byl využit rozdíl počtu celkových trestných činů spáchaných v jednotlivých státech EU na 1 000 obyvatel a celkového počtu obyvatel členských států k 31. 12. 2012.

Dle ilustrace č. 12 je evidentní, že jsou na území EU dva státy, které dosahují nejvyšší hranice kriminality – Švédsko a Belgie. Nelichotivé přední příčky nejnebezpečnějších zemí EU patří i Dánsku, Finsku, Německu, Lucembursku a Nizozemí. Naopak nejlepší situace z pohledu indexu kriminality je již tradičně na Kypru a v Rumunsku. Česká republika spadá do střední kategorie, tedy do oblasti s indexem kriminality > 26 . Na 1 000 obyvatel zde připadá celkově 29,73 spáchaných trestných činů. Bude-li se kriminalita v České republice i nadále snižovat, je možné, že se brzy dostaneme mezi 7 zemí s nejnižším indexem kriminality v EU.

Z pohledu měst je obzvlášť velká koncentrace zločinnosti každoročně zjištěna v Londýně, kde je kriminalitou postižen téměř každý třetí obyvatel. Z tohoto důvodu se jedná o jedno z „nejhorších“ měst celé EU vůbec.

Ačkoli celkově Německo, Rakousko a Dánsko patří dle indexu kriminality do skupiny s vysokou zločinností, je zde kvalita života v některých městech naopak nejlepší. Tyto státy jsou ekonomicky vyspělé, mají moderní infrastrukturu, zdravotnická a školská zařízení na špičkové úrovni, a vše je dále modernizováno s ohledem na další rozvoj. Proto města Vídeň, Mnichov, Düsseldorf, Frankfurt či Kodaň patří mezi města s nízkou kriminalitou, nízkou nezaměstnaností, vysokou vzdělaností, díky čemuž se řadí na přední příčky v celkové bezpečnosti měst EU.

Obrázek 12: Index kriminality členských států EU (2012)

Zdroj: vlastní zpracování v ArcGIS dle [12]

Do provedené analýzy opět nebylo možné zahrnout Francii a Irsko z důvodu absence dat. Oba státy by ale vzhledem k relevantním datům z předchozích let s největší pravděpodobností spadaly do druhé kategorie, tedy s indexem kriminality v intervalu od 51 do 90.

2.3 Bezpečnost měst ve vybraných státech Evropské unie

V následující části práce je popsána bezpečnostní situace v městech Belgie, Spojeného království a skandinávských zemí. Tyto státy byly vybrány záměrně, jelikož se jedná o území s nejvyšší kriminalitou v EU. Bezpečnost je zde posuzována především z pohledu pouličního násilí, které pro tyto státy představuje dosti vážný problém.

Belgie

Jak vyplývá z předchozí provedené analýzy kriminality v zemích EU, Belgie patří na první příčky mezi státy, které se již delší dobu potýkají s nejvyšší zločinností vůbec. Jednou z příčin vysoké kriminality je přítomnost mnoha imigrantů, kteří se společně seskupují a vytváří pouliční gangy. [23]

S pouličním násilím bojuje belgická vláda již od roku 1960, kdy se začaly objevovat první gangy. V současné době je věnována největší pozornost výchově mládeže jako prevenci kriminality, která souvisí se snahou o vymýcení tak pouliční zločinnosti v belgických městech. Metod a opatření, jak zamezit šíření pouličního násilí, je několik, ať už se jedná o komunikaci ve školách, divadelní představení, pořádání workshopů, reklamní sdělení, pořádání akcí na veřejných prostranstvích, zvyšování informovanosti o této problematice, akce v televizních programech pro mládež, či vytváření různých iniciativ. Jednou takovou iniciativou jsou Komunální správní sankce, které představují správní řízení pro mladistvé. Na základě těchto sankcí mohou být potrestáni a pokutováni mladí lidé starší 14 let za celou řadu projevů nevhodného chování v ulicích belgických měst. Mezi projevy nevhodného chování v rámci Komunálních správních sankcí byly zařazeny rvačky, slovní agrese, rozhazování odpadků, obtěžování, žebrání, hluk, apod. [23]

Je tedy zřejmé, že velký vliv na kriminalitu měst mají především gangy, které jsou sice malé, izolované a váží se pouze na určité čtvrti, ale svým rozsahem dokážou ovlivnit celou městskou společnost. Takovým problémům se musí postavit především velká města s obtížně integrovanými etnickými skupinami. Nejistota občanů a strach z násilí se tak v posledních letech staly jedním z hlavních politických a volebních problémů. Stát jako takový v této roli zcela ustoupil a ponechal odpovědnost na samotných občanech, komunitách a místních úřadech. [23]

Belgická města Brusel a Antverpy byla v minulosti oprávněně považována za města s nejvyšší kriminalitou v celém státě. V poslední době se ale těší pozitivnímu vývoji, jelikož kriminalita v obou městech se neustále snižuje. Došlo k poklesu především krádeží a vloupání do obydlí. Souvislost s výrazným poklesem kriminality v Bruselu je spatřována především ve zvýšené ochraně významných míst ve městě (židovské školy, velvyslanectví, vlaková nádraží, letiště) důsledkem hrozeb teroristických útoků, které byly nahlášeny počátkem roku 2015. Belgická vláda do ulic nasadila armádu, která tak ulice každodenně kontroluje a zároveň usnadňuje práci již tak přetížené belgické policii.

Spojené království

Ačkoli má Spojené království všeobecně relativně nízkou úroveň zločinnosti, není tomu tak po celém jejím území. Ve zvýšené míře se kriminalita vyskytuje zejména v Londýně. Samotné město, ležící na Temži, je již několik let považováno za nejnebezpečnější město celé EU. Bohužel oprávněně. Ze všech forem kriminality nelze opomenout především obrovský rozmach kapesních krádeží a loupežných přepadení. Cílem těchto přepadení jsou především turisté, navštěvující historické památky, restaurace, ale oběťmi se stávají i při jízdě vlakem či londýnským metrem. Nejnebezpečnější londýnské čtvrti jsou Peckham, Brixton, Edmonton, Tottenham a Hackney.

Výtržnosti, ke kterým došlo v srpnu 2010 a které se následně rozšířily do celé řady městských center v Anglii, vedly k vypracování nových programů pro řešení pouličního násilí. Tyto programy se zaměřily na 120 000 nejvíce dysfunkčních rodin v zemi. [23]

V rámci řešení pouličního násilí vzniklo ve Spojeném království několik programů a iniciativ. Jedním takovým je Program řešení násilí mládeže páchaného pomocí nožů a jiného závažného násilí (TKAP¹²), který si určil za cíl snížit závažné násilí páchaného mládeží. Dokument obsahuje příklady a případové studie ze všech oblastí, týkajících se požívání alkoholu, noční ekonomiky, gangů a trestné činnosti páchané noži. Mezi další významné projekty lze zařadit programy jako Pouliční pastoři, Taxi Marshals, Bezpečnější skla a Bezpečná městská útočiště. Problémem kriminality se zabývají státní politiky celého Spojeného království. Jednotlivá města se snaží řešit místní problémy s trestnou činností a rušení veřejného pořádku, včetně násilné trestné činnosti. [23]

¹² TKAP – The Tackling Knives Action Programme

Skandinávské země

Skandinávské země mají mnoho společného. Patří mezi nejbohatší země na světě a jsou považovány za „sociální státy“, které poskytují sociální jistotu každému občanovi ve všech fázích života. Co se týče kriminality, nejvyšší zločinností je postiženo především Švédsko, které dokonce dosahuje první příčky mezi členskými státy EU.

Vysoký nárůst kriminality ve Švédsku má přitom na svědomí velký počet imigrantů z Afriky a Asie – především přistěhovalci z Iráku, Sýrie a Somálska. Médii se šíří informace o tom, že muslimové agresivně šíří islám a schválně napadají a znásilňují bílé ženy a dívky, které jsou nezahalené, v minisukni apod. Švédsko je tak mnohdy nazýváno jako „znásilněná společnost“. Od roku 1975, kdy švédský parlament rozhodl, že Švédsko bude multikulturní země, která se bude starat o přistěhovalce, zajistí jim vzdělání i sociální jistoty, zvýšila se kriminalita o 300 %.

Problémem, se kterým skandinávské země musí bojovat, jsou gangy etnických menšin. Skupiny přistěhovaleckých mužů a chlapců, vzájemně se podporujících proti šikaně a násilí jiných skupin, se transformovaly do přistěhovaleckých gangů. Skandinávská města tak musela přijmout preventivní opatření a vypracovat řešení, jak bojovat s problémem těchto gangů, ale také se zvyšující kriminalitou mládeže. Severské země staví na fungování sociálního systému, který zahrnuje i programy využitelné pro prevenci problematických skupin mládeže. [23]

Města členských států EU se snaží zlepšovat životní podmínky pro všechny obyvatele. Odmítají krátkodobá řešení a naopak podporují řešení zaměřená na dlouhodobý rozvoj a udržitelnost měst. Investicí do prevence kriminality chtějí města zajistit bezpečnost pro budoucí generace, která bude nezbytná pro kvalitu života ve městech. Veškeré bezpečnostní politiky by měly vycházet z individuálních potřeb a přání občanů. Každý občan má mít právo svobodně vyjádřit své pocity, stanoviska a návrhy k řešení daných situací. Měl by být součástí realizace bezpečnostních politik, aby mohly být stanoveny konkrétní cíle a prostředky, jak těchto cílů dosáhnout. [23]

3 ANALÝZA PREVENCE BEZPEČNOSTI JAKO ZÁKLAD PRO KVALITU ŽIVOTA VE MĚSTECH ČR

3.1 Dopad bezpečnosti na udržitelný rozvoj měst

Udržitelný rozvoj měst představuje morální výzvu pro společnost. Koncepce udržitelného rozvoje měst představuje odpověď na potřebu rozvoje založeného na novém vztahu mezi lidmi a na vztahu obyvatel k městu, ve kterém žijí. Udržitelnost je vztahována k také k ekologickému smýšlení lidské společnosti. Cílem zajištění bezpečnosti je zajistit ochranu života, zdraví a majetku obyvatel, ale i životního prostředí, infrastruktury a koordinaci systému záchrany a zdravotní služby, snižující dopad pohrom. Při zajišťování bezpečnosti je zapotřebí implementovat pro-aktivní systém řízení bezpečnosti, který bude respektovat veškeré chráněné zájmy a bude sledovat závislosti dopadů hrozeb na životy, zdraví a bezpečí obyvatel na daném území města. Pro dosažení takového cíle je zapotřebí zavést monitoring bezpečnosti, díky čemuž bude možné sledovat účinnost a efektivitu opatření a činností, realizovaných za účelem zvýšení bezpečnosti a zajištění udržitelného rozvoje měst. [45]

Správné nastavení bezpečnostní politiky umožňuje zajistit, aby nedocházelo k nežádoucím jevům, a pokud by k nim došlo, aby byly negativní následky co nejmenší. V této souvislosti je bezpečnost velmi úzce spojena s udržitelností, jelikož lze konstatovat, že vše, co je udržitelné, je svým způsobem bezpečné. Jakákoli bezpečnostní politika zahrnuje několik kroků bezpečnostního cyklu: prevenci, ochranu, přípravu, reakci a obnovu. Toto pořadí je nutné v případě bezpečnosti měst vždy dodržovat. [1]

Podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) § 35 odst. 2 je stanoveno, že *„obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.“* [54]

Pro zajištění dlouhodobé bezpečnosti měst je zapotřebí brát ohled na současná, ale také budoucí rizika a jejich zohlednění při tvorbě strategických a územních dokumentů měst. Díky tomu je možné předcházet problémům, jako jsou negativní vlivy urbanizace a suburbanizace, ekonomického úpadku, narušení vnitřní bezpečnosti, nedostatku zdrojů, sociálního vyloučení

či zhoršování životního prostředí. Mezi nejčastější problémy, se kterými musí města bojovat, patří [48]:

- kriminalita;
- vylidňování center;
- zástavby bez základní občanské vybavenosti;
- ekologické škody;
- nevyhovující kvalita zdrojů pitné vody;
- nedostatek energetických zdrojů;
- nedostatečné využívání veřejné dopravy;
- neefektivita veřejné správy a další.

Předcházení těchto problémů je dlouhodobou záležitostí a je nezbytné, sestavovat analýzy možných dopadů před každou započatou akcí, aby bylo možné zjistit, jakým způsobem daná akce ovlivní veškeré aspekty fungování města. V opačném případě by se mohly objevit neočekávané dopady, jejichž dodatečné odstranění si vyžádá mnoho zdrojů navíc. Bezpečnost města a jeho obyvatel závisí na odpovědném a udržitelném plánování a schopnosti umět včas zareagovat na veškeré vnější podněty. Pokud má být zajištěn udržitelný rozvoj města, je zapotřebí co nejvíce využívat příležitostí a současně s tím se snažit eliminovat možná ohrožení, tj. zajišťovat bezpečnost. [48]

Současný stav společnosti je velmi ovlivněn všemi formami kriminality. Proti dopadům a následkům kriminality není nikdo dostatečně imunní, zločinné jednání dopadá jak na fyzické, tak i právnické osoby. Občané se vedle obav o svůj život či zdraví obávají především vloupání do bytů, rodinných domů, rekreačních objektů, krádeží aut a věcí v nich se nacházejících, či kapesních krádeží. Fyzické i právnické osoby tak jsou nuceny, vedle klasické bezpečnostní ochrany prováděné státem, stále častěji používat ke své bezpečnosti i své vlastní síly, a to podle svých možností. V České republice vznikla rozsáhlá nabídka bezpečnostních služeb, které jsou poskytovány specializovanými soukromými bezpečnostními organizacemi. Soukromá bezpečnost je komerční službou a není nijak hrazena ani dotována ze státního rozpočtu, jelikož se jedná o službu nad rámec toho, co zajišťuje stát. Ochrana života, zdraví a majetku běžných občanů je tedy postupně ponechávána do značné míry na nich samotných. Řešení bezpečnostní problematiky není nenávratnou nákladovou položkou, která pouze zvyšuje neúměrně vysoké náklady státu, jeho

institucí, organizací a občanů, ale přínos soukromě bezpečnostní ochrany převažuje nad náklady a je naopak efektivní investicí. Proto i bezpečnost nemůže být jen výsledkem osamocené činnosti státu, ale společným odpovědným aktivním konáním všech občanů, organizací i státu. Cílem je vytvořit prostředí, ve kterém bude existovat bezpečnostní kultura jako výsledek uvědomělého, dobrovolného a rozumného dodržování základních bezpečnostních zásad. [2]

Základní funkcí každého města by měla být potřeba zajistit ochranu a rozvoj chráněných zájmů (životy a zdraví obyvatel daného města, bezpečnosti jich samotných i jejich majetku, životního prostředí apod.). Zdravá populace potřebuje ke svému uspokojivému rozvoji více, než jen nezávadné jídlo a pití. Je závislá na pocitu bezpečí a veřejného blaha. Proto by města měla klást na tyto aspekty stále větší důraz a hledat nástroje a prostředky pro jejich zajištění. Vhodné klima ve společnosti dané úrovní veřejného blaha je motorem rozvoje společnosti i území. I z tohoto důvodu města zařazují bezpečnost a její prevenci do své strategie a často bývá zvyšování bezpečnosti součástí dlouhodobé vize měst, aby v problematických lokalitách byla zajištěna bezpečnost nejen pro občany, ale také pro návštěvníky města. Jako prostředek pro ošetřování, resp. naplňování bezpečnosti, jsou pak nasazovány pěší hlídky policistů, zlepšování technického bezpečnostního vybavení (kamerový systém, radary apod.), jsou vytvářeny dokumenty se základním poradenstvím při ochraně osob a jejich majetku a pro informovanost občanů o dění ve městech a dané situaci, mohou být pořádány různé besedy, přednášky, dny s IZS pro zapojení veřejnosti do bezpečnosti v jejich vlastním zájmu, apod.

3.2 Prevence kriminality v obcích ČR

Jedním ze závažných problémů, který ovlivňuje bezpečnost téměř každého města v České republice, je kriminalita. Kriminalita je chápána jako výskyt trestného chování, daný souhrnem trestných činů spáchaných v městech ČR. Jedná se tedy o protispolečenské chování jedinců, které může narušovat organizovaný život společnosti a ohrožuje potřeby a zájmy obyvatel měst. Kriminalita je sociálně patologický jev, jehož přítomnost zaznamenává celá široká veřejnost. Část občanů se snaží aktivně dodržovat veškeré zásady a normy pro žádoucí chování, ale část občanů tímto chováním pohrdá. Svým jednáním následně zapříčiňuje samotný vznik kriminality. Příčinou pro vznik negativního chování jedinců může být jejich morálka, psychika v citové i rozumové oblasti, vlastnosti a úroveň jejich právního vědomí. Počátky takového chování se často projevují již v raném stádiu. Příčiny lze hledat již u výchovných vlivů v rodině, následně i ve školním či pracovním prostředí, ale také v nekontrolovaných a nekontrolovatelných volnočasových aktivitách jedinců. Zvláště důležitá

je výchova dětí a mládeže, jelikož si již v raném dětství zafixují pozitivní i negativní stránky psychologických prvků a vlastností a jakákoli opomenutí výchovy se pak projeví ve zvýšených bezpečnostních rizicích, v lhostejnosti ke zločinu, ve zvýšené brutalitě a nebezpečnosti, v neúctě k zákonům a jiným společenským normám a nakonec v celkové devastaci měst. [2][52]

Proti rizikům, která ohrožují bezpečnost občanů ve městech, se lze bránit zejména dvěma způsoby: buď jim předcházet – prevencí, nebo je odstraňovat silou a odstraňovat zároveň i jejich následky – represivními opatřeními. Vždy je zapotřebí zachovat uvedené pořadí, to znamená nejprve přijímat preventivní opatření, na základě toho stanovit postupy a prostředky pro zabránění vzniku nežádoucích jevů a teprve tehdy, kdy není možné rizika odvrátit či odstranit preventivní činností, použít tresty, zastrasování či izolaci proti pachatelům, původcům, organizátorům či iniciátorům. [2]

Má-li se tedy vzniku nežádoucích jevů zabránit a předcházet jejich vzniku, je zapotřebí provést analýzu příčin jejich vzniku, podmínek, za kterých působí, a odhadnout tak další působení v budoucnu. Každý lidský jedinec má své základní potřeby a jeho cílem je tyto potřeby uspokojit. Pokud jsou ale podmínky pro uspokojování těchto potřeb nepříznivé nebo dokonce jedinci znemožňují jejich nezbytnou realizaci, pak takový jedinec volí cesty a prostředky, které mohou přerůst ve zločin. Zpravidla se jedná o prosté krádeže, loupeže, krádeže vloupáním, násilí až po ublížení na zdraví nebo i jiné silové aktivity na úkor práv a svobod jiných občanů. Ne vždy se však jedná o materiální uspokojení. Je třeba brát v úvahu také potřeby sociální, jako např. potřebu akceptování jinými lidmi a společností, potřebu seberealizace, potřebu sociální jistoty, potřebu vyniknout, potřebu ocenění a pochvaly. I v tomto případě často platí, že pro uspokojení takových potřeb jedinec či skupina hledá možnosti v nezákonných prostředcích. Různé zločiny pak vznikají i v důsledku určitých emocí. Jedná se především o mravnostní a násilné činy, zejména mezi blízkými lidmi v citových vztazích či pod vlivem davové psychózy nebo v důsledku závnosti. [2]

K zajištění vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku ve městech ČR vytváří Ministerstvo vnitra koncepční systémy, díky nimž je zvyšována bezpečnost občanů ve městech a zajišťována ochrana společnosti proti kriminalitě ve všech jejích formách. Každoročně jsou stanovovány nejzávažnější problémy, s nimiž se města musí potýkat, a které vyžadují zvýšenou pozornost. Dlouhodobě k těmto prioritám patří závažná hospodářská kriminalita, korupce, nelegální migrace, kriminalita zločineckých organizací, kriminalita mládeže, loupeže, krádeže aut, krádeže vloupáním, ale také porušování pravidel provozu na pozemních

komunikacích. Vnitřní pořádek ve městech pak může být kriminalitou velmi narušen. Vedle zákonných represivních prostředků slouží k účinnému potlačování kriminality měst také preventivní nástroje. Díky prevenci výše zmiňovaných oblastí je umožněno zvládnutí většiny situací v mezích standardních postupů zodpovědných orgánů měst. [50]

Prevence kriminality ve městech se zabývá příčinami trestné činnosti a dalších sociálně patologických jevů páchaných na území daného města a využitím nerepresivních prostředků se snaží omezovat příležitosti a motivy k jejímu páchání. Zároveň dochází i k prevenci vzniku krizových situací v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku měst, které pramení z páchání kriminality velkého rozsahu. Prevence „městské kriminality“ zahrnuje veškeré aktivity vyvíjené státními, veřejnoprávními ale i soukromoprávními subjekty, zaměřující se na ovlivňování kriminogenních podmínek a na potenciální pachatele a oběti trestné činnosti. Hlavním důvodem je posilovat pocit bezpečí občanů daného města. [50]

V posledních letech se prevence kriminality na místní úrovni výrazně zlepšila. Zvýšila se koordinační a metodická spolupráce krajů s obcemi spadajícími do jejich územní působnosti. Ve spolupráci se zástupci všech krajů a zástupci větších měst byly zpracovány základní materiály pro přípravu a zpracování Programů prevence kriminality. V rámci těchto programů jsou poskytovány dotace ze státního rozpočtu na výdaje spojené s realizací zmiňovaných programů. Jsou zde uvedeny podmínky pro kraje a obce, za kterých mohou o dotaci na preventivní opatření žádat, vymezují náležitosti žádostí, včetně způsobu, jak lze s dotacemi nakládat a efektivně je využívat. [44]

Samotná města při tvorbě analýz a plánování efektivních opatření využívají Metodiku pro tvorbu bezpečnostních analýz a koncepcí prevence kriminality na úrovni krajů, měst a obcí, kterou zpracovalo MV ČR. Pokud mají města zájem o poskytnutí státní účelové dotace, jsou nuceny vytvořit také střednědobou koncepci, strategii či dvouletý plán prevence kriminality. Ministerstvo vnitra všem zájemcům o zvýšení bezpečí a o plánování preventivních opatření poskytuje poradenskou podporu při tvorbě analýz, koncepcí a konkrétních preventivních opatření. Během roku pak sleduje průběh realizace projektů, porovnává plánovaný dopad na zlepšení bezpečnostní situace a skutečnost, efektivitu a kvalitu preventivních projektů. [44]

Na základě dat z tabulky č. 5 lze konstatovat, že od roku 2004 bylo podpořeno celkem 2 756 projektů měst a obcí. Celková částka podpory, vyčleněná ze státního rozpočtu, přesahuje 564 mil. Kč. Průměrně tak šlo na 1 projekt prevence kriminality 250 tis. Kč. Podporované projekty se týkají především práce s rizikovými skupinami dětí a mládeže,

zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách, vybudování městských kamerových systémů, zabezpečení objektů měst a obcí.[44]

Tabulka 5: Celkový počet projektů a výše dotace na projekty Programů prevence kriminality

Rok	Počet projektů	Výše dotace
2004	346	76 273 000 Kč
2005	179	74 000 000 Kč
2006	192	67 622 000 Kč
2007	216	75 584 000 Kč
2008	254	71 242 000 Kč
2009	349	65 367 211 Kč
2010	386	67 500 000 Kč
2011	322	45 413 255 Kč
2012	254	47 330 000 Kč
2013	258	49 946 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle [44]

3.3 Vývoj kriminality na území ČR

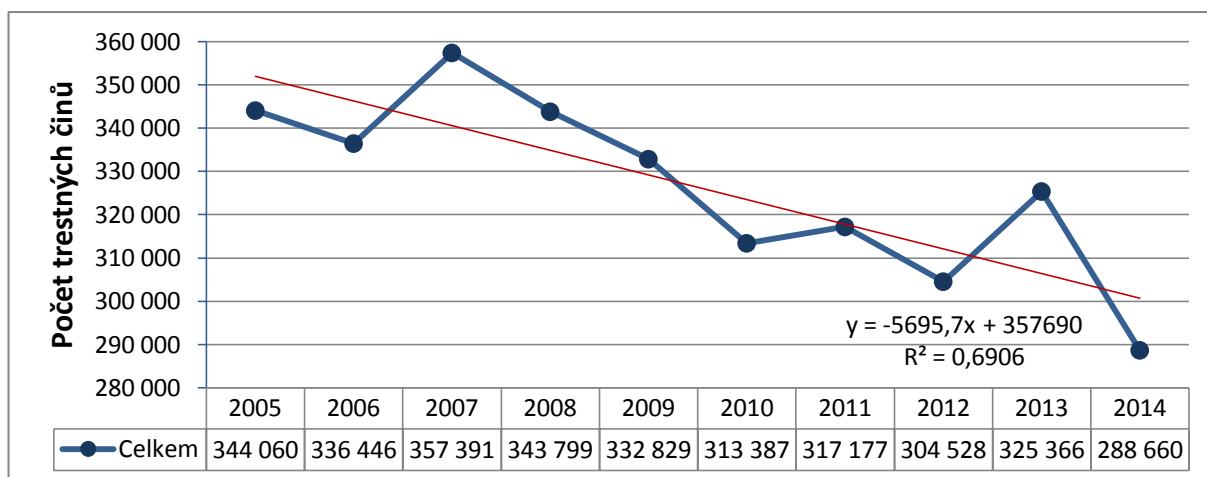
Když jsou pomínuta bezpečnostní rizika působící v mezinárodních měřících, je zřejmé, že nejzávažnější tendence působení rizik ohrožujících bezpečnost občanů všech měst se odráží ve stavu a dynamice kriminality v České republice a jejích oblastech. Kriminalita nejen u nás, ale i ve světě byla, je a s největší pravděpodobností vždy bude jednou z nejdiskutovanějších otázek. Pozitivní zprávou pro Českou republiku však může být skutečnost, že se celkový počet trestných činů na území ČR postupně snižuje.

Tuto situaci dokazuje obrázek č. 13. Jak vyplývá ze srovnání celkových trestných činů, které byly spáchány na území České republiky v období 2005 až 2014, je zřejmé, že dochází k postupnému snižování kriminality. Výjimkou jsou roky 2007, 2011 a 2013, kdy došlo k mírnému zvýšení. Ani v jednom z těchto tří let se ale počet spáchaných trestných činů nezvýšil o více jak 7 % oproti roku předcházejícímu. Porovnáme-li kriminalitu ČR s dostupnými daty EU, lze konstatovat, že vývoj v ČR měl v letech 2005 a 2007 odlišný trend. Ve zmiňovaných letech byl na území ČR evidován nejvyšší počet spáchaných trestných činů. Oproti tomu kriminalita v EU vykazuje od roku 2004 stále klesající trend.

V roce 2007 PČR evidovala celkem 357 391 trestných činů¹³, což bylo za sledované období maximum. Zvýšení kriminality tehdy bylo značně ovlivněno kriminalitou na území

¹³ Dle zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, par. 3, odst. 1 je **trestný čin** definován jako „pro společnost nebezpečný čin“, dále je v odst. 3 definováno, že „k trestnosti činu je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li tento zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti“. [55]

hlavního města Prahy, které se v tomto roce podílelo na celkové kriminalitě 24 %. Došlo k nárůstu především kapesních krádeží, krádeží věcí z automobilů, krádeží osobních automobilů a poškození cizích věcí. Celorepublikově byl nárůst podmíněn růstem počtu trestných činů, zařazených do zbývající kriminality (o více než 17 tis. případů oproti roku předcházejícímu) a majetkové kriminality. Významnou roli sehrálo i nabytí účinnosti zákona č. 411/2005 Sb., změna zákona o silničním provozu a změna některých dalších zákonů, kde byl stanoven nový druh trestné činnosti – řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění. Tehdy byl zjištěn nárůst trestné činnosti o 10 tis. případů.

Obrázek 13: Celkový počet trestných činů v ČR (2005 - 2014)

Zdroj: vlastní zpracování dle [40]

Rok 2014 představuje velmi výrazný skok v řešení prevence kriminality. Pozitivním v tomto směru není pouze skutečnost, že se počet trestných činů spáchaných za celý rok snížil poprvé ve sledovaném desetiletém období pod hranici 300 tisíc. Dle obrázku č. 13 lze konstatovat, že vývoj kriminality v České republice má klesající trend s dynamikou poklesu $k = -5695$, a to se spolehlivostí cca 0,7.

Měštům situace protiprávních jednání, konaných na jejich území, není lhostejná a snaží se vše řešit. Ať už vydáváním vyhlášek, zlepšováním technického vybavení, zakládáním obecních policií či informováním občanů a snahou přimět občany k pomoci vlastními silami. Dosažením kvalitní bezpečnostní kultury je jednou z podmínek pro zlepšení života lidí ve městech. Je také ukazatelem schopnosti občanů, zda a v jaké míře sami dokážou odpovědně nakládat s takovými hodnotami, jakými jsou svoboda, demokracie, zdraví a život. Pokud budou subjekty ochotny podílet se na zajišťování bezpečnosti ve svém bezprostředním okolí, čímž budou zlepšovat i své životní podmínky, pak budou města vhodná pro život, a bude zajištěn jejich další udržitelný rozvoj.

Verifikace hypotézy B, že snížení míry kriminality v ČR je závislé na výši dotací ze státního rozpočtu na výdaje spojené s realizací projektů Programu prevence kriminality v ČR, bude provedena regresní analýzou. Hladina významnosti byla stanovena na $p = 0,05$. Jako indikátory do této analýzy vstupují počet spáchaných trestných činů připadajících na 1 obyvatele a výše dotace na 1 obyvatele. Pro regresní analýzu budou využita data za období 2005 – 2014, která jsou uvedena v tabulce č. 6.

Tabulka 6: Vývoj kriminality v ČR a výše dotací na projekty Programu prevence kriminality za období 2005 - 2014

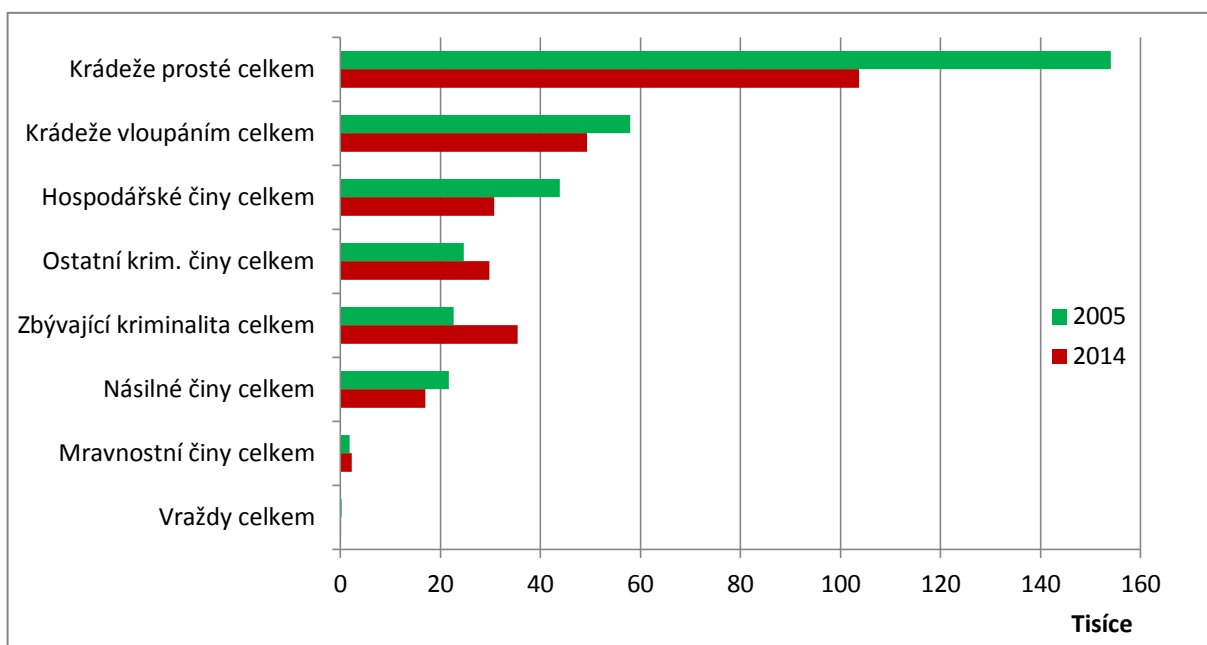
	Počet spáchaných TČ	TČ na 1 obyvatele	Výše dotace (v Kč)	Počet obyvatel	Dotace na 1 obyvatele	Přírůstek trestných činů		Přírůstek dotace na obyvatele	
						abs.	v %	abs.	v %
2005	344060	0,034	76273000	10251079	7.44 Kč				
2006	336446	0,033	74000000	10287189	7.19 Kč	-7614	-2.21	-0.247 Kč	-3.32
2007	357391	0,034	67622000	10381130	6.51 Kč	20945	6.23	-0.679 Kč	-9.45
2008	343799	0,033	75584000	10467542	7.22 Kč	-13592	-3.80	0.707 Kč	10.85
2009	332829	0,032	71242000	10506813	6.78 Kč	-10970	-3.19	-0.440 Kč	-6.10
2010	313387	0,030	65367211	10532770	6.21 Kč	-19442	-5.84	-0.574 Kč	-8.47
2011	317177	0,030	67500000	10505445	6.43 Kč	3790	1.21	0.219 Kč	3.53
2012	304528	0,029	45413255	10516125	4.32 Kč	-12649	-3.99	-2.107 Kč	-32.79
2013	325366	0,031	47330000	10512419	4.50 Kč	20838	6.84	0.184 Kč	4.26
2014	288660	0,027	49946000	10538275	4.74 Kč	-36706	-11.28	0.237 Kč	5.27
Celkem	3263643	0,0312	564004466	104498787	5,40 Kč				

Zdroj: vlastní zpracování dle [40][44]

Na základě provedené regresní analýzy byl zjištěn tvar lineární regresní funkce ve tvaru: $y = 369,4394 x - 6,2532$. Bodový odhad přírůstku poskytnuté dotace připadající na 1 obyvatele odpovídajícího zvýšení stávajícího stavu trestných činů na obyvatele o jednotku je tedy 369 Kč a intervalový odhad tohoto přírůstku se spolehlivostí 0,95 je 160 Kč a 633 Kč. Z velikosti koeficientu korelace ($r = 0,7408$) lze odhadnout, že zvolený tvar regresní funkce vcelku dobře vystihuje danou závislost. Na základě analýzy lze tedy usuzovat, že určitá souvislost ve velikosti poskytnuté dotace na prevenci kriminality a počtu trestných činů existuje. Avšak snižování kriminality je doprovázeno i jinými faktory (změnou legislativy apod.). Nelze tedy tvrdit, že pokud by byla výše dotace nulová, byl by i počet spáchaných trestných činů roven nule. Přijme-li vláda ČR úsporná opatření, může se objem finanční podpory pro města snížit. Pro města v ČR představuje finanční podpora prevence kriminality, poskytnutá ze státního rozpočtu, úsporná opatření, díky nimž mohou využít vlastní prostředky například pro zlepšení podmínek pro podnikání a zaměstnanost. Hypotéza B je tedy přijata.

Změna ve struktuře trestných činů v ČR

V porovnání počátku a konce sledovaného období vyšlo zastoupení jednotlivých druhů kriminální činnosti v poměru, který dokazuje obrázek č. 14. Je evidentní, že nejčastěji páchaným činem jsou prosté krádeže, do kterých jsou zařazovány krádeže kapesní, krádeže při pohlavním styku, krádeže mezi zaměstnanci na pracovišti, krádeže motorových vozidel, krádeže věcí z automobilů, krádeže jízdních kol či domácích zvířat, dále také krádeže v bytech či jiných objektech atd. Počet prostých krádeží klesl za 10 let o více než 32 %. Jedná se tak o nejvýraznější pokles mezi jednotlivými formami kriminality.

Obrázek 14: Porovnání jednotlivých forem trestných činů (2005, 2014)

Zdroj: vlastní zpracování dle [40]

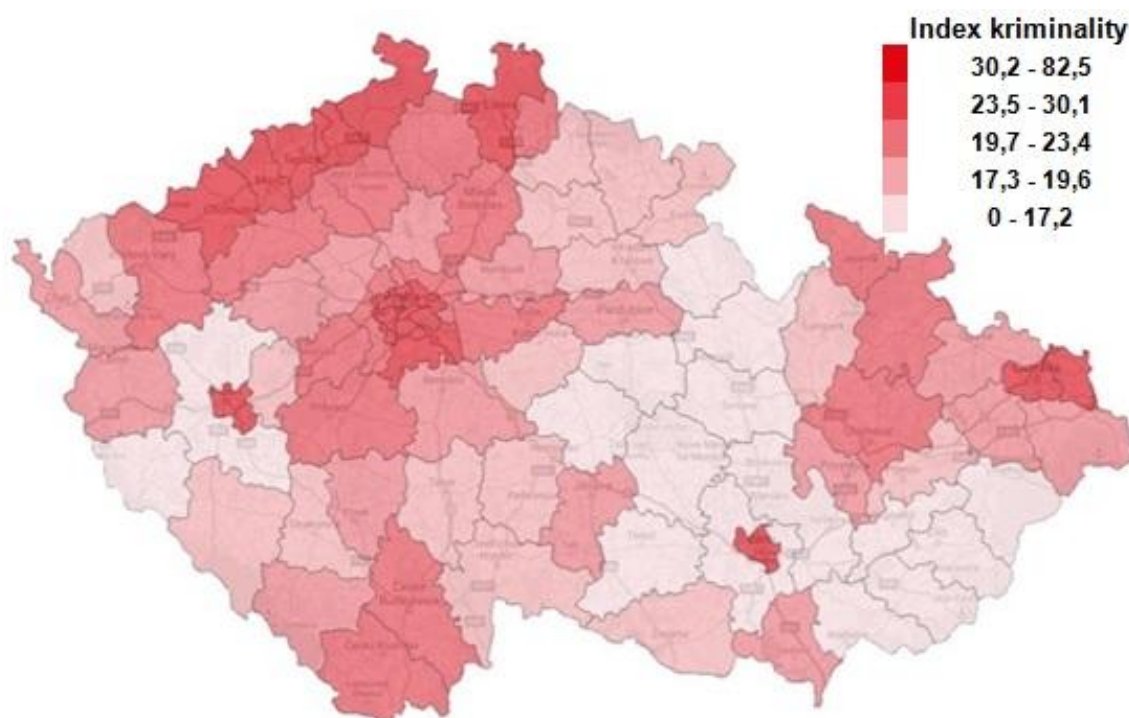
Předmětově lze rozdílnou úroveň zjištěných trestných činů přiřadit především poklesu majetkové trestné činnosti, která se podílela na všeobecném poklesu celkové kriminality nejvýznamnější měrou. Jednalo se tedy o snížení vloupání do objektů a krádeže osobních automobilů, včetně odcizení věcí z automobilů. Celkový pokles kriminality se uskutečnil i přes zvýšení počtu evidovaných trestných činů, zařazených do ostatních kriminálních činů, v nichž došlo k nárůstu výtržnictví, sprejerství, nedovolené výroby a prodeje drog, maření výkonu úředního rozhodnutí, atd.

Ačkoli absolutní počet vražd nepředstavuje vysokou hodnotu, je alarmující, že za zkoumané desetiletí vzrostl počet zavražděných na 1 872 osob.

Index kriminality ČR v roce 2014

Kriminalita v České republice je závislá také na geografické poloze problémových území. Dle obrázku č. 15, který představuje rozložení indexu kriminality na území ČR na 1 000 obyvatel, je jasné, že nejvyšší podíl kriminality je v příhraniční oblasti Ústeckého a Libereckého kraje (především Chomutovsko, Mostecko, Teplicko, Liberecko), dále na Ostravsku a Karvinsku, a nelze opomenout ani hlavní město Prahu, Plzeň a Brno, kde je i z důvodu vyššího podílu obyvatel na menší rozloze index kriminality nejvyšší.

Porovnáme-li zjištěné hodnoty indexu kriminality v ČR s hodnotami v EU, lze konstatovat, že ani nejvyšší míra kriminality v ČR nedosahuje „nejhorší skupiny“ EU (Švédska a Belgie). Avšak je nutné brát v potaz, že obrázek č. 15 sleduje index kriminality za rok 2014, kdežto v případě EU je index kriminality uveden za rok 2012.

Obrázek 15: Intenzita indexu kriminality územních obvodů PČR v roce 2014

Zdroj: vlastní zpracování dle [36]

3.4 Komparace měst Chrudim a Česká Lípa z pohledu bezpečnosti

V následující kapitole budou porovnána města Chrudim a Česká Lípa. Obě města byla vybrána náhodně. Jediným směrodatným bodem při výběru měst pro komparaci byl počet obyvatel za správní území obce s rozšířenou působností, který si autorka stanovila na interval 75 tis. – 85 tis. obyvatel. V následující části je provedena analýza základních informací, vybraných demografických ukazatelů, kriminality a institucionálního vymezení bezpečnosti v každém ze zmiňovaných měst. Bude zde testována hypotéza, které z měst (Chrudim či Česká Lípa) je z hlediska bezpečnosti vhodnější pro život.

3.4.1 Analýza města Chrudim

Základní informace o Chrudimi

ORP Chrudim¹⁴ se nachází v Pardubickém kraji, na rozhraní Železných hor a Polabské nížiny. Leží přibližně 110 km od Prahy, 10 km jižně od krajského města Pardubic. Poloha města Chrudimi je díky blízkosti a dostupnosti krajského města velmi atraktivní. Veškerá občanská vybavenost je snadno dostupná, ať již v samotné Chrudimi, nebo v blízkých Pardubicích. Každý občan si tak „přijde na své“. [19]

Obrázek 16: Katastrální členění města Chrudim

Chrudim je obcí s rozšířenou působností 3. stupně. Její správní obvod zahrnuje 86 obcí. Počtem obyvatel je Chrudim druhé největší město po ORP Pardubice. Samotné město je katastrálně členěno na 5 částí: Chrudim (dále administrativně dělena: Chrudim I, Chrudim II, Chrudim III, Chrudim IV), Topol, Medlešice, Vestec a Vlčnov. [19]

Zdroj:[30]

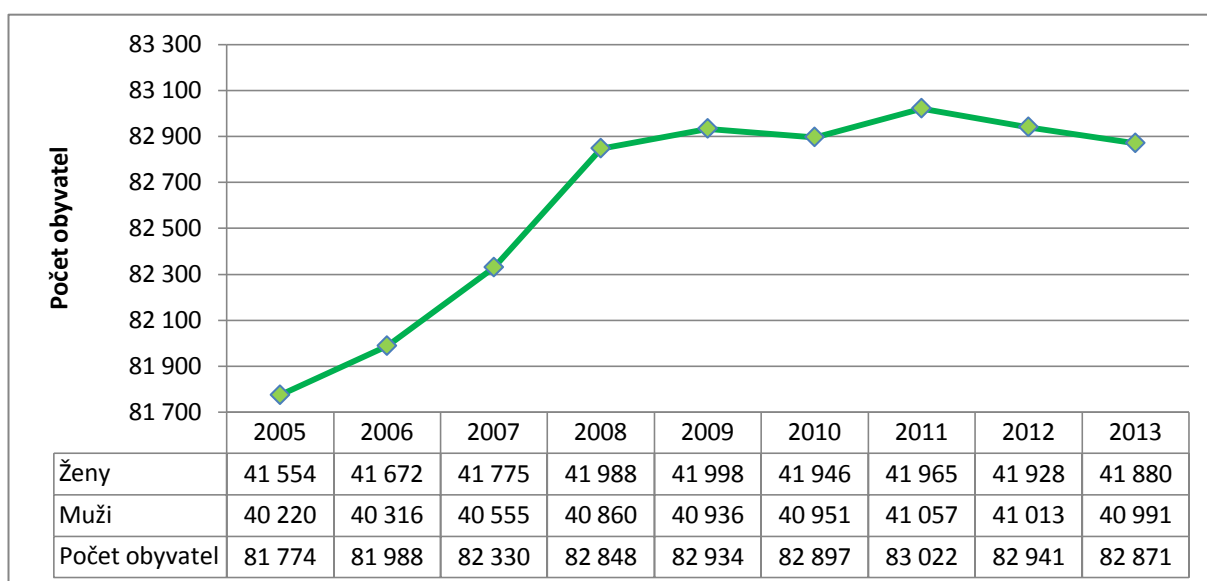
¹⁴ dále jen „Chrudim“

Vývoj počtu obyvatel Chrudimi

Vývoj počtu obyvatel lze již od roku 1995 hodnotit jako stagnující. Po celé dvacetileté období nedošlo k výraznému nárůstu či úbytku obyvatel, vždy se tento počet pohyboval v intervalu od 81 do 83 tis. obyvatel. Nejméně obyvatel bylo zaznamenáno v roce 2004, kdy bylo zaznamenáno 81 766 obyvatel.

Jak dokazuje obrázek č. 17, počet obyvatel za celé správní území města Chrudim se od roku 2005 postupně zvyšoval. Za sledované období (2005 – 2014) došlo k nárůstu celkem o 1 152 osob.

Co se týče rozložení pohlaví obyvatel, je zřejmé, že celkový počet žen i mužů za jednotlivé roky je přibližně stejný. Žen je přibližně o 2 – 3 % více než mužů, ale tento rozdíl se postupem času neustále snižuje.

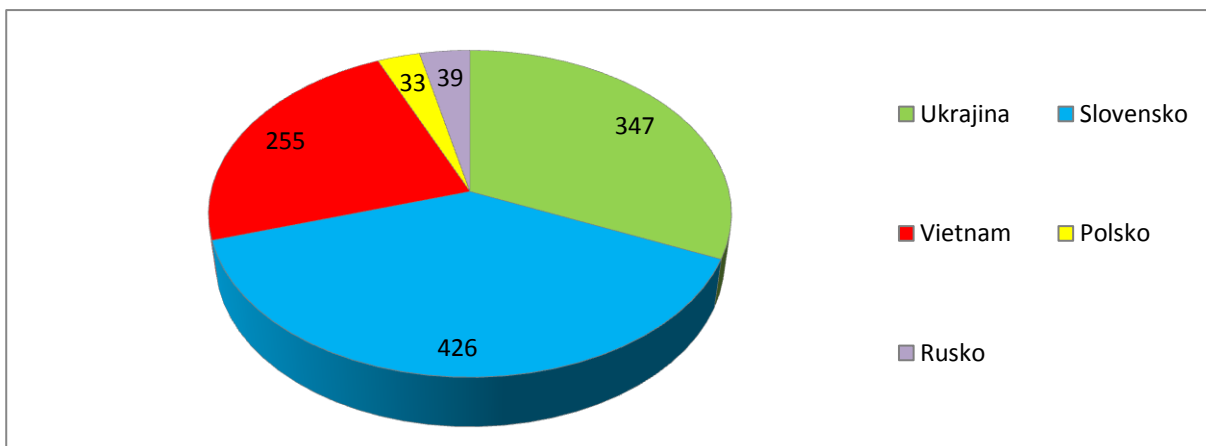

Obrázek 17: Vývoj počtu obyvatel v Chrudimi (2005 - 2013)

Zdroj: vlastní zpracování dle [10]

Cizí státní příslušníci ve městě Chrudimi

K 31. 12. 2013 evidovalo město Chrudim celkem 1 375 cizinců. Rozložení státní příslušnosti cizinců je znázorněno na obrázku č. 18. Počet evidovaných osob s cizí státní příslušností byl v roce 2009 roven 1 527 osob, v roce 2010 bylo zaznamenáno maximum (1 573 osob) a od roku 2010 se tento počet neustále snižuje.

Obrázek 18: Podíl cizích státních příslušníků v Chrudimi (2013)

Zdroj: vlastní zpracování dle [6]

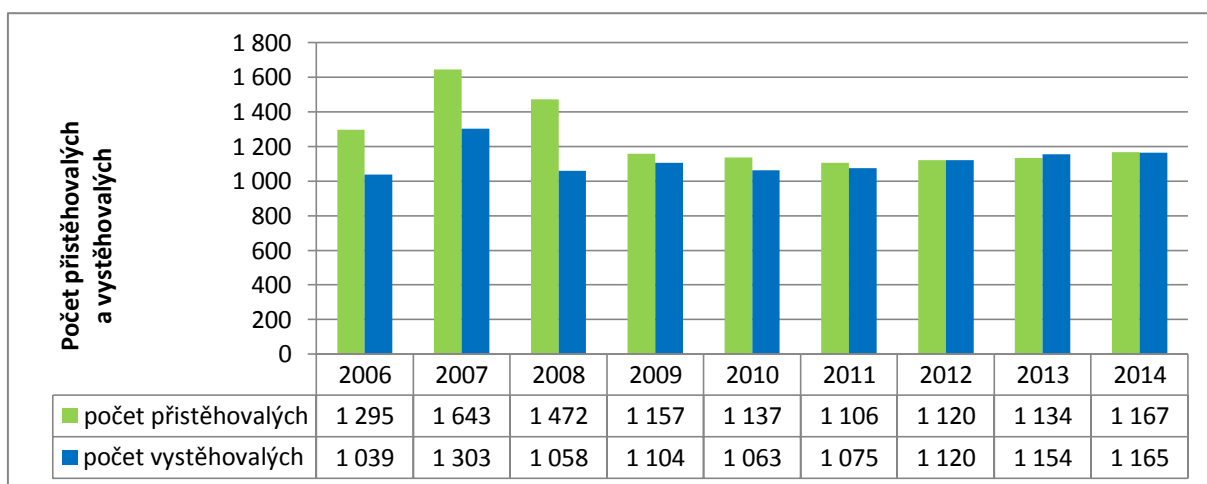
Velmi problémovou skupinou v Chrudimi je romská menšina. Bohužel ale vzhledem k tomu, že početná část Romů nemá přihlášený trvalý pobyt na území města, lze pouze odhadovat přesný počet obyvatel, žijících v Chrudimi. Okolí Revoluční ulice bylo po dlouhou dobu zanedbané místo, kde zdejší komunita ničila byty a zařízení. Jelikož se ale jedná o velmi frekventovanou část města, protože se v těsné blízkosti nachází autobusové a vlakové nádraží, bylo zapotřebí tuto situaci řešit. Díky dotacím z EU bylo možné od roku 2009 začít celou čtvrť rekonstruovat. Aby nedošlo k opětovnému zanedbávání okolí a bytů, bylo vedení města nuceno za pomoci Městské policie Chrudim zakročit. Občané, kteří v bytech nebyli nahlášeni, nebo nebyli schopni dodržet podmínky stanovené ve smlouvách, byli přestěhováni do ubytovny, nacházející se na okraji města, někteří se z města vystěhovali úplně. Ovšem problémy s romskou menšinou, jež zneužívá sociální dávky a neplatí nájemné, trvají i nadále, ač v mnohem menší míře. [21]

Migrace obyvatelstva Chrudimi

Migrace obyvatel patří mezi významné ukazatele, ovlivňující vývoj počtu obyvatel. Na obrázku č. 19 je znázorněno, jak se migrace vyvíjela na správním území města Chrudim. Nejvyšší migrační saldo¹⁵ bylo v roce 2008, kdy byl počet přistěhovalých o 414 osob vyšší, než počet vystěhovalých.

V roce 2012 bylo migrační saldo neutrální, jelikož se počet přistěhovalých a vystěhovalých vyrovnal. Rok poté se migrační saldo dostalo do záporu. Rozdíl však nebyl příliš markantní, jednalo se o pouhých 20 osob.

¹⁵**Migrační saldo** „(neboli přírůstek stěhování celkem) je rozdíl mezi počtem přistěhovalých a počtem vystěhovalých ve zkoumaném územním celku. Převažuje-li počet přistěhovalých do územní jednotky nad počtem vystěhovalých, jde o pozitivní migrační saldo, tedy migrační růst (zisk). Je-li naopak počet vystěhovalých vyšší než počet přistěhovalých, jde o negativní migrační saldo (čistá emigrace), tedy migrační úbytek (ztrátu).“ [46]

Obrázek 19: Vývoj počtu přistěhovaných a vystěhovaných v Chrudimi (2006 - 2014)

Zdroj: vlastní zpracování dle [9]

Z uvedených údajů lze zjistit index atraktivity území¹⁶. Index atraktivity města Chrudim dosahoval především v letech 2006, 2007 a 2008 příznivých hodnot. V dalších letech se tyto hodnoty postupně snižovaly, jelikož se snižovalo i migrační saldo. Jako výjimečný lze považovat rok 2013. V tomto roce (jako jediném ve sledovaném období) bylo evidováno více vystěhovaných než přistěhovaných. Index atraktivity byl proto záporný. Vývoj indexu atraktivity Chrudimi je zobrazen v tabulce č. 7.

Tabulka 7: Vývoj indexu atraktivity Chrudimi (2006 - 2014)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Index atraktivity	0,10968	0,11541	0,16364	0,02344	0,03364	0,01421	0	-0,00874	0,00086

Zdroj: vlastní zpracování dle [9]

Jelikož se index atraktivity Chrudimi postupem času snižuje, lze předpokládat, že město již není natolik atraktivní pro život. Mladí lidé a absolventi se stěhují do větších měst za práci a za vzděláním, kde později zůstanou, nebo pokračují ještě dál. V Chrudimi tak zůstávají spíše starší lidé, což dokazuje i fakt, že index stáří¹⁷ v Chrudimi od roku 2007 přesáhl hodnotu 100 obyvatel ve věku 65 a více na 100 osob ve věku 0 – 14 let. V roce 2014 byl index stáří dokonce 118,9. Ačkoli se v Chrudimi nachází veškerá občanská vybavenost, spousta lidí využívá pro uspokojení svých potřeb blízkost krajského města, kam je také vysoká dojíždka

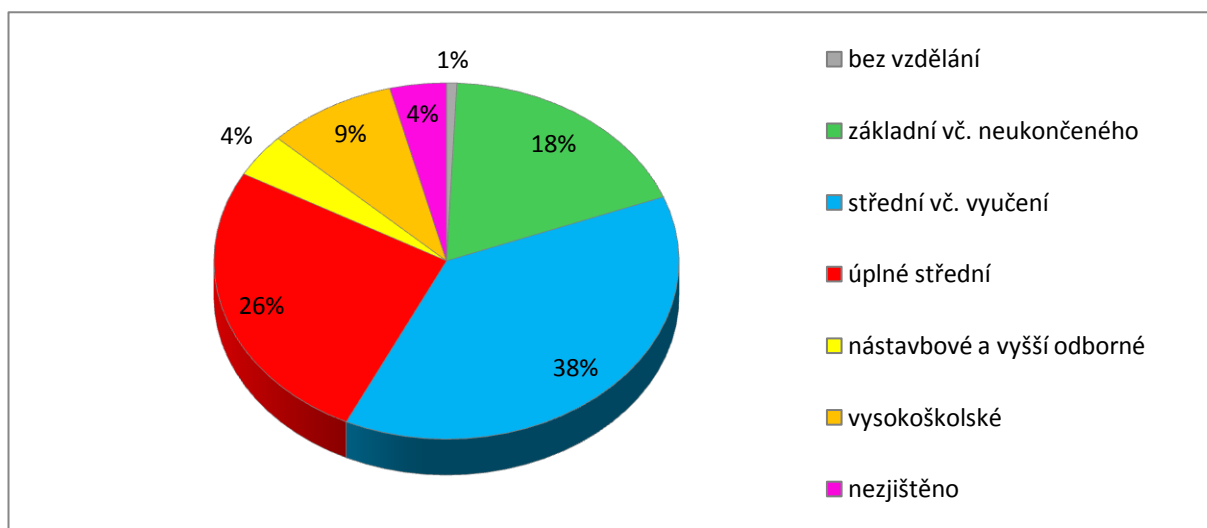
¹⁶**Index atraktivity** představuje „poměr migračního salda a obratu migrace. Index migračního salda je ukazatelem efektivnosti migrace. Pohybuje se v rozmezí od -1,0 do 1,0. Maximální záporné hodnoty by nabyly ukazatele migračního salda u území, z něhož by se obyvatelé pouze stěhovali, aniž by se kdo přistěhoval, maximální kladné hodnoty 1,0 naopak u území, kam by se obyvatelé přistěhovali, aniž by se kdo vystěhoval. Jelikož migrace intenzívně reaguje na měnící se ekonomické podmínky, je uvedený index také výstižnou charakteristikou těchto podmínek.“ [46]

¹⁷**Index stáří** vyjadřuje, „kolik je v populaci obyvatel ve věku 60 let a více na 1000 dětí ve věku 0 – 14 let“. [13]

za prací. Drobní podnikatelé tak v Chrudimi postupně nedobrovolně ukončují svoji činnost a zvyšuje se tak míra nezaměstnanosti. [10]

Charakteristika vzdělanostní úrovně obyvatelstva města Chrudimi

Nejvyšší podíl na vzdělanostní struktuře obyvatelstva Chrudimi má dle obrázku č. 20 počet obyvatel se středním vzděláním, ať již s maturitou, nebo pouze s výučním listem. Zájem o studium technických oborů je v Chrudimi podpořeno obory Střední odborné školy a Středního odborného učiliště obchodu a služeb, které poskytují svým studentům profesní i osobní rozvoj. Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním se v posledních letech zvyšuje. Tento trend platí nejen pro celou Českou republiku, ale také pro ORP Chrudim. V roce 2001 byl podíl vysokoškolsky vzdělaných 6,2 %, v roce 2011 překročil 9 %. Početně nejnižší skupinu pak tvoří obyvatelstvo s nástavbovým a vyšším odborným vzděláním.

Obrázek 20: Vzdělanostní struktura obyvatelstva Chrudimi (2011)

Zdroj: vlastní zpracování dle [11]

3.4.2 Bezpečnostní situace v městě Chrudimi

Město Chrudim se řídí metodikou odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR. Pro současné období má Chrudim zpracovanou Koncepti prevence kriminality na léta 2012 – 2016 (dále jen Koncepte), která vznikla za spolupráce PČR, Městské policie Chrudim a dalších organizací zabývajících se sociálně-patologickými jevy. V Koncepti jsou analyzovány kriminogenní faktory, prezentována SW-OT analýza a strategické cíle pro prevenci kriminality. Hlavním cílem pro město Chrudim je snižovat míru a závažnost kriminality a zároveň tak zvyšovat pocit bezpečí všech občanů města. Vedení města Chrudim chce zajistit, aby se občané zapojili do aktivního způsobu zvyšování vlastní bezpečnosti a snížila se tak rizika a škody, které mohou nastat jak u jednotlivců, tak i celé společnosti. [32]

V následující části práce bude pojednáno o nejvýznamnějších bezpečnostních prvcích v Chrudimi.

Městská policie Chrudim

Na zajištění bezpečnosti v Chrudimi se z velké části podílí Městská policie Chrudim (dále jen MPCH). Strážníci a operátoři MPCH poskytují své služby 24 hodin denně, vždy ve dvanáctihodinových směnách. MPCH má v současné době 18 strážníků v přímém výkonu služby, 1 vrchního strážníka a 1 zástupce vrchního strážníka, 4 operátory a 2 administrativní pracovnice. Mimo katastrální území působí MPCH i ve městě Slatiňany, v obci Úhřetice a v obci Sobětuchy, se kterými má uzavřenou veřejnoprávní smlouvu.

Při denních směnách mají strážníci za úkol hlídat přechody pro chodce a následně jsou jejich úkoly rozděleny podle momentálních potřeb (měření rychlosti, řešení přestupků při parkování, řešení oznámení od občanů, apod.). Hlavním úkolem operátorů je reagovat na každý telefonát od občanů a každé sdělení pak předávají pomocí radiostanice hlídce. Dalším jejich úkolem je monitorování kamerového systému ve městě.

MPCH má zřízen svůj pult centrální ochrany, na který je napojen majetek města (mateřské školy, základní školy, úřady apod.). Dále MPCH úzce spolupracuje s Centrem sociálních služeb a pomoci v oblasti péče o seniory. V případě, že se senior dostane do potíží, využije přístroj, který má vždy u sebe, a pomocí něhož se spojí s MPCH, která se tak okamžitě dozví, že dotyčná osoba potřebuje pomoc a na základě toho zajistí přivolání lékaře, případně zajistí první pomoc. Velký důraz klade MPCH také na prevenci. Strážníci se účastní různých akcí, zaměřených na bezpečnost dětí v silničním provozu, účastní se besed ve školách, kde dětem poskytují informace potřebné k řešení v krizových situacích, do nichž se nejen děti, ale i jejich rodiče mohou dostat. Strážníci musí také řešit celou řadu mravnostních a násilných trestných činů a jiných problémů při soužití obyvatel.

Každý strážník MPCH má na starost svůj vlastní rajon. Je to tak rozděleno především z důvodu, aby měl každý strážník přehled o bezpečnostní situaci na svém vymezeném území, aby zajistil dodržování veřejného pořádku a dbal na pomoc občanům, kteří ji potřebují. [20]

Městský kamerový systém

Od roku 2002 disponuje Chrudim kamerovým systémem, který byl vybudován z prostředků města Chrudimi s přispěním finančních prostředků Ministerstva vnitra ČR v rámci programů prevence kriminality.

V současné době ve městě nainstalováno celkem sedm otočných a pět pevných kamer.

Otočné kamery jsou nainstalovány:

- u nákupního střediska Kateřina;
- v ulici Husova (restaurace Centrál);
- v ulici Čs. armády (autobusové nádraží);
- na Resslově náměstí (budova staré radnice);
- v ulici Čs. partyzánů (divadlo);
- na kruhovém objezdu u hotelu Bohemia;
- na sídlišti Větrník;
- v ulici Revoluční;
- na rozhledně Bára.

Pevné kamery jsou nainstalovány:

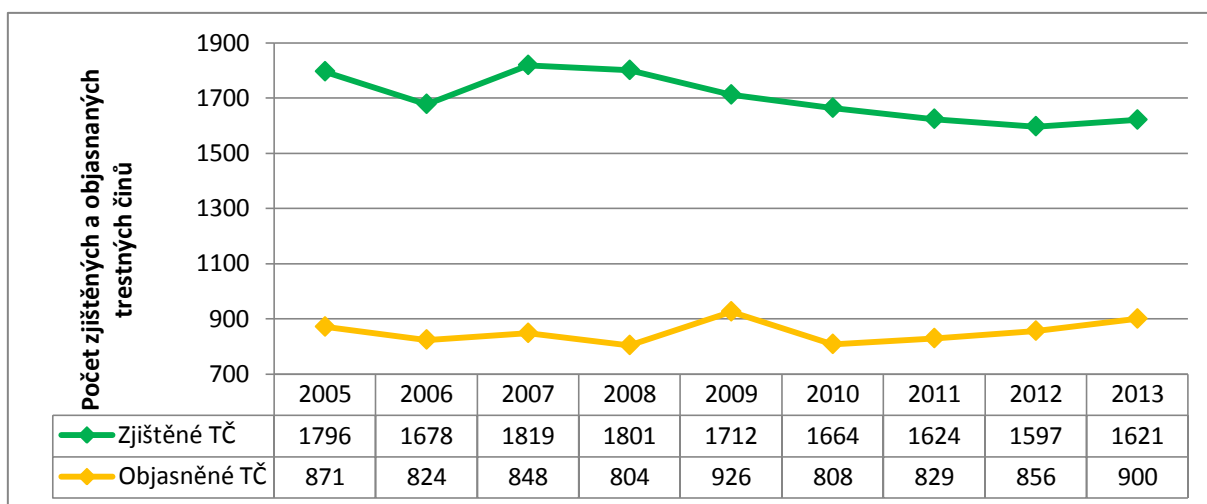
- na vlakovém nádraží;
- na sídlišti Větrník;
- na sídlišti U Stadionu;
- na letním koupališti;
- na zimním stadionu;
- v ulici Revoluční.

Na kamerový systém MPCH jsou napojeny čtyři kamery ve Slatiňanech (na kruhové křižovatce, na budově městského úřadu a dvě na budově základní školy). Záznamy z kamerového systému jsou využívány pouze pro potřeby MPCH a PČR. [20]

Vývoj kriminality v Chrudimi v letech 2005 – 2013

Počet trestných činů, které byly spáchány na území ORP Chrudim znázorňuje obrázek č. 21. V roce 2007 bylo spácháno nejvíce trestných činů (1 819). Z toho byl největší podíl zjištěn pro krádeže prosté, vloupání (do domů, bytů, motorových vozidel) a hospodářskou trestnou činnost. Od roku 2007 se počet spáchaných trestných činů postupně snižuje. Lze se domnívat, že přijetím Koncepce se počet spáchaných trestných činů snížil. V roce 2012 dokonce kriminalita klesla na minimum za sledovaných devět let.

Objasněnost evidovaných trestných činů se ve sledovaném období pohybovala kolem 50 %. Nejméně objasněných trestných činů bylo evidováno v roce 2008, kdy však byl zjištěn druhý nejvyšší počet spáchaných trestných činů. Nejhůře lze dokazovat trestné činy vloupání do rodinných domů a bytů. Zde se průměrná objasněnost pohybuje jen kolem 26 %. Naopak nejvíce objasněných trestných činů bylo v oblasti vražd a znásilnění. Ačkoli se celková míra objasněnosti nachází nad průměrem České republiky, který dosahuje 40,58 %, je v Chrudimi stále co zlepšovat.

Obrázek 21: Vývoj počtu trestných činů v Chrudimi (2005 - 2013)

Zdroj: vlastní zpracování dle [7]

Dle tabulky č. 8 lze konstatovat, že nejvyšší podíl na trestných činech měla v každém roce obecná kriminalita, přičemž nejvyšší vliv představují spáchané majetkové trestné činy a mravnostní trestné činy. Na sto obyvatel ve věku 15 – 64 let tak připadají 2 trestné činy obecné kriminality. Za sledovaných devět let došlo k ohlášenému znásilnění 42 žen a dívek. Tento počet ale zcela jistě není konečný, jelikož se mnoho mladých žen za to, že byly zneužity, stydí, nebo je jim vyhrožováno, a proto raději mlčí a trestný čin nenahlásí.

Tabulka 8: Celkový počet trestných činů v Chrudimi (2005 - 2013)

Rok	Obecná kriminalita	Hospodářská kriminalita	Loupeže	Vloupání do bytů a rodinných domů	Znásilnění	Vraždy
2005	1400	208	11	57	2	0
2006	1185	178	10	55	5	1
2007	1235	195	13	50	4	0
2008	1243	151	12	48	5	2
2009	1111	187	14	45	4	1
2010	1217	153	21	44	5	4
2011	1124	157	13	40	3	0
2012	1062	188	14	59	6	1
2013	1158	149	9	61	8	3

Zdroj: vlastní zpracování dle[7]

Následující tabulka č. 9 zobrazuje vývoj indexu kriminality na 10 000 obyvatel. Znamená to tedy, že v Chrudimi připadá na 10 000 obyvatel v průměru 206 spáchaných trestných činů. Se snižující kriminalitou se snižuje i zmiňovaný index kriminality. V každém roce měla nejvyšší vliv na index kriminality obecná kriminalita, dále hospodářská kriminalita a také vloupání do obydlí. Index vloupání se po sledované roky pohyboval kolem 7 vloupání na 10 000 obyvatel.

Tabulka 9: Vývoj indexu kriminality Chrudimi (2005 - 2013)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Celkový počet TČ	1796	1678	1819	1801	1712	1664	1624	1597	1621
Počet obyvatel	81 774	81 988	82 330	82 848	82 934	82 897	83 022	82 941	82 871
Index kriminality	219.63	204.66	220.94	217.39	206.43	200.73	195.61	192.55	195.61

Zdroj: vlastní zpracování dle [10][7]

Institucionální vymezení ve vztahu k prevenci kriminality

Ve městě Chrudim bylo zřízeno několik institucí, zabývajících se prevencí kriminality či pomocí pro osoby, které s kriminalitou přišly do úzkého kontaktu [32]:

Městský úřad - oddělení sociální prevence

Hlavním úkolem Oddělení sociální prevence je podílet se na tvorbě programů sociální prevence a sledovat život romských komunit v regionu. Probíhá tak mapování lokalit z hlediska výskytu uskupení dětí a mládeže a jejich způsobu trávení volného času. V rámci tohoto oddělení je zřízen kurátor pro mládež, který má za úkol péči o nezletilé děti a o mladistvé, kteří se dopustili protiprávního činu, či pro nezletilé, kteří trpí opakovanými

poruchami chování závažného charakteru (záškoláctví, útěky z domova, zkušenosti s drogami, apod.). Dalším úkolem oddělení sociální prevence je také péče o osoby, kterým hrozí společenské vyloučení, byli zbaveni či omezení ve způsobilosti k právním úkonům, apod.

Komise prevence kriminality

Komise prevence kriminality je poradním a iniciativním orgánem rady města. Má za úkol shromažďovat informace od zástupců organizací a občanů města, které dále přenáší radě města s případnými návrhy na řešení. Vychází z potřeb města a jeho obyvatel. Její činnost zohledňuje také zastupitelstvo města. Poskytuje stanovisko na řešení mimořádných opatření, stížností a peticí občanů. Složení komise je tvořeno předsedkyní (Mgr. Radka Pochobradská) a dalšími 11 členy.

Dále se ve městě Chrudim nachází různé organizace, zabývající se sociálně patologickými jevy. Mezi organizace, řešící prevenci kriminality patří především [32]:

- **AMALTHEA, o. s.** – jeho posláním je podporovat rodiny s dětmi poskytováním sociálních služeb a prostřednictvím informační vzdělávací činnosti rozvíjet a podporovat péči o rodinu a dítě, zvyšovat podíl náhradní rodinné péče pro děti bez rodinného zázemí a vytvářet nabídku dostupných služeb v oblasti náhradní rodinné péče.
- **ARCHA** – středisko výchovné péče pro děti a mládež, které nabízí pomoc při řešení výchovných, psychických a osobních problémů, a také pomoc při záškoláctví a šikaně.
- **Centrum psycho-sociální pomoci** – poskytuje poradenství při řešení problémů v rodinných vztazích, sexuologických problémů a závislostí.
- **Kontakt, o. s.** (linka důvěry) – poskytuje služby pro volající nejen z pardubického regionu, nabízí telefonický rozhovor lidem v krizové situaci, kteří potřebují neodkladnou či naléhavou pomoc. Dále nabízí i poradenskou pomoc v otázkách domácího násilí, drog, šikany apod.
- **Laxus, o. s.** – nabízí a poskytuje služby pro uživatele drog, partnery a další blízké osoby uživatelům drog. Služby jsou směřovány k osobám před nástupem a po ukončení pobytové léčby, uživatelům drog v rámci výkonu trestu odnětí svobody a po jejich propuštění, ale také k osobám, které jsou drogou a jejím užíváním ohroženy.

- **Most pro lidská práva, o. s.** – poskytuje poradenství za účelem předcházení a řešení nepříznivé sociální situace cizinců a jejich začlenění do společnosti. Působí na širokou veřejnost s cílem rozvíjet toleranci a potírat xenofobii a rasismus.
- **Probační a mediační služba** – poskytuje zdarma rady a informace účastníkům trestního řízení. Jejich posláním je naplňovat trestní spravedlnost a vytvářet podmínky pro uplatnění alternativních postupů v trestním řízení.
- **Romodrom, o. s.** – napomáhá sociálnímu začleňování a odstraňování bariér v přístupu k zaměstnání u osob opouštějících výkon trestu ve Věznici Pardubice či z jiných věznic ČR.

3.4.3 Analýza města Česká Lípa

Základní informace o České Lípě

ORP Česká Lípa¹⁸ se rozkládá na území Libereckého kraje. Leží 80 km severně od Prahy.

Katastrální území města se člení na 14 částí: Česká Lípa, Častolovice u České Lípy, Dobranov, Dolní Libchava, Dubice u České Lípy, Heřmaničky u Dobranova, Lada, Manušice, Okřešice u České Lípy, Písečná u Dobranova, Stará Lípa, Vítkov u Dobranova, Vlčí Důl a Žizníkov. Česká Lípa je obcí s rozšířenou působností a pověřeným obecním úřadem. Její správní obvod zahrnuje 46 obcí. [22]

Obrázek 22: Katastrální členění území České Lípy

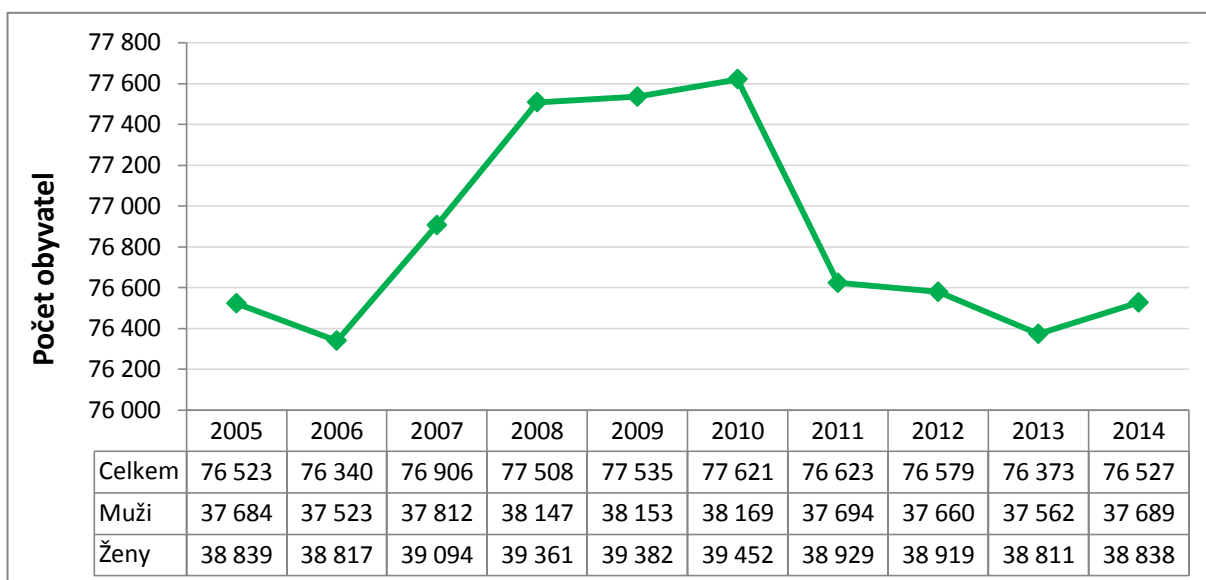
Zdroj:[29]

¹⁸ dále jen „Česká Lípa“

Vývoj počtu obyvatel v České Lípě

Jak dokazuje obrázek č. 23, v České Lípě je vývoj počtu obyvatel velmi proměnlivý. Zatímco od roku 2006 do roku 2010 počet obyvatel rostl, od počátku roku 2010 došlo k postupnému a plynulému úbytku obyvatel a celkově tak od tohoto roku došlo ke snížení počtu obyvatel o 1 094 osob, což však představuje úbytek o méně než 2 %. V posledním sledovaném roce se počet obyvatel začal opět pomalu zvyšovat, takže k 31. 12. 2014 bylo evidováno celkem 76 527 obyvatel.

Genderové rozložení obyvatel se vyvíjí obdobně jako v Chrudimi. I zde je vyšší podíl žen než mužů. Rozdíl v počtu žen a mužů však nepřekročil za sledovaného období 3 %.

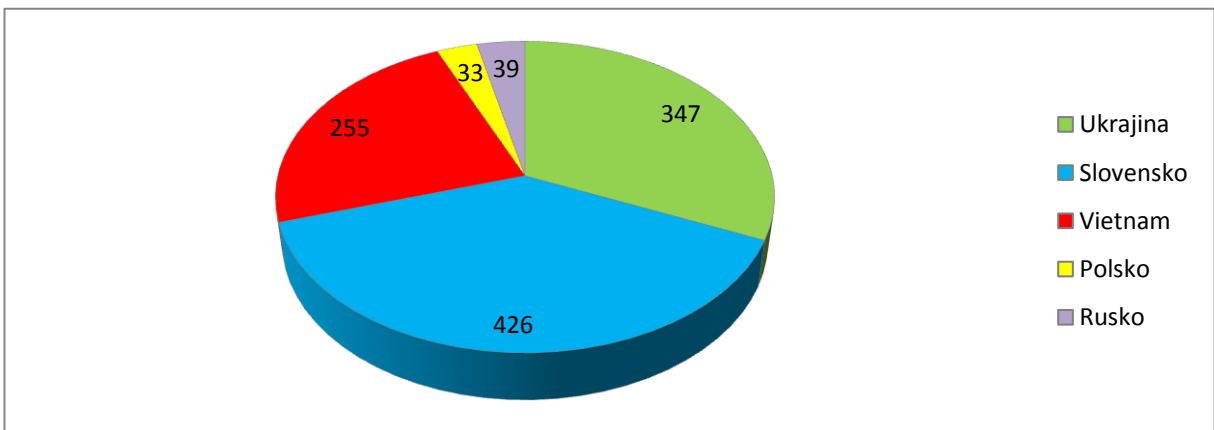

Obrázek 23: Vývoj počtu obyvatel v České Lípě (2005 - 2014)

Zdroj: vlastní zpracování dle [10]

Cizí stání příslušníci v České Lípě

Česká Lípa eviduje až dvojnásobně více cizinců, než Chrudim, ačkoli se v České Lípě nachází početně méně obyvatel. Počet obyvatel s cizím státním občanstvím se od roku 2009 neustále zvyšuje. V roce 2009 činil tento počet 2 842 osob, k 31. 12. 2013 bylo evidováno na území České Lípy celkem 3 029 cizinců. Nejvyšší podíl v počtu obyvatel s cizí státní příslušností přitom mají přistěhovalci z Vietnamu. Další významnou položku tvoří imigranti z Ukrajiny a ze Slovenska. Podíl cizích státních příslušníků v České Lípě v roce 2013 zobrazuje ilustrace č. 24.

Obrázek 24: Podíl cizích státních příslušníků v Chrudimi (2013)

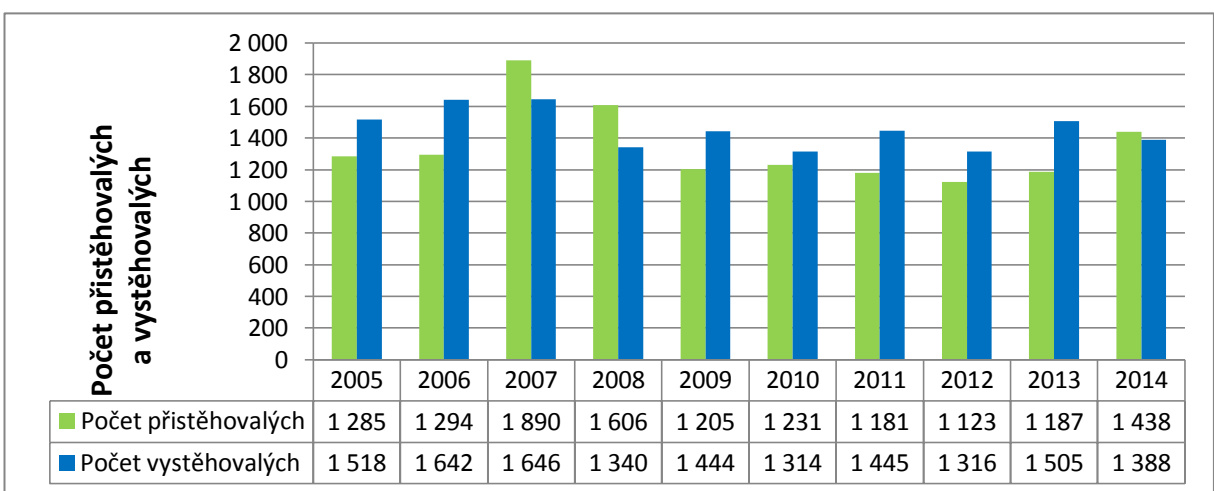
Zdroj: vlastní zpracování dle [6]

Migrace obyvatelstva České Lípy

Jak vyplývá z obrázku č. 25, je zřejmé, že počet vystěhovalých v jednotlivých letech sledovaného období ve většině případů převyšoval počet přistěhovalých. Rok 2014 představuje výraznou změnu populačního vývoje města, jelikož po několika letech začal počet obyvatel opět růst. Město přitom dlouhou dobu bojovalo s velkým úbytkem obyvatel, mnohdy byl tento úbytek nejvyšší z celého Libereckého kraje.

Zvýšení počtu obyvatel mohlo být způsobené přijatelnými cenami bytů, které jsou zde na prodej. Jelikož o městské byty dlouho nebyl zájem, město je začalo nabízet levněji.

Migrační saldo bylo ve sledovaném období (vyjma let 2007, 2008 a 2014) vždy záporné. Největší rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých byl zaznamenán v roce 2006 (rozdíl 348 osob).

Obrázek 25: Vývoj počtu přistěhovalých a vystěhovalých v České Lípě (2005 - 2014)

Zdroj: vlastní zpracování dle [9]

Index atraktivity, v České Lípě, stejně jako migrační saldo, dosahoval ve sledovaném období záporných hodnot. Údaje za jednotlivé roky zobrazuje tabulka č. 10.

Tabulka 10: Vývoj indexu atraktivity České Lípy (2006 - 2014)

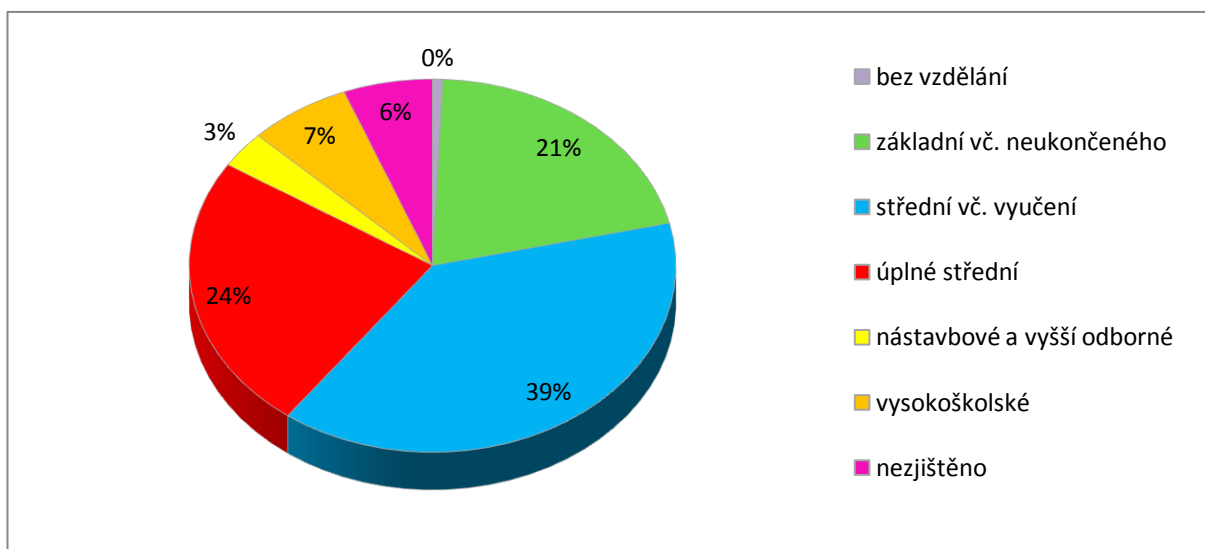
Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Index atraktivity	-0,1185	0,0690	0,0903	-0,0902	-0,0326	-0,1005	-0,0791	-0,1181	0,0177

Zdroj: vlastní zpracování dle [9]

Lidé se tedy spíše vystěhovávají, než naopak. Je to způsobeno hned několika faktory. Jedním z nich je celorepublikový trend, kdy mladí odchází za prací a za vzděláním do velkých měst. Dalším důvodem je, že se rodiny s dětmi stěhují do klidnějšího prostředí, aby se tak mohly vyhnout ruchu větších měst. Vznikají tak satelitní sídla, která ale s postupem času mohou představovat problém s řešením území. Budovy ve městech jsou již teď méně obydlené, a aby nedošlo k úplnému zchátrání, města přistupují na odprodej bytů za nižší ceny. Může tak v budoucnu nastat situace, že se obyvatelstvo vrátí zpět do měst a naopak satelitní sídla budou dále chátrat.

Charakteristika vzdělanostní úrovně obyvatelstva města Česká Lípa

Vzdělanostní úroveň obyvatel České Lípy je podle dat ze Sčítání domů, lidu a bytů, které proběhlo v roce 2011, na podobné úrovni, jako v Chrudimi. Obrázek č. 26 dokazuje, že i zde představuje nejvyšší podíl na vzdělanostní struktuře počet obyvatel se středním vzděláním, včetně vyučení a s úplným středním vzděláním. Nejvyšším dokončeným vzděláním, vysokoškolským či nástavbovým a vyšším odborným se může pochlubit celkem 6 304 osob.

Obrázek 26: Vzdělanostní struktura obyvatelstva České Lípy (2011)

Zdroj: vlastní zpracování dle [11]

3.4.4 Bezpečnostní situace ve městě Česká Lípa

Česká Lípa se řídí obecně pojatým dokumentem Koncepce prevence kriminality města Česká Lípa na období 2013 – 2016 (dále jen koncepce), který identifikuje problémy a navrhuje jejich řešení, obsahuje personální, organizační a finanční aspekty České Lípy. Tato koncepce vznikla za spolupráce Městské policie Česká Lípa, PČR a data byla použita i z Komunitního plánu sociálních služeb oblasti Českolipsko. [31]

Dále budou nastíněny nejvýznamnější prvky, mající přímý vliv na bezpečnost v České Lípě.

Městská policie Česká Lípa

O bezpečnost v České Lípě se v současné době stará 34 strážníků a dalších 6 administrativních a operačních pracovníků. V rámci plnění úkolů Městské policie Česká Lípa (dále jen MPČL) je územní obvod rozdělen do několika menších obvodů, aby bylo zajištěno jednodušší a přehlednější plnění úkolů jednotlivých strážníků. Každý strážník tak má přidělen obvod, za který nese plnou zodpovědnost.

MPČL se podílí na několika preventivních aktivitách. Jendou z nich je „Mladý strážník“. Jedná se o dětský zájmový kroužek, kde jsou děti seznamovány s problematikou protiprávních jednání a formou zábavného zapojení a výukových her jsou zavedeny do běžné profese strážníka MPČL. [38]

Městský kamerový systém

V České Lípě byl s přispěním finančních prostředků MV ČR vybudován kamerový systém. Celkem bylo nainstalováno dvanáct otočných a deset pevných kamer [38].

Otočné kamery jsou nainstalovány:

- na Náměstí T. G. Masaryka (2x);
- v ulici Jindřicha z Lipé;
- v Erbenově ulici;
- u KD Crystal;
- u obchodního domu Andy;
- na sídlišti Špičák;
- v Moskevské ulici;
- na sídlišti Sever;

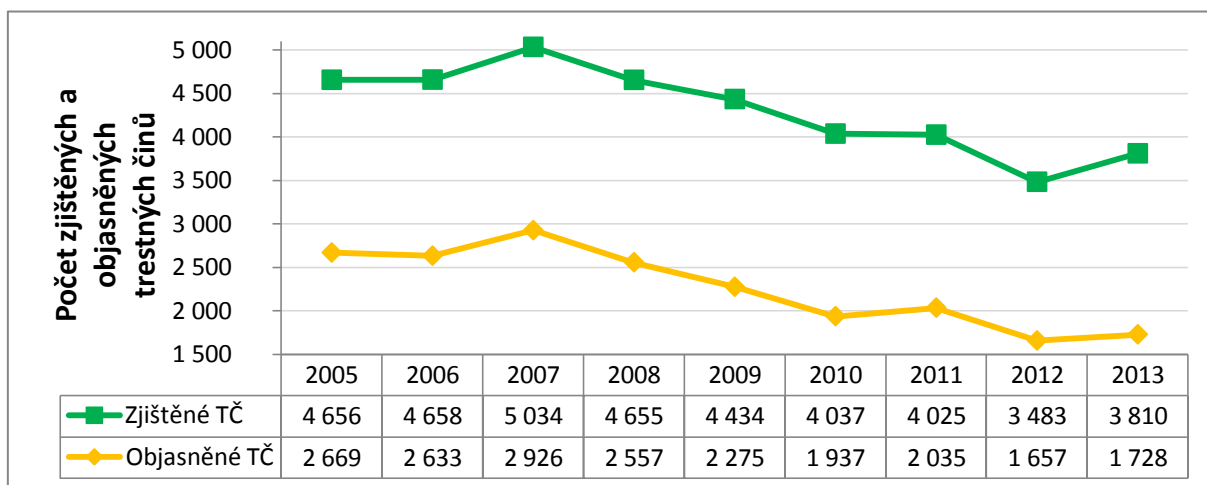
- u hotelu Lípa;
- na Škroupově náměstí;
- v ulici Barvířská.

Pevné kamery jsou nainstalovány:

- na Náměstí T. G. Masaryka;
- v Masné ulici;
- v ulici Jindřicha z Lipé;
- u obchodního domu Andy;
- u novinového stánku obchodního domu Andy;
- v ulici Děčínská;
- v ulici U Synagogy;
- u služebny MPČL (2x);
- v ulici Dubická.

Vývoj kriminality v České Lípě v letech 2005 - 2013

Počet trestných činů, které byly spáchány na územním obvodu České Lípy, ilustruje obrázek č. 27. Ačkoli od roku 2007 počet evidovaných trestných činů postupně klesá (výjimkou je pouze rok 2013, kdy se tento počet zvýšil o 327 protiprávních skutků oproti roku předcházejícímu), je v České Lípě kriminalita dost vysoká. Nejvyšší podíl na celkové kriminalitě mají majetkové trestné činy (prosté krádeže a krádeže vloupáním), mravnostní trestné činy a násilná kriminalita.

Obrázek 27: Vývoj počtu trestných činů v České Lípě (2005 - 2013)

Zdroj: vlastní zpracování dle [7]

I v České Lípě, stejně jako v Chrudimi, se objasněnost evidovaných trestných činů pohybovala kolem 50 %. V prvních letech sledovaného období míra objasněnosti překročila padesátí procentní hranici. Avšak s postupem času je objasněno čím dál méně trestných činů. Průměrně nejnižší míru objasněnosti má obecná kriminalita (míra objasněnosti 42 %) a trestné činy vloupáním (průměrná objasněnost se pohybuje kolem 46 %). I v České Lípě bylo naopak nejvíce objasněných trestných činů v oblasti vražd (93 %) a znásilnění (82 %).

Na celkové kriminalitě se nejvyšší měrou podílela obecná kriminalita. Jednalo se především o krádeže prosté (krádeže motorových vozidel a věcí z nich, krádeže v jiných objektech a kapesní krádeže), vandalství, úmyslné poškození zaparkovaných motorových vozidel, apod. Na sto obyvatel produktivního věku připadá v České Lípě 5 až 6 trestných činů obecné kriminality. Celkový počet trestných činů v České Lípě za období 2005 až 2013 zobrazuje tabulka č. 11.

Tabulka 11: Celkový počet trestných činů v České Lípě (2005 - 2013)

Rok	Obecná kriminalita	Hospodářská kriminalita	Loupeže	Vyloupání do bytů a RD	Znásilnění	Vraždy
2005	3683	630	60	110	5	3
2006	3370	666	65	62	11	5
2007	3373	704	60	82	18	0
2008	3058	586	66	92	6	3
2009	3053	397	48	78	14	5
2010	3129	313	35	85	9	6
2011	3123	339	43	87	13	5
2012	2677	327	45	78	13	1
2013	3077	320	22	97	11	3

Zdroj: vlastní zpracování dle [7]

Tabulka č. 12 zobrazuje vývoj indexu kriminality na 10 000 obyvatel. V České Lípě připadá na 10 000 obyvatel v průměru 561 spáchaných trestných činů. Nejvyšší index kriminality byl v roce 2007, kdy bylo spácháno nejvíce trestných činů. Od té doby se počet trestných činů, resp. index kriminality neustále zmenšuje, stejně tak, jako se zmenšuje počet obyvatel.

Tabulka 12: Vývoj indexu kriminality České Lípy (2005 - 2013)

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Celkový počet TČ	4 656	4 658	5 034	4 655	4 434	4 037	4 025	3 483	3 810
Počet obyvatel	76 523	76 340	76 906	77 508	77 535	77 621	76 623	76 579	76 373
Index kriminality	608,44	610,17	654,57	600,58	571,87	520,09	525,30	454,82	498,87

Zdroj: vlastní zpracování dle [10][7]

Institucionální vymezení ve vztahu k prevenci kriminality

V České Lípě působí organizace, zastupující různé úrovně prevence. Mezi nejvýznamnější patří [31]:

Městský úřad – oddělení sociálně-právní ochrany

Toto oddělení se zaměřuje na rodiny s nízkými příjmy, nezletilé děti a mladistvé s výchovnými problémy. Pracovníci oddělení sociálně-právní ochrany zabezpečují podporu sociálních programů, zpracovávají a realizují žádosti o granty na projekty v sociální oblasti. Oddělení také poskytuje poradenství při výchově a vzdělávání dětí, realizuje a zabezpečuje programy sociální prevence, podává zprávy soudu, státnímu zastupitelství a PČR o rodinných poměrech apod.

Oddělení také zabezpečuje provoz nízkoprahového centra Paramisa pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí, kde dochází k integraci příslušníků romské komunity prostřednictvím romského poradce, jenž napomáhá Romům při řešení obtížných životních situací.

Komise Prevence kriminality

Komise prevence kriminality byla zřízena radou města Česká Lípa. Její hlavním úkolem je přerozdělovat finanční prostředky z grantu prevence kriminality.

Dále mezi organizace, řešící prevenci kriminality v České Lípě patří:

- **Centrum intervenčních a psychosociálních služeb Libereckého kraje** – poskytuje pomoc osobám ohroženým domácím násilím.
- **Dům rychlé pomoci** – organizace zabývající se poskytováním služeb azylových domů pro osoby bez přístřeší, pro otce či matky s dětmi v tísní, služby pro nezaměstnané a pro osoby v krizi.
- **Klub Koule** – nízkoprahové zařízení pro děti a mládež. Cílem aktivit a práce je pomoc získat sebedůvěru, samostatnost a odpovědnost za vlastní chování. Zařízení působí preventivně před sociálně-patologickými jevy s následným sociálním vyloučením.
- **Klub Pathfinder, o. s.** – poskytuje pomoc dětem ze sociálně slabších rodin, kde se děti učí, jak správně trávit volný čas, jak spolupracovat ve skupině apod.
- **Most k naději, o. s. – K-centrum Česká Lípa** – zajišťuje ambulantní služby v rámci sekundární a terciární prevence drogových závislostí. Poskytuje poradenství, krizovou intervenci a další pomoc uživatelům omamných psychotropních látek.
- **Pedagogicko-psychologická poradna Česká Lípa** – poskytuje služby dětem, žákům, studentům, jejich zákonným zástupcům pro zdravý psychosociální vývoj dětí a mládeže, se zvláštním zaměřením na jedince a skupiny se speciálními vývojovými potřebami.
- **Probační a mediační služba** – poskytuje informace o činnostech směřujících k urovnání konfliktu mezi obviněným a poškozenou stranou. Pomocí v tomto směru jsou organizované volnočasové aktivity v oblasti preventivních programů.

3.5 Analýza závislosti vybraných druhů trestné činnosti

Z předchozí analýzy dvou měst, Chrudimi a České Lípy, lze vyvodit některé skutečnosti. Celková kriminalita Chrudimi a České Lípy zaznamenala od roku 2007 postupný úbytek počtu trestných činů, a to i přesto, že v některých případech (krádeže prosté, vandalství, apod.) byl zjištěn opačný trend, tedy nárůst počtu protiprávních jednání. Nelze opomíjet ani kriminalitu hospodářskou, která má v současnosti také stoupající tendenci a postupem času nabývá na významnosti. Avšak z hlediska těchto „středních“ měst se nejedná až o takové množství hospodářských trestných činů, jako by tomu bylo například v případě krajských měst.

Na základě zjištěných dat je v následující části této kapitoly provedena prezentace výsledků analýzy závislosti vybraných druhů kriminality s možnými kriminogenními faktory. Pro analýzu byla zvolena statistická metoda regresní analýzy. Druh kriminality je zvolen jako závisle proměnná na nezávislé proměnné – na kriminogenním faktoru. Pro zjištění lineární regresní funkce byla využita sada Microsoft Office (program Microsoft Excel). Na základě t-testu pak bude testována nezávislost zmiňovaných jevů, k čemuž napomůže index korelace.

Pro lineární korelační závislost se využije korelační koeficient, jenž může nabývat různých hodnot, ale pouze v intervalu od -1 do 1. Pro korelační koeficient pak platí: „*pokud se hodnota korelačního koeficientu pohybuje kolem nuly, značí to lineární nezávislost. Pokud se hodnota blíží k 1 (resp. k -1), značí to přímou (resp. nepřímou) lineární závislost.*“ [26] Výpočet indexu korelace byl proveden dle Pearsonova korelačního koeficientu:

$$r = \frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2 \sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}}$$

kde \bar{x} a \bar{y} jsou výběrové průměry a x_i a y_i jsou náhodné veličiny. [16]

Dle tabulky kritických hodnot pro index korelace r lze vyvodit skutečnost, že je zapotřebí, aby tento koeficient dosahoval minimální hodnoty pro $r = 0,6664$, abychom mohli testovat na hladině významnosti $p = 0,05$, že zkoumané vztahy vykazují přímou, resp. nepřímou závislost. [34]

Na základě t-testu pak:

- je-li $t > t_{1-\alpha/2(\nu)} \Rightarrow$ zamítáme hypotézu nezávislosti sledovaných veličin;
- je-li $t < t_{1-\alpha/2(\nu)} \Rightarrow$ nemůžeme zamítnout hypotézu nezávislosti sledovaných veličin.

První dílčí výzkumnou otázkou zkoumá, zda existuje přímá závislost *počtu trestných činů na počtu obyvatel* v Chrudimi a v České Lípě. Pro hodnocení regresní analýzy jsou výchozí data uvedena v tabulce č. 13. Počet trestných činů je závislou proměnnou na nezávislé proměnné – počtu obyvatel.

Tabulka 13: Počet obyvatel a počet spáchaných trestných činů v Chrudimi a České Lípě v letech 2005 - 2013

1. dílčí hypotéza		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Chrudim	Počet obyvatel	81988	82330	82848	82934	82897	83022	82941	82871	82926
	Počet TČ	1796	1678	1819	1801	1712	1664	1624	1597	1621
Česká Lípa	Počet obyvatel	76523	76340	76906	77508	77535	77621	76623	76579	76373
	Počet TČ	4656	4658	5034	4655	4434	4037	4025	3483	3810

Zdroj: vlastní zpracování dle [7][10]

Na první pohled by se mohlo zdát, že města s vysokým počtem obyvatel, čelí vysoké kriminalitě a naopak. Lineární regresní funkce města Chrudim je ve tvaru: $y = -0,0844x + 8687,7945$. Bodový odhad úbytku počtu trestných činů odpovídající zvýšení stávajícího počtu obyvatel o jednotku je tedy - 0,084 trestných činů a intervalový odhad tohoto úbytku se spolehlivostí 0,95 je -0,2482 až 0,0793 trestných činů. Získaná regresní funkce vyjadřuje celkem 12 % variability počtu trestných činů ($r^2 = 0,11999$). V případě města Česká Lípa je lineární regresní funkce ve tvaru: $y = 0,1717x - 8892,2321$. Intervalový odhad počtu trestných činů se spolehlivostí 0,95 je -0,4973 až 0,8406. Zvýšení počtu obyvatel o 1 000 dle regresní funkce vyvolá snížení počtu spáchaných trestných činů o zhruba 172. Přímá závislost tedy potvrzena nebyla. Tato skutečnost může být způsobena i pozitivním vlivem prevence kriminality.

Druhá dílčí výzkumná otázka zkoumá, zda existuje přímá závislost *násilné kriminality na počtu cizinců*. Počet spáchaných násilných trestných činů je zde závislou proměnnou na počtu cizinců (nezávislá proměnná). Data vychází z tabulky č. 14.

Tabulka 14: Počet cizinců a počet spáchaných násilných trestných činů v Chrudimi a České Lípě v letech 2009 - 2013

2. dílčí hypotéza		2009	2010	2011	2012	2013
Chrudim	Počet cizinců	1527	1573	1512	1389	1375
	Násilné TČ	19	30	16	21	20
Česká Lípa	Počet cizinců	2842	2919	2925	2981	3029
	Násilné TČ	67	50	61	59	36

Zdroj: vlastní zpracování dle [7][6]

Dle provedené regresní analýzy bylo zjištěno, že tvar rovnice lineární regrese pro města Chrudim je $y = 0,0223x - 11,6911$. Platí zde tedy se spolehlivostí 0,95 závislost, že s přírůstkem cizinců vzroste i počet spáchaných násilných trestných činů a intervalový odhad tohoto přírůstku je $-0,0530$ až $0,0976$. Česká Lípa prokazuje zároveň od Chrudimi spíše nepřímou závislost. Regresní lineární funkce má tvar $y = -0,1357x + 452,4737$. Platí tedy vztah, že s růstem počtu cizinců klesá počet spáchaných trestných činů. Index korelace ($r = -0,7915$) tedy dokazuje, že zvolený tvar regresní funkce pro Českou Lípu vcelku dobře vystihuje danou závislost. Přímá závislost zkoumaných jevů však potvrzena nebyla.

Dále byla zkoumána přímá závislost *míry nezaměstnanosti a počtu trestných činů obecné kriminality*. Využitá data pro regresní analýzu se nachází v tabulce č. 15. Jako závislá proměnná zde vystupuje obecná kriminalita na nezávislé proměnné – tedy míře nezaměstnanosti.

Tabulka 15: Počet spáchaných trestných činů obecné kriminality a míra nezaměstnanosti v Chrudimi a v České Lípě v letech 2005 - 2013

3. dílčí hypotéza		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Chrudim	Obecná kriminalita	1400	1185	1235	1243	1111	1217	1124	1062	1158
	Míra nezaměstnanosti	6.9	5.9	4.7	3.9	6.3	8.4	7.9	7	8
Česká Lípa	Obecná kriminalita	3683	3370	3373	3058	3053	3129	3123	2677	3077
	Míra nezaměstnanosti	8.4	7.4	6.9	7.7	12	12.3	11.3	12.4	12.4

Zdroj: vlastní zpracování dle [7][8]

Z tohoto vztahu byla zjištěna lineární regresní rovnice pro město Chrudim ve tvaru $y = -14,5407x + 1288,1$. V případě České Lípy má tato rovnice tvar $y = -75,1041 + 3928,41$. V obou případech lze dle indexu korelace odvodit, že tvar regresní funkce vystihuje nepřímou závislost, jelikož lze konstatovat, že s růstem míry nezaměstnanosti klesá počet spáchaných trestných činů obecné kriminality. Intervalový odhad se spolehlivostí 0,95 je v případě Chrudimi $-59,6206$ až $30,5393$, a pro město Česká Lípa $-138,3794$ až $-11,8289$. Ani v tomto případě tedy přímá závislost prokázána nebyla. Z výsledku tedy vyplývá, že nezaměstnaní si nepomáhali obecnou kriminalitou k potřebným a chybějícím financím, ale spíše lze říci, že mohli získávat peněžité prostředky jinou kriminální činností. Ještě více pravděpodobný je fakt, že uchazeči evidovaní na úřadu práce nepáchali trestnou činnost více či méně než zaměstnaní obyvatelé.

Poslední dílčí výzkumná otázka zkoumá, zda existuje přímá závislost *indexu atraktivity a indexu kriminality*. Data pro regresní analýzu jsou obsažena v tabulce č. 16. Index atraktivity je zde stanoven jako závislá proměnná na nezávislé – tedy indexu kriminality.

Tabulka 16: Index kriminality a index atraktivity Chrudimí a České Lípy v letech 2005 - 2013

4. dílčí hypotéza		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Chrudim	IK	219.63	204.66	220.94	217.39	206.43	200.73	195.61	192.55	195.61
	IA	0.10968	0.11541	0.16364	0.02344	0.03364	0.01421	0.00000	-0.00874	0.00086
Česká Lípa	IK	608.44	610.17	654.57	600.58	571.87	520.09	525.30	454.82	498.87
	IA	-0.08313	-0.11853	0.06900	0.09029	-0.09022	-0.03261	-0.10053	-0.07913	-0.11813

Zdroj: vlastní zpracování dle [7][9]

Na základě provedené analýzy byla zjištěna regresní funkce pro město Chrudim ve tvaru $y = 0,004422x - 0,8269$ a pro město Česká Lípa $y = 0,0005942x - 0,3845$. Z velikosti korelačních koeficientů obou měst (Chrudim: $r = 0,4285$, Česká Lípa: $r = 0,4862$) lze odhadnout, že je spíše vystižena přímá závislost zkoumaných jevů. Provedením regresní analýzy bylo zjištěno, že zvýšení indexu kriminality může být doprovázeno zvýšením indexu atraktivity. Na základě tohoto překvapivého zjištění lze konstatovat, že index kriminality roste v místech, která jsou pro obyvatele atraktivní. Atraktivnější region tedy může být přitažlivější i pro případné pachatele. V zájmu každého města by měla být snaha ovlivňování faktorů, které by mohly příchod problémových osob demotivovat. Atraktivní území pro osoby páchající trestnou činností představují například neobývané byty a budovy, brownfields, sítě hazardních provozoven, nabídka ubytoven pro osoby žijící ze sociálních dávek či nehlídaná veřejná prostranství. Pokud budou ve městech utvářeny pospolité komunity, ve kterých se budou lidé navzájem znát, lze tak lépe chránit obývaný prostor. Toto je ale možné pouze, pokud nebude docházet k neustálé obměně obyvatelstva.

Z analýzy vyplývá, že se město Chrudim potýká s mnohem nižší mírou kriminality, než Česká Lípa, a to i přesto, že má město Chrudim více obyvatel. Není tedy vhodné se domnívat, že se s růstem počtu obyvatel zvyšuje i míra kriminality. Z pohledu druhé dílčí zkoumané otázky, resp. vlivu cizinců na násilnou kriminalitu, lze vyvodit závěr, že přímá závislost mezi zkoumanými jevy ani v jednom z měst nebyla prokázána. Město Česká Lípa se potýká s téměř dvojnásobně více příslušníky cizí státní národnosti, nelze však s jistotou tvrdit, že by tito měli vliv na násilnou kriminalitu. Třetí výzkumná otázka se zabývala existencí přímé závislosti míry nezaměstnanosti a obecné kriminality. Ani u jednoho města však nebylo prokázáno, že by nezaměstnaní páchali trestnou činností více, než zaměstnaní. Poslední dílčí výzkumná otázka zkoumala, zda existuje přímá závislost indexu atraktivity a indexu kriminality. Bylo zjištěno, že zvýšení indexu kriminality může být doprovázeno zvýšením indexu atraktivity. Index kriminality tedy roste v místech, která jsou pro obyvatelstvo atraktivní. Bohužel i pro

případné pachatele může být taková lokalita přitažlivá. Města by ve svém zájmu měla být schopna v rámci zajištění bezpečnosti demotivovat příchod problémových osob. Provedenou analýzou bylo zjištěno, že město Chrudim lze oproti České Lípě považovat za relativně atraktivní, bezpečné a vhodné tak pro zajištění kvality života obyvatel. Hypotéza C tak byla přijata.

ZÁVĚR

Kriminalita představuje závažný společensko-ekonomický jev, který ovlivňuje kvalitu života ve městech. Povinností každého města by měla být snaha seznamovat své obyvatelstvo a širokou veřejnost s problematikou trestného chování, a to nejen prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků, ale také seriózními a vědeckými publikacemi či pořádáním různých setkání a přednášek. Je důležité, aby se i občané měst podíleli na prevenci kriminality. Účinná prevence kriminality podporuje udržitelný rozvoj měst. Snižováním kriminality a zvyšováním bezpečí dokážou města zlepšovat podmínky pro podnikání a zaměstnanost. Díky tomu mají možnost směřovat zdroje do rozvoje sociální oblasti, namísto vkládání zdrojů na kontrolu kriminality. Je tedy žádoucí, aby města dokázala řešit prevenci kriminality nejen právními prostředky, ale také svou vlastní iniciativou. Programy sociální prevence podporují začleňování sociálně vyloučených skupin a jejich integraci do běžného života obyvatel měst. Vhodné „nastavení“ preventivních aktivit v boji proti kriminalitě zajistí kvalitu života občanů měst.

Práce je rozdělena do tří kapitol. První část si klade za cíl definovat pojmy, související s bezpečností měst (tj. definice, hierarchii, jednotlivé sektory) a další pojmy, vztahující se k institucionálnímu zajištění bezpečnosti měst. V závěru první kapitoly jsou objasněny také pojmy, související s kriminalitou. Druhá část práce se zabývá bezpečností v mezinárodním kontextu, potažmo kriminalitou na území Evropské unie. Je zde provedena analýza vývoje trestné činnosti v členských státech EU a vytvořeno tak srovnání, které členské státy jsou kriminalitou nejvíce ovlivněny. Závěr této kapitoly je věnován bezpečnostní situaci měst ve vybraných státech EU. Poslední část diplomové práce je zaměřena na analýzu prevence bezpečnosti z hlediska České republiky jako celku, ale také z pohledu dvou měst – Chrudimi a České Lípy. Každé ze zmiňovaných měst je charakterizováno základními informacemi a zhodnocením bezpečnostní situace v každém z nich. Následně jsou tato města porovnána mezi sebou, aby bylo možné vyvodit důsledky kriminality na kvalitu života obyvatel

Hlavním cílem práce bylo zhodnocení stávající situace kriminality a její prevence v České republice a na městech Chrudim a Česká Lípa poukázat, jak se zde vyvíjela kriminalita a jaký vliv to má na jejich další rozvoj. Ačkoli se kriminalita v České republice v posledních letech snižuje, stále představuje problém, který nesmí být opomíjen. Vláda České republiky se pomocí finančních dotací podílí na řešení bezpečnosti měst. Na městech samotných už pak je, zda tuto pomoc využijí, či nikoli. Samotná města vytvářejí pro svůj další rozvoj vlastní koncepce s pevně stanovenými cíli, jak bezpečnost na svém území zvyšovat, mnohdy

bezpečnost zmiňují i ve své vizi. Taková města se pak ve většině případů řadí mezi ta, kde se počet spáchaných trestných činů postupně snižuje. Bohužel jsou ale i taková města, která řeší především územní rozvoj a jiné formy zkvalitnění území, ale bezpečnosti nepřikládají až takový význam, ačkoli se jedná o postižené lokality. V takových oblastech se kriminalita stále zvyšuje. Zvyšování kriminality na území České republiky způsobuje několik faktorů. Jedná se například o vysokou koncentraci obyvatel na malém území – vysoká míra urbanizace (např. hlavní město Praha), vysoký podíl cizinců z východní Evropy (např. Karlovy Vary), sociální problematika romských menšin (např. Most, Chomutov, Ostrava), ale také tranzitní poloha České republiky pro nelegální převoz zbraní, drog a uprchlíků.

V úvodu práce byly stanoveny tři hypotézy. Nejprve byla verifikována hypotéza A, která předpokládá, že rozšiřování EU po roce 2000 vedlo ke snížení kriminality. Jako indikátor byl stanoven počet trestných činů na obyvatele 25 členských zemí EU (vyjma Francie, Irsko a Chorvatska). Pro verifikaci hypotézy byly využity bazické indexy. K výpočtu posloužila data za období let 2000 až 2009. Za sledované období došlo v EU každoročně k nárůstu počtu obyvatel, z čehož nejvíce bylo právě v letech 2004 (přistoupením 10 členských států do EU) a 2007, kdy přistoupily do EU další dva státy. Zpočátku sledovaného období docházelo k nárůstu počtu spáchaných trestných činů. V roce 2003 došlo v členských státech EU ke zvýšení počtu spáchaných trestných činů připadajících na 1 obyvatele o 6,61 procentních bodů oproti počátečnímu roku 2000. Od roku 2003 byl zaznamenán zlom ve vývoji kriminality. Mezi lety 2003 až 2009 došlo k úbytku spáchaných trestných činů o téměř 33 procentních bodů oproti roku 2003. Celkově se počet spáchaných trestných činů připadajících na obyvatele zemí EU v roce 2009 snížil o 28,07 procentních bodů oproti základnímu roku 2000. Ačkoli tedy došlo k rozšíření EU, bylo prokázáno, že ve vývoji kriminality došlo k úbytku počtu spáchaných trestných činů. Na základě výsledku v kapitole č. 2.2 „*Vývoj kriminality v Evropské unii v letech 2000 – 2009*“ byla tato hypotéza přijata.

Hypotéza B, verifikována v kapitole č. 3.3 „*Vývoj kriminality na území České republiky*“, zkoumá, zda je snížení míry kriminality v ČR závislé na výši poskytnuté dotace ze státního rozpočtu na výdaje spojené s realizací projektů Programu prevence kriminality v ČR. Jako indikátor do této analýzy byl stanoven počet spáchaných trestných činů připadajících na 1 obyvatele a výše dotace na 1 obyvatele. K výpočtu byla využita data za období 2005 – 2014. Na základě provedené analýzy byl zjištěn tvar lineární regresní funkce ve tvaru: $y = 369,4394x - 6,2532$. Intervalový odhad přírůstku dotace na 1 obyvatele se spolehlivostí 0,95 je 160 Kč a 633 Kč. Z velikosti koeficientu korelace ($r = 0,7408$) lze odhadnout, že zvolený tvar regresní funkce vcelku dobře vystihuje danou závislost. Provedením analýzy lze tedy

usuzovat, že určitá souvislost ve velikosti poskytnuté dotace na prevenci kriminality a počtu trestných činů existuje. Avšak nelze tvrdit, že pokud by byla výše dotace nulová, byl by i počet spáchaných trestných činů roven nule. Přijme-li vláda ČR úsporná opatření, může se objem finanční podpory pro města snížit. To však nebude mít přímý vliv na vývoj trestné činnosti v ČR. Pro města v ČR představuje finanční podpora prevence kriminality, poskytnutá ze státního rozpočtu, úsporná opatření, díky nimž mohou využít vlastní prostředky například pro zlepšení podmínek pro podnikání a zaměstnanost. Jelikož byla prokázána určitá souvislost mezi zkoumanými jevy, byla hypotéza B přijata.

Informace získané z analýzy demografické a bezpečnostní situace ve městech Chrudim a Česká Lípa byly využity při verifikaci hypotézy C v kapitole č. 3.5 „*Analýza závislosti vybraných druhů trestné činnosti*“. Tato hypotéza byla založena na předpokladu, že město Chrudim představuje pro obyvatelstvo vhodnější místo pro kvalitní a bezpečný život, než město Česká Lípa. Tento předpoklad byl posuzován především z hlediska míry kriminality, a zajištění bezpečnosti a prevence kriminality, nikoli však na základě úrovně a kvality občanské vybavenosti apod. Na základě zjištěných dat byla provedena statistická metoda regresní analýzy, kde byl druh kriminality zvolen jako závislá proměnná a kriminogenní faktor jako nezávislá proměnná. K provedení analýzy byla využita dat za období 2005 – 2013, resp. 2009 – 2013 u druhé dílčí otázky. Zmiňovaná data vychází z provedené analýzy demografické a bezpečnostní situace měst Chrudim a Česká Lípa. Závislost byla testována na hladině významnosti $p = 0,05$. Dle zjištěných dat je patrné, že se město Chrudim, ačkoli disponuje větším počtem obyvatel, potýká s mnohem nižší mírou kriminality, než město Česká Lípa, kde je počet spáchaných trestných činů více než dvojnásobný. Není tedy vhodné se domnívat, že se s růstem počtu obyvatel zvyšuje i míra kriminality ve městech. Již podle indexu kriminality ČR bylo možné predikovat, že míra kriminality na Českolipsku bude vyšší, než na Chrudimsku, a to z toho důvodu, že Česká Lípa leží v těsné blízkosti „problematické“ příhraniční oblasti. Z pohledu druhé dílčí zkoumané otázky, resp. vlivu cizinců na násilnou kriminalitu, lze vyvodit závěr, že přímá závislost mezi zkoumanými jevy ani v jednom z měst nebyla prokázána. Město Česká Lípa se potýká s téměř dvojnásobně více příslušníky cizí státní národnosti, nelze však s jistotou tvrdit, že by tito měli vliv na násilnou kriminalitu. Někteří xenofobní lidé však mohou nárůst počtu cizinců v České Lípě brát jako vážný důvod, proč se do města nenastěhovat. Toto téma je však velmi diskutabilní. Třetí výzkumná otázka se zabývala existencí přímé závislosti míry nezaměstnanosti a obecné kriminality. Ani u jednoho města však nebylo prokázáno, že by nezaměstnaní páchali trestnou činnost více, než zaměstnaní. Poslední dílčí výzkumná otázka zkoumala, zda existuje přímá závislost indexu

atraktivity a indexu kriminality. Provedením regresní analýzy bylo prokázáno, že zvýšení indexu kriminality může být doprovázeno zvýšením indexu atraktivity. Na základě tohoto překvapivého zjištění lze konstatovat, že index kriminality roste v místech, která jsou pro obyvatele atraktivní. Atraktivnější region tedy může být přitažlivější i pro případné pachatele. V zájmu každého města by měla být snaha ovlivňování faktorů, které by mohly příchod problémových osob demotivovat. Pokud budou ve městech utvářeny pospolité komunity, ve kterých se budou lidé navzájem znát, lze tak lépe chránit obývaný prostor. Toto je ale možné pouze, pokud nebude docházet k neustálé obměně obyvatelstva. Jelikož bylo prokázáno, že bezpečnostní situace v Chrudimi je oproti České Lípě lepší, je tímto hypotéza C přijata. Město Chrudim lze považovat za relativně bezpečné město, vhodné pro zajištění kvalitního života obyvatel. Je zřejmé, že se lidé raději budou stěhovat do města, kde se budou cítit bezpečněji, než do města s vyšší mírou kriminality, s vyšší mírou nezaměstnanosti a s vyšším počtem cizinců. Prevenci kriminality a působení kriminogenních faktorů je však zapotřebí věnovat neustálou pozornost, jelikož ani v případě Chrudimi není bezpečnost zajištěna stoprocentně.

Opatření proti působení kriminogenních faktorů by měla vycházet z analýzy a z jasné vize cílového žádoucího stavu. Města by měla mít rozvrženy strategické kroky, stanovit aktéry a rozdělit jejich úkoly. Činnost by pak měla být koordinována a průběžně analyzována, aby bylo možné zjistit úspěchy či nedostatky v oblasti bezpečnosti. Dosažením kvalitní bezpečnostní kultury je jednou z podmínek pro zlepšení života lidí ve městech. Pokud budou obyvatelé měst ochotni podílet se na zajišťování bezpečnosti ve svém bezprostředním okolí, čímž budou zlepšovat i své životní podmínky, pak budou města vhodná pro život, a bude zajištěn jejich další udržitelný rozvoj.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BALABÁN, M., STEJSKAL, L. Kapitoly o bezpečnosti. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2010, 483 s. ISBN 9788024618630.
- [2] BRABEC, F., LÁTAL, I. Bezpečnost pro firmu, úřad, občana. 1. vyd. Praha: Public History, 2001, 400 s. ISBN 80864450406.
- [3] BUREŠ, Oldřich. Privatizace bezpečnosti: české a zahraniční zkušenosti. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013, 318 s. Politologie (Grada). ISBN 9788024746012.
- [4] BUZAN, B., WAEVER, O. Regions and powers: the structure of international security. Cambridge: Cambridge University Press, 2003, 267 s. ISBN 0521891116.
- [5] COLLINS, A. Contemporary Security Studies. 1. vyd. Gosport: Oxford University Press, 2013. ISBN 9780199694778.
- [6] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Cizinci podle státního občanství [online]. 2015 [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=OBY5092PU_OK&kapitola_id=743&voa=tabulka&go_zobraz=1&aktualizuj=Aktualizovat&cas_2_102=20131231.
- [7] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Kriminální: zjištěné trestné činy [online]. 2015 [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=KRI5012PU_OK&vo=null&kapitola_id=380.
- [8] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Počet uchazečů o práci a míra nezaměstnanosti v obcích SO ORP [online]. 2015 [cit. 2015-07-22]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=AGTPR6010PU_OB1.1&vo=null.
- [9] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Pohyb obyvatel ve vybraném území [online]. 2015 [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?cislotab=DEM1010CU&kapitola_id=369&voa=tabulka&go_zobraz=1&childsel0=4.
- [10] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Stav obyvatel ve vybraném území [online]. 2015 [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?childsel0=4&cislotab=DEM1030CU&kapitola_id=368&voa=tabulka&go_zobraz=1&childsel0=4&pro_2_37=CZ0201.

- [11] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Úroveň vzdělání obyvatelstva podle výsledků sčítání lidu - 2011 [online]. 2015 [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/uroven-vzdelani-obyvatelstva-podle-vysledku-scitani-lidu-2011-xllg5xjb8q>.
- [12] DATABASE: CRIME AND CRIMINAL JUSTICE. Eurostat: Your key to European statistics [online]. 2013 [cit. 2015-06-25]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/crime/database>.
- [13] DEMOGRAFIE: Index stáří [online]. 2014 [cit. 2015-07-20]. Dostupné z: http://demografie.info/?cz_demstarnutivvyvoj=.
- [14] DRULÁKOVÁ, R. Vnitřní bezpečnost Evropské unie: prostor svobody, bezpečnosti a práva. Vyd. 2. Praha: Oeconomica, 2011, 219 s. ISBN 978-80-245-1816-9.
- [15] EICHLER, J. Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - AVIS, 2006, 303 s. ISBN 8072783262.
- [16] E-LEARNINGOVÁ UČEBNICE. Výpočet Pearsonova korelačního koeficientu [online]. [cit. 2015-07-22]. Dostupné z: <http://portal.matematickabiologie.cz/index.php?pg=aplikovana-analyza-klinickyh-a-biologickyh-dat--analyza-a-management-dat-pro-zdravotnicke-obory--zaklady-korelacni-analyzy--pearsonuv-korelacni-koeficient--vypocet-pearsonova-korelacniho-koeficientu>.
- [17] EUROSTAT. Population on 1 January [online]. 2015 [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00001&plugin=1>.
- [18] CHALUPOVÁ, K. Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky. Vyd. 1. Praha: Togga, s. r. o., 2012, 105 s. ISBN 978-80-87258-96-5.
- [19] CHRUDIM. Město [online]. 2015 [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: <http://www.chrudim.eu/mesto.html>.
- [20] CHRUDIM. Městská policie Chrudim [online]. 2015 [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: <http://www.chrudim.eu/obcan/odbory-meu/mestska-policie.html>.
- [21] CHRUDIMSKÉ NOVINY. Romská problematika [online]. 2015 [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: <http://chrudimskenoviny.cz/kategorie/politika/romska-problematika-ma-podle-zastupitele-lichtenberga-reseni-vedeni-radnice-pry-v>.

- [22] I-NOVINY.CZ: ZPRAVODAJSTVÍ Z ČESKOLIPSKA [online]. 2015 [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: <http://www.i-noviny.cz/zpravodajstvi>.
- [23] INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. Pouliční násilí v EU: Skupiny mladistvých a násilí na veřejnosti. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013, 111 s. ISBN 978-80-7338-138-7.
- [24] INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM A JEHO VÝZNAM. Okno do kraje: Magazín o životě a dění ve Zlínském kraji [online]. 2006 [cit. 2015-06-17]. Dostupné z: <http://hexxa.websystem.cz/article/2220.integrovaný-zachranný-system-a-jeho-vyznam/>.
- [25] INTERPOL:OVERVIEW. Interpol: Connecting Police for a Safer World [online]. 2015 [cit. 2015-06-20]. Dostupné z: <http://www.interpol.int/About-INTERPOL/Overview>.
- [26] JEDNODUCHÝ KORELAČNÍ KOEFICIENT [online]. 2015 [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: <http://cit.vfu.cz/statpotr/POTR/Teorie/Predn5/linearni.htm>.
- [27] JUŘÍČEK, L., ROŽŇÁK, P. Bezpečnost, hrozby a rizika v 21. století. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2014, 323 s. ISBN 9788074182013.
- [28] KADEŘÁBKOVÁ, J., PEKOVÁ, J. Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 297 s. ISBN 9788073579104.
- [29] KATASTRÁLNÍ ROZDĚLENÍ MĚSTA ČESKÁ LÍPA [online]. [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/9a/CL_%C4%8Cesk%C3%A1_L%C3%ADpa.png.
- [30] KATASTRÁLNÍ ROZDĚLENÍ MĚSTA CHRUDIM [online]. [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/45/CR_Chrudim.png.
- [31] KONCEPCE PREVENCE KRIMINALITY MĚSTA ČESKÁ LÍPA NA OBDOBÍ 2013 - 2016 [online]. 2012 [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: http://www.mucl.cz/customers/mucl/ftp/File/OKT/Sekretariat/zastupitelstvo/2012_12_19/007/KONCEPCE%20prevence%20kriminality.pdf.
- [32] KONCEPCE PREVENCE KRIMINALITY NA LÉTA 2012 - 2016 MĚSTA CHRUDIM [online]. 2011 [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: http://dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/ch_koncepce-pk_2012-2016.pdf.

- [33] KOUDELKA, Z. Právní předpisy samosprávy. 2. aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008, 346 s. ISBN 9788072016907.
- [34] KRITICKÉ HODNOTY PRO KORELAČNÍ KOEFICIENT r [online]. [cit. 2015-07-22]. Dostupné z: http://www.kmt.zcu.cz/person/Kohout/info_soubory/letnisem/ruzne/krithodkorkoef.pdf.
- [35] MACEK, P., HÁJEK, V. Obecní policie II. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2003, 168 s. ISBN 8072511335.
- [36] MAPA KRIMINALITY. Mapa [online]. 2015 [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: <http://mapakriminality.cz/>.
- [37] MATES, P., Policejní právo. Vyd. 4. Praha: Linde, 2007, 399 s. ISBN 978-80-7201-672-3.
- [38] MĚSTSKÁ POLICIE ČESKÁ LÍPA [online]. 2015 [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: <http://mpcl.cz/>.
- [39] MINISTERSTVO VNITRA ČR. Analýza možného zefektivnění systému ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti na místní úrovni a vzájemného vztahu Policie ČR a místní samosprávy [online]. 2011 [cit. 2015-06-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/analyza-verejneho-poradku-na-mistni-urovni-pdf.aspx>.
- [40] MINISTERSTVO VNITRA ČR. Kriminalita. Služby veřejnosti a prestižní povolání [online]. 2015 [cit. 2015-06-21]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>.
- [41] MINISTERSTVO VNITRA ČR. Mezinárodní organizace a veřejná správa. Efektivní veřejná správa [online]. 2012 [cit. 2015-06-25]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-spoluprace-92.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>.
- [42] MINISTERSTVO VNITRA ČR. Pojmy. eGovernment [online]. 2015 [cit. 2015-06-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.aspx>.
- [43] MINISTERSTVO VNITRA ČR. Prevence kriminality. Efektivní veřejná správa [online]. 2015 [cit. 2015-06-21]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>.

- [44] MINISTERSTVO VNITRA ČR. Statistiky kriminality - dokumenty. Moderní úřad [online]. 2013 [cit. 2015-06-25]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx>.
- [45] PROCHÁZKOVÁ, D. Bezpečnost, krizové řízení a udržitelný rozvoj. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010, 248 s. ISBN 9788086723976.
- [46] PŘÍRUČKA DEMOGRAFICKÉ STATISTIKY PRO POTŘEBU OBLASTNÍCH STATISTICKÝCH ORGÁNŮ. Stěhování [online]. 2015 [cit. 2015-07-13]. Dostupné z: <https://web.natur.cuni.cz/~mak/gos/demmetodika/www.czso.cz/cz/cisla/0/02/020100/stehovan.htm>.
- [47] PŘÍRUČKA PRO ČLENA ZASTUPITELSTVA OBCE: PO VOLBÁCH V ROCE 2014 [online]. 1. Praha, 2014 [cit. 2015-06-21]. ISBN 978-80-905421-3-6. Dostupné z: www.vzdelanyzastupitel.cz/getFile.aspx?itemID=167.
- [48] SBORNÍK ABSTRAKTŮ REFERÁTŮ Z ODBORNÉ KONFERENCE REGIONÁLNÍ ROZVOJ MEZI TEORIÍ A PRAXÍ IV: Obyvatelstvo, region a bezpečnost [online]. Pardubice, 2013 [cit. 2015-06-17]. ISSN 1805-3246. Dostupné z: http://www.regionalnirozvoj.eu/sites/regionalnirozvoj.eu/files/2013-conference_proceedings.pdf.
- [49] SMOLÍK, J., ŠMÍD, T. Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2010, 276 s. ISBN 9788021052888.
- [50] SOUČEK, V. Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek a vybrané kapitoly krizového řízení: modul G. Vyd. 1. Praha: MV - Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2009, 59 s. ISBN 9788086640686.
- [51] ŠAMÁNKOVÁ, M. Lidské potřeby ve zdraví a nemoci aplikované v ošetřovatelském procesu. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 134 s. ISBN 9788024732237.
- [52] VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. Základy kriminologie a trestní politiky. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, 636 s. ISBN 9788074004292.
- [53] ZÁKON Č. 1/1993 SB., Ústava České republiky
- [54] ZÁKON Č. 128/2000 SB., o obcích (obecní zřízení)
- [55] ZÁKON Č. 140/1961 SB., trestní zákon
- [56] ZÁKON Č. 2/1993 SB., Listina základních práv a svobod

- [57] ZÁKON Č. 238/2000 SB., o Hasičském záchranném sboru České republiky
- [58] ZÁKON Č. 239/2000 SB., o integrovaném záchranném systému
- [59] ZÁKON Č. 240/2000 SB., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)
- [60] ZÁKON Č. 553/1991 SB., o obecní policii
- [61] ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ, M. Kriminologie a prevence kriminality. Vyd. 1. Praha: Armex Publishing, s. r. o., 2004, 146 s. ISBN 80-86795-05-5.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A Vývoj celkové kriminality v České republice (1994 – 2014)

Příloha B Vývoj počtu obyvatel ve státech EU (2004 – 2012)

Příloha A. Vývoj celkové kriminality v České republice (1994 – 2014)

Rok	Počet zjištěných trestných činů	Počet objasněných trestných činů	Objasněnost (v %)
1994	372 427	129 540	34,8
1995	375 630	151 842	40,4
1996	394 267	162 929	41,3
1997	403 654	169 177	41,9
1998	425 930	185 093	43,5
1999	426 626	193 354	45,3
2000	391 469	172 245	44,0
2001	358 577	166 827	46,5
2002	372 341	151 492	40,7
2003	357 740	135 581	37,9
2004	351 629	134 444	38,2
2005	344 060	135 281	39,3
2006	336 446	133 695	39,7
2007	357 391	138 852	38,9
2008	343 799	127 906	37,2
2009	332 829	127 604	38,3
2010	313 387	117 685	37,6
2011	317 177	122 238	38,5
2012	304 528	120 168	39,5
2013	325 366	129 182	39,7
2014	288 660	141 334	49,0

Zdroj: vlastní zpracování dle [40]

Příloha B. Vývoj počtu obyvatel ve státech EU (2004 – 2012)

geo\time	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Belgium	10 396 421	10 445 852	10 511 382	10 584 534	10 666 866	10 753 080	10 839 905	11 000 638	11 094 850
Bulgaria	7 745 147	7 688 573	7 629 371	7 572 673	7 518 002	7 467 119	7 421 766	7 369 431	7 327 224
Czech Republic	10 195 347	10 198 855	10 223 577	10 254 233	10 343 422	10 425 783	10 462 088	10 486 731	10 505 445
Denmark	5 397 640	5 411 405	5 427 459	5 447 084	5 475 791	5 511 451	5 534 738	5 560 628	5 580 516
Germany	82 531 671	82 500 849	82 437 995	82 314 906	82 217 837	82 002 356	81 802 257	81 751 602	80 327 900
Estonia	1 366 250	1 358 850	1 350 700	1 342 920	1 338 440	1 335 740	1 333 290	1 329 660	1 325 217
Ireland	4 028 851	4 111 672	4 208 156	4 340 118	4 457 765	4 521 322	4 549 428	4 570 881	4 582 707
Greece	11 037 745	11 073 713	11 112 113	11 143 780	11 182 224	11 190 654	11 183 516	11 123 392	11 082 566
Spain	42 547 451	43 296 338	44 009 971	44 784 666	45 668 939	46 239 273	46 486 619	46 667 174	46 818 219
France	62 292 241	62 772 870	63 229 635	63 645 065	64 007 193	64 350 226	64 658 856	64 978 721	65 276 983
Italy	57 495 900	57 874 753	58 064 214	58 223 744	58 652 875	59 000 586	59 190 143	59 364 690	59 394 207
Cyprus	722 893	733 067	744 013	757 916	776 333	796 930	819 140	839 751	862 011
Latvia	2 276 520	2 249 724	2 227 874	2 208 840	2 191 810	2 162 834	2 120 504	2 074 605	2 044 813
Lithuania	3 398 929	3 355 220	3 289 835	3 249 983	3 212 605	3 183 856	3 141 976	3 052 588	3 003 641
Luxembourg	454 960	461 230	469 086	476 187	483 799	493 500	502 066	511 840	524 853
Hungary	10 116 742	10 097 549	10 076 581	10 066 158	10 045 401	10 030 975	10 014 324	9 985 722	9 931 925
Malta	399 867	402 668	404 999	405 616	407 832	410 926	414 027	414 989	417 546
Netherlands	16 258 032	16 305 526	16 334 210	16 357 992	16 405 399	16 485 787	16 574 989	16 655 799	16 730 348
Austria	8 142 573	8 201 359	8 254 298	8 282 984	8 307 989	8 335 003	8 351 643	8 375 164	8 408 121
Poland	38 190 608	38 173 835	38 157 055	38 125 479	38 115 641	38 135 876	38 022 869	38 062 718	38 063 792
Portugal	10 473 050	10 494 672	10 511 988	10 532 588	10 553 339	10 563 014	10 573 479	10 572 721	10 542 398
Romania	21 521 142	21 382 354	21 257 016	21 130 503	20 635 460	20 440 290	20 294 683	20 199 059	20 095 996
Slovenia	1 996 433	1 997 590	2 003 358	2 010 377	2 010 269	2 032 362	2 046 976	2 050 189	2 055 496
Slovakia	5 371 875	5 372 685	5 372 928	5 373 180	5 376 064	5 382 401	5 390 410	5 392 446	5 404 322
Finland	5 219 732	5 236 611	5 255 580	5 276 955	5 300 484	5 326 314	5 351 427	5 375 276	5 401 267
Sweden	8 975 670	9 011 392	9 047 752	9 113 257	9 182 927	9 256 347	9 340 682	9 415 570	9 482 855
United Kingdom	59 793 759	60 182 050	60 620 361	61 073 279	61 571 647	62 042 343	62 510 197	63 022 532	63 495 303

Zdroj: [17]